

Jaarstukken 2022

Vastgesteld in de AB-vergadering van 21 juni 2023

JAARSTUKKEN 2022

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta in de openbare vergadering van 21 juni 2023.

De dijkgraaf

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'C.J.G.M. de Vet'.

drs. C.J.G.M. de Vet

De plv. secretaris-directeur

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'M.J.J.J. van Overveld'.

M.J.J.J. van Overveld

Documentnummer: 649606

Jaarrekening 2022 in één oogopslag

Waterschap Brabantse Delta zorgt voor veilige dijken en kades, zuivert rioolwater, verbetert en bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelt de hoogte van het water in Midden- en West-Brabant. In de jaarrekening blikt het waterschap terug op het voorgaande jaar en leggen we verantwoording af over wat is gerealiseerd tegen welke kosten.

	Begroot	Werkelijk
Netto lasten	151,4 mln	147,6 mln
Belastingopbrengsten en bijdrage Provincie	149,3 mln	153,5 mln
Wijziging reserves	-2 mln	5,9 mln

Onze kerntaken

begroot: € 151,4 mln

werkelijk: € 147,6 mln

DROGE VOETEN

Veilig wonen, werken en genieten dankzij **568 kilometer dijken**, 227 gemalen en 17 sluizen en waterbergingsgebieden.

SCHOON WATER

Gezonde natuur dankzij een goede waterkwaliteit. Schoonmaken van rioolwater van huizen en bedrijven in **17 rioolwaterzuiveringen**.

VOLDOENDE WATER

Genieten van water dankzij het maaien en baggeren van 8.115 kilometer sloten, beken en rivieren. Zorgen dat het niet te droog is dankzij 1.752 stuwen.

Enkele projecten

(werkzaamheden 2022)

begroot: € 69,8 mln

werkelijk: € 57,2 mln

PROJECT VERBETERING REGIONALE KERINGEN

Een deel van de West-Brabantse dijken is niet sterk genoeg om het gebied te beschermen tegen hoogwater uit de rivieren. Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met weersextremen, dus ook hoogwater. Na jaren van voorbereiding is gestart met voorbereidende werkzaamheden zoals sonderen, opzoeken van kabels en leidingen, opsporen van On-Ontpofte-Oorlogsresten, kappen van bomen, milieukundig onderzoek en het verrichten van archeologisch veldwerk. Het project is in 2022 verder in uitvoering gegaan. In de gemeenten Steenbergen, Etten-Leur, Moerdijk, Breda en Drimmelen is begonnen met de dijkversterking van in totaal vijftien kilometer.

PROJECT AWP 2.0

Ook dit jaar is weer volop aan de renovatie/vernieuwing van de afvalwaterpersleiding (AWP) gewerkt. We pakken de AWP aan om ervoor te zorgen dat rioolafvalwater in West-Brabant ook in de toekomst veilig vervoerd en gezuiverd kan worden. In 2022 is de renovatie van persstation Bergen op Zoom afgerond. Ook is de renovatie van rioolwateringsinstallatie Bath afgerond. Daarnaast is het nieuwe moderne en gebruiksvriendelijker BOA-systeem (BOA2.0) in gebruik genomen. De voorbereiding voor de renovatie van de persstations in Moerdijk en in Hoeven is gestart.

PROJECT AANPASSEN WATERHUIS- HOUDING WAALWIJK EN PROJECT WESTELIJKE LANGSTRAAT

Door de oplevering van een nieuw gemaal 'De Slagen' en het aanpassen van sloten, duikers en stuwen stroomt het water niet meer weg via het Zuiderafwateringskanaal, maar rechtstreeks naar de Bergsche Maas. De stroomrichting van het water is veranderd. Daardoor kan het waterpeil in de Westelijke Langstraat omhoog, zodat bijzondere natuur zich daar kan ontwikkelen. In Waalwijk is het watersysteem nu efficiënter en klaar voor de toekomst! Gemaal De Slagen verwijst naar het lagenlandschap. Slagen zijn lange, smalle percelen grond, door sloten van elkaar gescheiden.

Speerpunten 2022

Dijkwandelingen

Tijdens twee dijkwandelingen in juni wandelden ons dagelijks bestuurslid en programmadirecteur waterveiligheid over onze dijken. Tijdens de wandeling gingen de gesprekken met bestuurders van overheden en organisaties over thema's rondom waterveiligheid en de noodzaak om samen te werken. Want met de gevolgen van de klimaatverandering in ons achterhoofd gaat het niet meer om hoge en sterke dijken alleen. Er is meer nodig om het risico op overstromingen te beperken. Het vraagt bijvoorbeeld ook om het slim inrichten van de openbare ruimte om inwoners, bedrijven en vitale infrastructuur te beschermen tegen hoogwater. Daarvoor hebben we elkaar hard nodig.

Droogte

2022 was een droog jaar. Een droog en zonnig voorjaar zorgde al vroeg in het jaar voor droogte met droogtemaatregelen als gevolg. De gebruikelijke onttrekkingsverboden, het doorspoelen van wateren tegen blauwalgen en het hoog zetten van stuwen. Een uitzonderlijke maatregel in augustus dit jaar was een urenverbod in het hele werkgebied. Tussen 09.00 en 21.00 uur was het gebruik van oppervlaktewater (water uit sloten, beken en rivieren) verboden. In het najaar van 2022 bracht de onafhankelijke Adviescommissie Droogte een rapport uit voor de droogteaanpak in Brabant ('Zonder water, geen later'). Hierin staat een concreet advies over wat er moet gebeuren om de verdroging tegen te gaan.

INHOUDSOPGAVE JAARSTUKKEN 2022

Hoofdstuk

Pagina

Jaarrekening 2022 in één oogopslag

3

I. JAARVERSLAG 2022

1. Verslag ter verantwoording van het Financieel Beheer 7 t/m 35

1.1	Inleiding en ontwikkelingen	7
1.1.1.	Inleiding	7
1.1.2.	Ontwikkelingen in het begrotingsjaar	8
1.2	Bedrijfsvoering	11
1.3	Resultaat exploitatie en investeringen 2022	13
1.3.1	Bedrijfsresultaat exploitatie 2022	13
1.3.2	Toelichting op de resultaatbestemming	14
1.3.3	Belangrijkste afwijkingen t.o.v. Managementletter 2022-4	14
1.3.4	Resultaat investeringen 2022	18
1.4	Incidentele baten en lasten	20
1.5	Begrotingsrechtmatigheid	22
1.5.1	Begrotingsrechtmatigheid exploitatie 2022	22
1.5.2	Begrotingsrechtmatigheid investeringen 2022	23
1.6	Waterschapsbelastingen	24
1.7	Risicoparagraaf	27
1.8	Weerstandsratio	30
1.9	openbaarheidsparagraaf	32
1.10	Financiering	34
1.11	EMU-saldo	35

2. Jaarverslag programma's 36 t/m 42

Inclusief de exploitatierekening per programma

3. Jaarverslag verbonden partijen 43 t/m 58

II. JAARREKENING 2022

4. Exploitatierekening 2022 per kostendrager 59

4.1	Inleiding	59
4.2	Exploitatierekening 2021 Watersysteembeheer	59
4.3	Exploitatierekening 2021 Zuiveringsbeheer	59
4.4	Exploitatierekening 2021 Vaarwegenbeheer	60

5. Exploitatierekening 2022 naar kosten- en opbrengstensoort 61 t/m 62

5.1	Overzicht van de exploitatierekening (lasten en baten)	61
-----	--	----

6. De balans en de toelichting op de balans 63 t/m 82

6.1	Grondslagen waardering en resultaatbepaling	63
-----	---	----

6.2	Balans	65
6.2.1	Toelichting op de vaste activa	65
6.2.2	Toelichting op de vlottende activa	69
6.2.3	Toelichting op de vaste passiva	73
6.2.4	Toelichting op de vlottende passiva	76
6.2.5	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	79
6.2.6	Wet verplicht schatkistbankieren	80
6.2.7	Wet Normering Topinkomens	81
6.2.8	Na balansdatum voorgedane ontwikkelingen	82

BIJLAGEN

		83 t/m 133
I	Staat van reserves en voorzieningen	84
II	BBP-productenlijst naar taken	85
III	BBP-productenlijst naar programma's	88
IV	Staat van vaste activa (gecomprimeerd)	90
V	Staat van geldleningen (gecomprimeerd)	92
VI	Principes kostentoerekening aan beheerproducten	93
VII	Overzicht van de door het bestuur toegekende kredieten in 2020	94
VIII	Overzicht onderhanden werken einde jaar	95
IX	Overzicht door het waterschap gedeelde documenten in 2022	99
X	Jaarrekening 2022 GR Muskusrattenbestrijding	100
XI	Programmaplannen met toelichting op de jaarrekening 2022	104 t/m 137

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	138
--	------------

Hoofdstuk 1: Verslag ter verantwoording van het financieel beheer

§ 1.1 Inleiding en ontwikkelingen

§ 1.1.1 Inleiding

Het Bestuursakkoord Samen beter! (voorjaar 2019), het Waterbeheerprogramma 2022-2027 Klimaatbestendig en veerkrachtig waterlandschap en de Kadernota 2022-2031 Samen weloverwogen aan de slag, vormden de basis voor de koers van het waterschap in 2022. De wettelijke taken staan hierbij voorop. Deze veranderen niet, maar de opgaven worden wel groter. Zo is de Waterketen in transitie: een grote opgave om de juiste keuzes te maken en (verouderde) infrastructuur op orde te houden en te verduurzamen. Hierbij vragen ook energie, broeikasgassen, productie van grondstoffen, hergebruik van effluent en het verwijderen van medicijnresten uit afvalwater aandacht. In het Watersysteem wordt de omslag gemaakt van een waterafvoersysteem naar water vasthouden. Zo investeert het waterschap samen met (gebieds)partners in klimaatbestendige waterlandschappen waarbij natuurlijke processen zoveel mogelijk het werk doen. Gezond, voldoende en bevaarbaar water als levensader voor biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving in droge, gemiddelde en natte situaties. Vanuit Waterveiligheid is de versterkingsopgave fors maar is de ambitie om het werkgebied te beschermen tegen overstroming zodat inwoners en bedrijven veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

De afgelopen jaren kenmerken zich door, voor het waterschap niet te beïnvloeden en relatief onvoorspelbare ontwikkelingen in de wereld. De gevolgen van de corona pandemie ijlen na en de oorlog in Oekraïne en de monetaire ontwikkeling hebben in 2022 in Nederland grote impact. De combinatie van deze en andere ontwikkelingen maakt dat de financiële situatie zeer uitdagend en moeilijk te voorspellen was. Ondanks de beperkingen is het waterschap er in 2022 in geslaagd om goed samen te werken.

De Begroting 2022 is een nadere uitwerking van het eerste jaar uit de meerjarenraming van de Kadernota 2022-2031. In de Jaarstukken 2022 wordt inhoudelijk en financieel gerapporteerd ten opzichte van de oorspronkelijke en gewijzigde Begroting 2022. De jaarstukken 2022 zijn opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling "Beleidsvoorbereiding en verantwoording Waterschappen" (BBVW).

In 2022 is het overgrote deel van de producten en diensten conform de Begroting uitgevoerd en wordt het jaar afgesloten met een voordelig exploitatiesaldo van bijna € 6 miljoen. In de oorspronkelijke Begroting 2022 was rekening gehouden met een nadelig saldo van € 2 miljoen.

Het **jaarverslag** geeft een beeld van de activiteiten van het waterschap in het jaar 2022 en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen. De opbouw is als volgt:

- In hoofdstuk 1 "Verslag ter verantwoording van het financieel beheer" wordt verantwoording afgelegd over de financiële consequenties van het gevoerde beleid. Naast de verplichte paragrafen uit het Waterschapsbesluit zijn hier ook de financiële resultaten exploitatie en investeringen, de paragraaf begrotingsrechtmatigheid en de risicoparagraaf opgenomen. Doordat de Wet open overheid (Woo) vanaf 1 mei 2022 geldt, is het waterschap verplicht om jaarlijks in de verslaglegging en begroting aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. Hiertoe is in deze jaarrekening de openbaarsheidsparagraaf opgenomen.
- In hoofdstuk 2 "Jaarverslag programma's" wordt per programma inzicht gegeven in de realisatie van de doelstellingen, de prestatie-indicatoren en de financiën. Hier worden ook de grootste financiële verschillen ten opzichte van de Begroting 2022 toegelicht.
- In hoofdstuk 3 worden de resultaten en ontwikkelingen bij de verbonden partijen weergegeven.

De **jaarrekening** bevat:

- Hoofdstuk 4: "De Jaarrekening 2022 per taak".
- Hoofdstuk 5: "De jaarrekening 2022 naar kosten- en opbrengstsoorten".
- Hoofdstuk 6: "De balans en de toelichting op de balans" geeft de financiële positie van het waterschap weer ultimo 2022 en ultimo 2021, inclusief een toelichting. Hier is ook de verplichte informatie over de topinkomens opgenomen (§ 6.2.7).

Voor de exploitatierekening naar programma's wordt verwezen naar de inleiding van hoofdstuk 2.

In de **bijlagen** is de volgende informatie opgenomen:

De verplichte **uitvoeringsinformatie**:

- De staat van reserves en voorzieningen (bijlage I);

- De BBP-productenlijsten met de gerealiseerde nettolasten naar beleids- en beheerproducten en de toerekening van de nettolasten aan de taken (bijlage II);
 - De BBP-productenlijsten met de gerealiseerde nettolasten naar beleids- en beheerproducten en de toerekening van de nettolasten aan de programma's (bijlage III);
 - De gecompriëerde staat van activa (bijlage IV);
 - De gecompriëerde staat van geldleningen (bijlage V);
 - De principes waarmee kosten en opbrengsten aan de beheerproducten zijn toegerekend (bijlage VI).
- Behorende bij de *toelichting op de balans* zijn de volgende overzichten opgenomen:
- Het "Overzicht van de door het bestuur toegekende kredieten in 2022" bevat alle werken die in het jaar 2022 zijn gestart (bijlage VII);
 - Een overzicht met werken die eind 2022 nog een restantkrediet hadden, inclusief een weergave van de verwachtingen over het vervolg van deze werken (bijlage VIII).
 - Een overzicht van de door het waterschap actief openbaar gemaakte documenten in 2022 in het kader van de Wet open overheid (Bijlage IX):

In bijlage X is de "Jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant" opgenomen. Waterschap Brabantse Delta is uitvoerder van de gemeenschappelijke regeling "Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant" en is belast met de administratie en financiering. Alle baten en lasten die uit de regeling voortvloeien, worden verantwoord in de wettelijke taak Watersysteembeheer. **Voorgesteld wordt om de definitieve bijdrage over 2022 voor de deelnemers vast te stellen op € 918.277 per waterschap.** De begrote bijdrage 2022 bedroeg € 890.500 per deelnemend waterschap.

Als algemene opmerking bij deze jaarstukken dient te worden gemeld dat door het afronden op duizendtallen mogelijk kleine afrondingsverschillen kunnen voorkomen. Deze verschillen hebben geen invloed op het resultaat.

§ 1.1.2 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste algemene ontwikkelingen uit 2022 geschetst. Voor de belangrijke ontwikkelingen in de diverse programma's wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

Prijsstijgingen

Door de oorlog in Oekraïne en de daardoor ontstane geopolitieke situatie zijn in 2022 de prijzen van bijvoorbeeld gas, elektriciteit, brandstoffen, grondstoffen, (bouw)materialen en lonen aanzienlijk gestegen. De inflatie in Nederland is nog altijd hoog en dat is ook te merken bij het waterschap. Veel aannemers vragen het waterschap de extra kosten als gevolg van prijsstijgingen te compenseren. Vanuit het oogpunt van goed opdrachtgeverschap is het wenselijk om hier invulling aan te geven. Belangrijk is dat dit op een zo uniform mogelijke wijze gebeurt. Daarom is op verzoek van de processen Bouwen en Onderhouden het 'Praktisch handelingskader compensatie stijgende prijzen voor Werken contracten' opgesteld.

Ondanks dat de energieprijzen enorm zijn gestegen, was het effect hiervan voor het waterschap in 2022 beperkt. In 2020 zijn langdurige energie contracten aangegaan met betrouwbare grote leveranciers. Binnen deze contracten zijn de variabele kosten voor bepaalde tijd "vastgeklekt". De variabele tarieven waren voor het volledige jaar 2022 vastgeklekt. De vaste leveringskosten van de netwerkbeheerder zijn in 2022 wel gestegen.

Prijsstijging projecten

De prijsstijgingen in de Grond- Weg- en Waterbouw waren tot 2021 gematigd. In 2021 en 2022 zijn de prijzen fors gestegen. Deze stijging werkt door in de projectuitgaven. Voor 2022 is het effect op de projectuitgaven nog in beperkte mate merkbaar en veelal op te vangen binnen de opgenomen risicoreserveringen. Deze projecten zijn reeds aanbesteed en worden voor het overgrote deel uitgevoerd op basis van de afgesproken prijs-/contractafspraken. Voor projecten zonder uitvoeringskrediet, die al vergoed zijn in de voorbereiding (ontwerpfase, raming en contractvoorbereiding) gelden de actuele prijzen en wordt er in de kostenramingen rekening gehouden met het huidige prijspeil. Projecten die gefaseerd krediet aanvragen of al krediet hebben gekregen, kunnen nu snel problemen ervaren in de financiering. Er wordt ook altijd gekeken naar (goedkopere) alternatieven om de prijsstijgingen te minimaliseren.

Daarnaast zien we steeds vaker vertraging in levertijden van hardware of (soms flinke) vertraging in aansluitingen op het elektriciteitsnet. Er is veel werk voor aannemers en ingenieursbureaus (overspannen markt) en ook de krapte op de arbeidsmarkt speelt een rol. De loonkosten stijgen en dat gaan we merken in 2023. Naast het handelingskader dat hiervoor is opgesteld, is een kernteam aan de slag om de impact van ontwikkelingen te monitoren en strategieën uit te werken. Hiertoe is in 2022 een dashboard ontwikkeld waarin verschillende prijsindexen worden bijgehouden. Ook is er een

afstemmingsoverleg geweest met de andere Brabantse waterschappen om ervaringen en strategieën uit te wisselen.

Begrotingswijziging beschikking onvoorzien

Het dagelijks bestuur heeft op 21 juni 2022 ingestemd met het beschikbaar stellen van € 400.000 uit de raming voor onvoorziene uitgaven van de Begroting 2022. Het bedrag is specifiek gekoppeld aan de hogere kosten voor chemicaliën bij het proces Bedienen. Voor meer informatie wordt verwezen naar § 1.5.1 Begrotingsrechtmatigheid exploitatie 2022.

De Begroting 2022 is op 24 november 2021 vastgesteld door het algemeen bestuur van waterschap Brabantse Delta. Deze begroting wordt in deze jaarrekening de 'Oorspronkelijke Begroting 2022' genoemd. Wanneer er in deze jaarrekening wordt gesproken over 'Gewijzigde Begroting 2022' dan betreft dit de 'Oorspronkelijke begroting 2022' *inclusief* verwerking van de begrotingswijziging beschikking onvoorzien.

Coronacompensatie voor waterschappen

Vanwege de coronacrisis is een aantal waterschappen geconfronteerd met gederfde inkomsten. Door het kabinet is de toezegging gedaan dat de waterschappen compensatie kunnen krijgen voor de inkomstenderving. De Unie van Waterschappen is hierover in overleg getreden met de waterschappen. Voortvloeiend uit deze overleggen is er een coronacompensatie formulier over het jaar 2020 ontwikkeld. Van de 21 waterschappen hebben er negen een aanvraag voor coronacompensatie over 2020 ingediend. Waterschap Brabantse Delta is een van deze waterschappen. Alle aanvragen zijn voorzien van het oordeel van een accountant in de vorm van een rapport van feitelijke bevindingen. De ingediende formulieren zijn in behandeling genomen door het ministerie en besluitvorming heeft plaatsgevonden. De compensatie over 2020 bedraagt € 644.000 en is in november 2022 ontvangen. Het bedrag is meegenomen in de Jaarrekening 2022.

Aanpassing belastingstelsel

In de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van december 2020 hebben de waterschappen, na een lang en intensief traject, ingestemd met een pakket aan voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel. De minister van I&W heeft op basis van de voorstellen van de waterschappen een wetsvoorstel opgesteld en deze in september 2022 ter consultatie aangeboden. In de kern komt het erop neer dat het wetsvoorstel recht doet aan de voorstellen van de waterschappen. Wel zijn er in de reactie van de Unie nog een aantal aandachtspunten/kanttekeningen meegegeven. Een daarvan is aandacht voor de uitvoeringsconsequenties voor de zuiverings- en verontreinigingsheffing. Meer informatie is beschikbaar op de website van de Unie van Waterschappen. Het wetsvoorstel is behandeld in de Ministerraad, en ligt voor advies bij de Raad van State. Hierna volgt behandeling in Tweede Kamer en Eerste Kamer. Concreet betekent dit dat het de verwachting is dat het wetsvoorstel op zijn vroegst in werking kan treden op 1 januari 2025.

Onderzoek kostentoedeling Watersysteembeheer

Het inwerkingtreden van de nieuwe wet heeft ook consequenties voor het kostentoedelingsonderzoek bij ons waterschap. Onder de huidige regelgeving vindt het kostentoedelingsonderzoek plaats in 2023, voor inwerkingtreding daarvan in 2024. Vanwege de wijziging van de wet wijzigt ook de wijze van kostentoedeling, en daarmee het bijbehorende onderzoek. Gelet daarop zal ook in 2024, voor inwerkingtreding in 2025, een kostentoedelingsonderzoek moeten plaatsvinden. Navraag door de Unie van Waterschappen bij het ministerie leert dat er geen uitzonderingen mogelijk zijn, en dat er dus twee jaar achtereenvolgens een kostentoedelingsonderzoek moet plaatsvinden.

Regels rondom het activeren en afschrijven van cloud software

Op basis van de notitie Materiële Vaste Activa (MVA), opgesteld door de commissie Besluit begroting en verantwoording (BVV), is bepaald dat kosten voor cloud software niet langer geactiveerd en afgeschreven mogen worden. De notitie MVA stelt dat deze ook van toepassing is op waterschappen. De verplichting geldt met ingang van 2021. De uitgaven 2022 voor cloud software zijn in de voorliggende Jaarrekening dan ook meegenomen in de exploitatielasten. Het waterschap heeft in 2021 geen investeringen gedaan in cloud software. In de Begroting 2023 en Kadernota 2023-2032 zijn de kosten van cloud software overgeheveld van de investeringen naar de exploitatie. Hiertoe is het investeringsvolume van Bedrijfsvoering structureel met € 600.000 verlaagd. Waterschap Brabantse Delta zal het activabeleid aanpassen op de nieuwe situatie.

Uitkering hersteloperatie kinderopvangtoeslag

De waterschappen hebben begin 2021 met het Rijk afgesproken een bijdrage te leveren aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Dat doen de waterschappen door gedupeerden de verschuldigde waterschapsbelasting kwijt te schelden. Dit gebeurt onder de voorwaarden dat het Rijk de kwijtgescholden waterschapsbelasting volledig vergoedt én dat de waterschappen een compensatie krijgen voor de uitvoeringskosten die voor deze operatie worden gemaakt. De eerste kwijtscheldingen

hebben in 2021 plaatsgevonden. In 2022 konden de waterschappen voor het eerst aanvragen bij het Rijk indienen voor de uitkering van kwijtgescholden waterschapsbelasting en compensatie van uitvoeringskosten. De compensatie voor de uitvoeringskosten bedraagt € 100 per gedupeerde. Waterschap Brabantse Delta heeft in 2022 € 50.909 ontvangen als compensatie voor het jaar 2021. Dit bedrag bestaat uit kwijtscheldingskosten van € 33.409 en een vergoeding van de uitvoeringskosten van € 17.500 voor 175 dossiers. Met dit bedrag worden de kosten die de BWB het waterschap in rekening heeft gebracht in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag volledig gecompenseerd.

§ 1.2 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering beschreven.

Organisatieontwikkeling Buiten Gewoon Doen

Waterschap Brabantse Delta is als modern waterschap continu in ontwikkeling. In 2019 heeft het waterschap geanalyseerd wat er nodig is om de waterschapstaken toekomstgericht uit te kunnen blijven voeren. Dat heeft geresulteerd in de organisatieontwikkeling 'Buiten Gewoon Doen' die tot de dag van vandaag nog actueel is. Het is een werkfilosofie die gericht is op de omgeving van het waterschap (buiten). Alles wat het waterschap doet, moet toegevoegde waarde leveren aan de omgeving.

Met deze ontwikkeling is ingezet op versimpelen, verduidelijken, ontschotten en versterken van de organisatie. Vanaf 1 januari 2020 is het waterschap georganiseerd in 10 processen (voorheen afdelingen) en werken de processen aan het realiseren van strategische doelstellingen in programma's. Door programmatisch te gaan werken, kan het waterschap zich focussen op een beperkt aantal doelen die echt belangrijk zijn. Deze doelen zijn verweven met elkaar, met doelen van anderen en met maatschappelijke ontwikkelingen. Het succes van de ene inspanning is vaak afhankelijk van het resultaat van een andere inspanning. Door programmatisch te werken houdt het waterschap hier goed zicht op en kan er worden bijgestuurd als dat nodig is.

De volgende zeven programma's hebben in 2022 centraal gestaan: Watersystemen, Waterveiligheid, Waterketen, Klimaat & Duurzaamheid, Digitaal Transformeren, Samen werken en Veerkrachtig Organiseren. Om Buiten Gewoon Doen verder te brengen en de doelen van het Waterschap te realiseren is een 'rivier' met stapstenen tot stand gebracht. Samen met meer dan 30 enthousiaste ambassadeurs die alle processen vertegenwoordigen, is er DOOR en VOOR medewerkers nagedacht welke 'stapstenen' in de rivier moeten komen te liggen om samen op weg te gaan naar de toekomst. Deze verbetermogelijkheden zijn als 'stapstenen' weergegeven en hierover wordt in de organisatie actief meegedacht en meegedaan. Onderwerpen als 'leren en ontwikkelen', 'het verbeteren van het indiensttredingsproces', 'samenwerking tussen processen verbeteren', 'persoonlijk leiderschap' en 'management 2.0' zijn enkele voorbeelden waar de organisatie steeds een volgende stap in zet. De ambassadeurs zorgen voor een olievlekwerking binnen de organisatie. Via Delta Talk en de maandelijkse nieuwsbrief wordt over deze voortgang gerapporteerd.

In 2022 is het programma 'Veerkrachtig Organiseren' ingebed in de reguliere bedrijfsvoering en zijn de andere 6 programma's overgebleven. De visie veerkrachtig werken is in 2020 door het DB vastgesteld. Met deze visie is een startsein gegeven voor een transitie naar een flexibel, effectief en inspirerend werkconcept dat een maximale bijdrage levert aan het realiseren van de strategische doelen. Het werkconcept omvat 3 deelprojecten (Beleid flexibel werken, huisvesting en ICT). In 2021 is het beleid flexibel werken vastgesteld en aansluitend is in 2022 fase 1 van het nieuwe huisvestingconcept uitgevoerd. Onderdeel van fase 1 is de realisatie van de multifunctionele ruimte waar ook het Algemeen bestuur vergadert. 2023 staat in het teken van de evaluatie van fase 1, de voorbereidingen voor fase 2 en de introductie van de nieuwe digitale werkomgeving.

In 2022 is het HR kompas opgesteld. Hierin staat wie waterschap Brabantse Delta als (aantrekkelijk) werkgever wil zijn en welke werknemers goed in onze organisatie passen. Goed werkgeverschap is belangrijk en draagt het waterschap graag uit. De uitkomsten van het medewerkers(tevredenheids) onderzoek uit 2021 laten zien dat de verschillende thema's ongeveer gelijk of zelfs hoger scoren dan de meting uit 2019. De verschillende processen zijn met hun eigen verbeterpunten gestart en op organisatieniveau zijn deze – samen met de uitkomsten van de tussenevaluatie Buiten Gewoon Doen – gekoppeld aan de stapstenen in de rivier. Voor het thema sociale veiligheid is organisatiebreed een traject opgestart in samenwerking met de Stichting Pesten op de Werkvloer. Er is met externe begeleiding een apart traject 'Rust en Respect' opgestart binnen 2 afzonderlijke processen.

Bij medewerkers waar het niet zo lekker loopt (financieel, balans werk/privé, verzuim, etc.) pakt het waterschap haar rol als goed werkgever door te kijken, via de arbodienst of zelf, of de medewerkers sneller geholpen kunnen worden met een gerichte interventie. De wachttijden in de reguliere zorg lopen op of zijn lang. Hoe sneller de interventie plaatsvindt hoe minder kans op uitval of langere problematieken. Daarnaast is vrijblijvende loopbaancoaching in samenwerking met een bedrijf ingezet. Iedereen die een loopbaanvraag heeft kan deze laagdrempelig stellen aan een externe loopbaancoach.

Visie op Risicomanagement

Het jaar 2022 was het eerste volledige jaar van de Visie op Risicomanagement. Doel van deze visie is om bij te dragen aan plus het waarborgen en verantwoorden van de 'in control'-positie van het waterschap. Er wordt gewerkt volgens de inrichting van de 3 lines of defence (/ 3 dijken) om de risicocultuur intern te verbeteren en de risico's aantoonbaar te beheersen. Dijk 1 is programmadirectie en management, dijk 2 ziet toe op realisatie verantwoordelijkheid dijk 1 en is daarin ondersteunende/adviserend, dijk 3 is audit en ziet op de controle op samenspel dijk 1 en 2.

De focus lag in 2022 met name op de verantwoordelijkheid van de 1e dijk (programmadirectie & management) en inrichting van de 3e dijk met een aantal sleutelfunctionarissen die onafhankelijk gepositioneerd zijn in de organisatie. Het jaar 2022 stond in het teken van de implementatie van de visie en de eerste audits en risicodialogen zijn uitgevoerd. Nu de richting en inrichting zijn bepaald, zal 2023 in het teken staan van het goed werkend krijgen van de visie.

Projectbeheersing

In 2022 heeft de Rekenkamercommissie (RKC) een voortgangsonderzoek AWP 2.0 laten uitvoeren. De RKC was vol lof over de wijze waarop door de organisatie prioriteit is gegeven aan de eerder gedane aanbevelingen en de drive tot verbetering. De verwachting is dan ook dat de ingezette verbetermaatregelen effectief zullen zijn. Onderdeel hiervan is het Intern Kwaliteitsmanagement in Projecten (IKP) plan. Bij het proces Bouwen is er een intern toetsingsproces in werking gesteld. Het team Risico en audits heeft hierbij kennis over auditing gedeeld met het IKP-toetsteam om de effectiviteit van het toetsen te borgen. In het toetsingsproces worden onder meer projectbeheersingsaspecten beschouwd om vast te stellen wat goed gaat en waar verbetering nodig is. Verder is binnen het IKP de eerste versie van het nieuwe 'Handboek Projecten' opgezet en gelanceerd. Deze wordt in 2023 verder gevuld. In dit handboek zijn en worden diverse onderkende verbetermaatregelen op het gebied van projectbeheersing en risicomanagement uitgewerkt.

Bedrijfswaarden

De veranderingen op het gebied van klimaat en duurzaamheid, digitale transformatie, veerkrachtig organiseren, omgevingsgerichtheid en samenwerken vragen van de organisatie om op een andere manier te kijken naar het werk en onze rol. De uitdaging is daarbij om de juiste keuzes te maken. De bedrijfswaarden worden gebruikt in de besluitvorming en bieden ondersteuning aan assetmanagement. De bedrijfswaarden die in 2014 waren opgesteld zijn bij de Kadernota 2023-2032 geactualiseerd en in lijn gebracht met bovengenoemde ontwikkelingen. De bedrijfswaarden zijn: compliance, financieel gezond, continuïteit, imago, duurzaam en omgevingsgerecht. Een toelichting op de bedrijfswaarden is te vinden in voorgenoemde Kadernota.

§ 1.3 Resultaten exploitatie en investeringen 2022

§ 1.3.1 Bedrijfsresultaat exploitatie 2022

De Jaarrekening 2022 sluit met een voordelig exploitatiesaldo van bijna € 6 miljoen. In de oorspronkelijke Begroting 2022 was rekening gehouden met een nadelig saldo van ruim € 2 miljoen:

Verwacht bedrijfsresultaat 2022 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde Begroting 2022	Oorspronkelijke Begroting 2022
Totale bruto lasten ¹	169.594	172.069	172.069
Totale baten (incl. bijdrage provincie N-B)	-175.820	-170.044	-170.044
Bedrijfsresultaat	-5.910	+2.024	+2.024

(+ = nadelig / - = voordelig)

De Jaarrekening 2022 resulteert in de volgende resultaten per taak:

Resultaat en bestemming per taak (bedragen x € 1.000)	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Vaarwegen- beheer	Totaal 2022
Netto lasten	72.720	73.279	1.628	147.627
Belastingheffingen/omslagen	-76.956	-74.953		-151.909
Bijdrage Provincie			-1.628	-1.628
Resultaat per taak	-4.235	-1.674	0	-5.910

(+ = nadelig / - = voordelig)

Voorgesteld wordt het bedrijfsresultaat als volgt te bestemmen:

Dekking bedrijfsresultaat per taak (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Oorspronkelijke Begroting 2022
Toevoeging aan bestemmingsreserve DFB WS ²	+1.072	+1.106
Onttrekking uit bestemmingsreserve DFB WS ²	-1.384	-1.385
Mutatie egalisatiereserve Watersystemen	+4.548	-1.487
Toevoeging algemene/calamiteitenreserve WS		+73
Dekking resultaat Watersysteembeheer	+4.235	-1.692
Toevoeging aan bestemmingsreserve DFB ZB ²	+1.174	+1.186
Onttrekking uit bestemmingsreserve DFB ZB ²	-664	-664
Mutatie egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	+1.164	-803
Toevoeging algemene/calamiteitenreserve ZB		-52
Dekking resultaat Zuiveringsbeheer	+1.674	-332
Totaal dekking resultaat	+5.910	-2.024

Voor de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen in 2022 wordt verwezen naar de toelichting op de balans (hoofdstuk 6) en bijlage I "Staat van reserves en voorzieningen".

¹ Bruto lasten zijn de totale kosten van het waterschap. Netto lasten zijn de bruto lasten verminderd met de overige opbrengsten (niet zijnde belastingopbrengsten).

² Reserves ontstaan, worden gevoed, opgeheven of verminderd door aparte besluiten van het algemeen bestuur. Financiële meevallers worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve DFB. De benodigde dekking voor de reeds ingevoerde maatregelen wordt onttrokken.

§ 1.3.2 Toelichting op de resultaatbestemming

Toevoeging financiële meevallers aan bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid

Bij de Kadernota 2017–2026 heeft het bestuur een belangrijke stap gezet om te komen tot een duurzaam financieel beleid en in het bijzonder het beperken van de schuldenlast. De maatregelen die vanaf 2017 ingaan, leiden in eerste instantie tot een stijging van de lasten. Om deze extra lasten op te kunnen vangen zonder extra tariefstijgingen is besloten om (toekomstige) financiële meevallers apart te zetten in een bestemmingsreserve. Voor 2022 hebben de voordelen betrekking op:

1. De dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank

In 2016 is bij de vaststelling van de Kadernota 2017-2026 afgesproken dat dividend wordt beschouwd als een financiële meevaller die volledig ingezet kan worden voor Duurzaam Financieel Beleid (DFB). Deze jaarlijkse meevaller is in 2016 voorzichtig ingeschat op € 0,5 miljoen per jaar. Dit bedrag wordt conform afspraak jaarlijks voor 100% ingezet voor DFB.

In 2019 heeft de NWB nieuw dividendbeleid vastgesteld. De meerjarige raming van het verwachte dividend is hierdoor verhoogd van € 0,5 miljoen naar € 1,4 miljoen per jaar. Dit extra dividend (€ 0,9 miljoen) wordt conform het Bestuursakkoord 2019-2023 50% ingezet voor Duurzaam Financieel Beleid en 50% voor ambities. Indien het werkelijke dividend hoger is dan € 1,4 miljoen, wordt het extra dividend eveneens voor 50% toegekend aan DFB. In 2022 is € 2.122.319 aan dividend ontvangen.

2. Het rentevoordeel vanwege het gedeeltelijk herstructureren van de leningenportefeuille.

De afgelopen jaren was het vanwege de lage rentestand mogelijk om twee maal een deel van de leningenportefeuille te herstructureren. Het berekende rentevoordeel wordt – conform afspraak – jaarlijks toegevoegd aan de DFB-reserve.

Onttrekking uit de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid

De maatregelen die genomen zijn in het kader van Duurzaam Financieel Beleid leiden in eerste instantie tot een stijging van de lasten. De extra lasten als gevolg van de maatregelen worden jaarlijks onttrokken aan de reserve.

Toevoeging/onttrekking egalisatiereserve

Voorgesteld wordt het resterende bedrijfsresultaat te verrekenen met de egalisatiereserves:

- De voorgestelde toevoeging aan de egalisatiereserve Watersysteembeheer bedraagt € 4.548k. Er was een onttrekking van € 1.487k begroot.
- De voorgestelde toevoeging aan de egalisatiereserve Zuiveringsbeheer bedraagt € 1.164k. Er was een onttrekking van € 803k begroot.

Voor de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen in 2022 wordt verwezen naar de toelichting op de balans (hoofdstuk 6) en bijlage I "Staat van reserves en voorzieningen".

§ 1.3.3 Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van Managementletter 2022-4

Op basis van de planning- en controlcyclus 2022 zijn in het boekjaar vier managementletters opgesteld, met als doel het bestuur tussentijds te informeren over de inhoudelijke en financiële voortgang van de bedrijfsprocessen en projecten. De inschatting van het resultaat, zoals gemeld bij Managementletter 2022-4 was bijna € 229.000 voordelig ten opzichte van de oorspronkelijke en gewijzigde Begroting 2022. Het bedrijfsresultaat in de voorliggende jaarrekening is bijna € 6 miljoen voordelig.

Bedrijfsresultaat 2022 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	ML 2022-4	Oorspronkelijke Begroting	Te verklaren verschil
Bedrijfsresultaat	-5.910	-229	+2.024	-5.680

(+ = nadelig / - = voordelig)

In hoofdstuk 2 wordt een toelichting gegeven op de grootste financiële verschillen ten opzichte van de Begroting 2022. In onderstaande tabel worden de verschillen >€ 100.000 t.o.v. Managementletter 2022-4 kort toegelicht:

Grootste financiële afwijkingen ten opzichte van Managementletter 2022-4 + = nadelig / - = voordelig)	Te verklaren verschil
Belastingopbrengsten <u>Watersysteembeheer</u>: De belastingopbrengst WS is € 2.151k voordelig: - De opbrengst <i>gebouwd</i> is € 1.517k voordelig: de belastingopbrengsten uit hoofde van de hogereWOZ-waardes <u>2022</u> zijn € 787k hoger dan bij ML 2022-4 was ingeschat o.b.v. het geactualiseerde overzicht van de BWB en waarderingskamer. T.o.v. de eindverantwoording 2021 is er voor <u>oude heffingsjaren</u> € 130k meer opgelegd. Er ontstaat een voordelig verschil doordat n.a.v. de accountantscontrole bij de BWB is geconstateerd dat er een fout is gemaakt in de eindverantwoording 2021. De fout in de prognose 'nog op te leggen' is in de eindverantwoording 2022 hersteld. Dit betekent een voordelig verschil van € 521k. Tenslotte is er een voordelig resultaat op de prognoses <u>oninbaar</u> en <u>kwijschelding</u> van € 79k. - De opbrengst <i>ingezetenen</i> is € 532k voordelig vanwege een bijstelling van de bedragen voor <u>kwijschelding en oninbaar</u> (€ 242k voordelig). In de Begroting 2022 waren a.g.v. corona hogere inschattingen opgenomen. Bij de jaarrekening is gebruik gemaakt van de prognoses van de BWB. De inschatting nog op te leggen aanslagen voor de <u>oudere heffingsjaren</u> zijn te laag ingeschat o.b.v. gegevens van de BWB (€ 259k voordelig). De <u>overige verschillen</u> zijn per saldo € 31k voordelig. - De opbrengst verontreinigingsheffing is € 112k voordelig. - De opbrengst gebouwd is € 10k nadelig. <u>Zuiveringsbeheer</u> De belastingopbrengsten ZB zijn € 1.313k voordelig: - De opbrengst <i>bedrijven</i> is € 469k voordelig. Bijstelling van de prognoses voor <u>2022</u> geeft een nadeel van € 405k. Bijstelling van de prognoses voor de <u>oudere heffingsjaren</u> geeft een voordeel van € 893k. Eind 2022 is er meer inzicht op de definitieve aanslagen en het coroneffect van voorgaande jaren. Het opleggen van de definitieve aanslagen van de meetbedrijven en tabelbedrijven kent een langere doorlooptijd. De <u>overige verschillen</u> bedragen per saldo € 19k nadelig. - De opbrengst <i>huishoudens</i> is € 845k voordelig. Op basis van tariefafspraken, vastgelegd in gemeenschappelijke regeling De Dommel/Brabantse Delta, zuivert De Dommel in Tilburg afvalwater dat afkomstig is uit het beheersgebied van Brabantse Delta. Uit een <u>discrepantie onderzoek</u> in opdracht van de Dommel is gebleken dat een aantal nieuwe woningen niet zijn meegenomen in de afrekening, omdat de postcodetabel niet was geactualiseerd. Tegenover de hogere bijdrage aan de Dommel (opgenomen in het proces Bedienen) staan belastingopbrengsten van € 181k voor 2022 en € 375k voor de jaren 2019-2021. Voor <u>2022</u> is er verder sprake van een nadelig verschil van € 298k doordat er minder vervuilingseenheden zijn opgelegd. Voor de <u>oudere heffingsjaren</u> heeft de BWB een inhaalslag gemaakt, wat een voordeel oplevert van € 51k. Bijstelling van <u>kwijschelding en oninbaar</u> geeft een voordelig resultaat van € 536k. Bij de begroting en ML's was rekening gehouden met hogere bedragen a.g.v. corona. Dit blijkt mee te vallen. Bij de jaarrekening is gebruik gemaakt van de prognoses van de BWB.	-3.465k
Proces Facilitair & ICT <u>Personeelskosten</u> (-€ 227k): Dit betreft een verschuiving van personeelskosten. In de managementletters waren alle uren van medewerkers die een bijdrage leveren aan cloud softwareprojecten toegerekend aan ICT. Bij de jaarrekening is besloten om dit – ook toekomstgericht – niet meer te doen. Nu duidelijk is dat het niet toegestaan is de implementatiekosten over meerdere jaren uit te smeren, is het niet meer nodig deze uren specifiek te registreren en toe te rekenen. <u>Bijdrage hWh</u> (-€ 105k): De bijdrage hWh is bijgesteld op basis van de concept-jaarrekening van hWh. <u>Computerapparatuur/-apparatuur en -services</u> (-€ 296k): De lagere kosten zijn voor een groot deel te verklaren doordat in de exploitatie rekening was gehouden met uitgaven (consultancy en software) die uiteindelijk bekostigd zijn vanuit het investeringsproject digitale werkomgeving. Daarnaast is er minder computerapparatuur vervangen dan verwacht.	-633k
Waterbeleid & Plannen Bij samenwerking met derden op het gebied van plannen (gebiedsgericht of in de afvalwaterketen) ligt de trekkersrol vaak bij deze derde partijen. Hierdoor is de bijdrage van het waterschap afhankelijk van hetgeen daadwerkelijk wordt opgepakt door de derden. Bij ML4 was de verwachting dat er meer zou worden	-543k

opgepakt in 2022, waardoor de werkelijke bijdrage wat achter blijft op de eerder afgegeven prognose (- € 170k) . In de jaarrekening 2021 was een extra bijdrage gereserveerd aan de POP 3 regeling blauwe diensten (ANLB) op basis van de gemaakte afspraken dat wij 50% zouden bijdragen. In 2022 is bericht ontvangen dat de kosten die in rekening gebracht worden bij de waterschappen rond de 27% zullen bedragen in plaats van 50%. De daadwerkelijke afrekening volgt in 2023. Hierdoor is een groot deel van de reservering uit 2021 in 2022 vrijgevallen. (- € 373k)	
Proces Bedienen De grootste afwijkingen binnen het proces Bedienen bestaan uit: <u>Bijdrage De Dommel</u> (+€ 530k): De bijdrage is hoger vanwege bovengenoemd discrepantieonderzoek (zie onder "belastingopbrengsten"). Hier staan hogere belastingopbrengsten tegenover. <u>Bijdrage SNB</u> (+€ 365k): De kostenstijging voor chemicaliën was in Q4 fors hoger dan voorzien. Met name de prijs van natronloog is voor de periode november 2022 t/m januari 2023 ongeveer verdubbeld (in februari 2023 is de prijs weer gezakt). Daarnaast zijn de kosten van elektriciteit kosten hoger uitgevallen, vanwege een lagere eigen elektriciteitsproductie door een storing in de installatie en daardoor dus meer benodigde inkoop. Ook de brandstofprijzen waren hoger. <u>Elektriciteit</u> (-€ 434k): Het energieverbruik is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. Doordat de neerslag in de periode september-december sterk geclusterd plaatsvond, hebben de assets veel minder draaiuren gemaakt, dan bij meer verspreide neerslag. <u>Verontreinigingsheffing rijkswateren</u> (-€ 265k): betreft een correctie van oude jaren en wordt nadrukkelijk meegenomen als leerpunt <u>Chemicaliën</u> (-€ 214k): Door actief te sturen op leveringsfrequentie in combinatie met de fluctuerende prijsstelling en zo scherp mogelijk te doseren en wisselen per type product, was het mogelijk om in het laatste kwartaal fors te besparen op de kosten van chemicaliën. Hierbij is scherp gestuurd op het zuiveringsrendement. <u>Industriële reiniging</u> (-€ 190k): Vanwege het tijdelijke gebruik van alternatieve chemicaliën werden er bij ML4 nog significante kosten verwacht voor het reinigen van de tanks. Door de besparing op het chemicaliënverbruik in het 4^e kwartaal waren de tanks echter nog niet leeg aan het einde van het jaar. De reinigingskosten vallen hierdoor in 2023. <u>Overige verbruiksgoederen</u> (-€ 134k): Het budget was niet volledig nodig in 2022. <u>Europese subsidie</u> (-€ 97k): Betreft subsidiedeclaratie voor Scalibur. <u>Gas en water</u> (-€ 40k): het verbruik was lager.	-485k
Proces Onderhouden De grootste afwijkingen binnen het proces Onderhouden bestaan uit: <u>Cultuurtechnisch onderhoud</u> (-€ 349k): De daadwerkelijke indexatie van de maaibestekken viel lager uit dan ingeschat. Daarnaast is er minderwerk opgetreden: een aantal werkzaamheden die in het bestek waren opgenomen zijn niet uitgevoerd. <u>Personeelskosten</u> (+€ 221k): Bij een aantal teams is er meer personeel ingeleend vanwege ziekte dan voorzien bij ML4. <u>Elektrisch onderhoud</u> (-€ 188k): De levering van telemetrie TMX-objecten en andere materialen is doorgeschoven naar 2023. Het duurde langer om een geschikte oplossing te vinden. Daarnaast had de warmte-krachtkoppeling (wkk) Bath minder draaiuren – en dus minder kosten - vanwege technische problemen (het contract wordt afgerekend o.b.v. draaiuren). De werkzaamheden aan rioolgemaal Willemstad waren gepland voor december 2022, maar zijn vanwege de weersomstandigheden doorgeschoven. <u>Incidentenbestrijding</u> (+€ 173k): Na ML4 hebben nog twee drugsdumpingten plaatsgevonden met hoge saneringskosten. <u>Maaierwerkzaamheden voor derden</u> (-€ 123k): Bij het opstellen van ML4 zijn de bijdragen van de gemeenten in het kader van directievoering maaibestekken te laag opgenomen. Dit wordt als leerpunt meegenomen. <u>Verkoop oude materialen</u> (-€ 75k): Er heeft eind 2022 nog verkoop van werkmaterieel plaatsgevonden.	-427k
Proces Bestuur & Communicatie Het voordeel wordt met name veroorzaakt door een onttrekking aan de pensioenvoorziening bestuur (-€ 285k). Jaarlijks wordt door een externe partij berekend	-305k

wat aangehouden dient te worden in de voorziening. De gehanteerde rekenrente ligt aanzienlijk hoger dan de bij de Jaarrekening 2021 gehanteerde rekenrente.	
Proces Organisatie Het verschil t.o.v. ML4 wordt met name veroorzaakt door de volgende posten: • <u>Correctie werkkostenregeling</u> (+€ 141k): In 2021 is er een vordering op de Belastingdienst verwerkt inzake de werkkostenregeling wat onterecht was. In 2021 is de vrije ruimte niet overschreden. De vordering is afgeboekt in 2022. • <u>Reiskosten woon-werk en reis- en verblijfskosten</u> (+€ 100k): Op basis van de ervaringscijfers met tijd- en plaatsafhankelijk werken zijn deze prognoses bij ML4 iets te laag ingeschat. Er ontstaat steeds een beter beeld van de situatie na corona: hoe vaak komen de medewerkers naar kantoor en hoeveel werken ze thuis. • <u>Advieskosten</u> (-€ 54k): het budget was niet volledig benodigd in 2022.	+197k
Saldo overige verschillen voordelig De verschillen op de overige processen geven per saldo een voordeel.	-19k
Totaal verschil ten opzichte van Managementletter 2022-4	-5.680k

Het financiële voordeel ten opzichte van ML 2022-4 is groot, met name de belastingopbrengsten zijn fors hoger. Enerzijds is er tijdens de accountantscontrole 2022 bij de BWB een fout ontdekt in de eindverantwoording 2021, en bleek naar aanleiding van een discrepantie-onderzoek in opdracht van De Dommel dat de postcodetabel niet was geactualiseerd. Anderzijds heeft de BWB een inhaalslag gemaakt op de oude jaren. De verwachting is dat dit in de toekomst leidt tot minder grote financiële afwijkingen. De fout is gecorrigeerd en samen met de inhaalslag verwerkt in de Jaarrekening 2022. Deze afwijkingen waren niet te voorzien bij ML4. Overigens was er zowel bij de BWB als het waterschap in 2022 sprake van vertrek en uitval van personeel vanwege pensionering en ziekte. Inmiddels heeft de BWB procesafspraken gemaakt en beheersmaatregelen getroffen waarmee wordt gegarandeerd dat de postcodetabel jaarlijks wordt geactualiseerd. Daarnaast heeft het waterschap afspraken met de BWB gemaakt over gezamenlijke tussentijdse beoordeling van de gegevens en prognoses van alle belastingcategorieën, afgestemd op de P&C-cyclus van het waterschap.

Door de consequenties van de COVID-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne stijgen de energie-, grondstof- en materiaalprijzen al enige tijd sterk. De effecten hiervan zijn vooral merkbaar bij het proces Bedienen en verbonden partij Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Ook de andere processen krijgen steeds meer te maken met prijsstijgingen. Deze zullen vooral doorwerken in 2023. Om de financiële tegenvallers in 2022 op te vangen zijn er trendanalyses uitgevoerd, taakstellingen opgevoerd en is er € 400.000 beschikbaar gesteld uit de begrotingspost onvoorzien voor het proces Bedienen om de hogere kosten te compenseren. Er was in 2022 extra veel aandacht voor kostenbeheersing en kostenbewustzijn in de organisatie. Dit heeft geleid tot een gezonde efficiency prikkel om verantwoord zaken uit te stellen, kritischer te zijn op activiteiten, inleen en offertes en daar waar het kan zelf te doen in plaats van uit te besteden. Door de weersomstandigheden in het 4^e kwartaal is er fors bespaard op de kosten van elektriciteit. Daarnaast was het ook mogelijk om in het 4^e kwartaal fors te besparen op de kosten van chemicaliën door actief te sturen op leveringsfrequentie en fluctuerende prijzen en zo scherp mogelijk te doseren en wisselen per type product. Hierbij zijn alternatieve chemicaliën aangewend, voor gunstigere prijzen. Gebleken is echter dat dit procesrisico's met zich meebrengt. Deze risico's hebben we goed weten te beheersen, maar toch is ervoor gekozen om voor 2023 weer terug te keren naar de oorspronkelijke chemicaliën mix.

Naast een aantal niet te voorziene afwijkingen, waren ook een aantal afwijkingen wel te voorzien bij ML4. Deze worden nadrukkelijk als leerpunt meegenomen. De goede stappen die in 2022 zijn gezet, gaan in 2023 een vervolg krijgen. Door de vele personeelwisselingen en (langdurige) uitval van personeel kon Financiën in 2022 niet naar wens invulling geven aan de rol van business partner. Momenteel worden er eerst stappen gezet om de basis verder op orde te krijgen, om vervolgens meer als business partner te gaan fungeren, met als doel het beter in control zijn en komen van de organisatie.

§ 1.3.4 Resultaat investeringen 2022

In de Begroting 2022 is € 84 miljoen bruto investeringsuitgaven en € 69 miljoen netto investeringsuitgaven opgenomen. De realisatie bedraagt bijna € 74 miljoen bruto en € 57 miljoen netto.

Begrote investeringsuitgaven 2022 (bedragen x € 1 miljoen)	Netto uitgaven 2022	Subsidies/ Bijdragen 2022	Bruto uitgaven 2022
Programma Waterketen	28,00	0,26	28,26
Programma Watersystemen	12,80	11,51	24,31
- Vaarwegenbeheer	2,23	0,38	2,61
Programma Waterveiligheid	3,40	2,90	6,30
- Regionale keringen	12,56		12,56
- HWBP-bijdrage	7,90		7,90
Bedrijfsvoering	2,28		2,28
Totaal verwachte investeringsuitgaven	69,17	15,05	84,22

Verwachte uitgaven ML 2022-4 (bedragen x € 1 miljoen)	Netto uitgaven 2022	Subsidies/ Bijdragen 2022	Bruto uitgaven 2022
Programma Waterketen	23,20	0,80	24,00
Programma Watersystemen	11,50	17,50	29,00
- Vaarwegenbeheer	2,10	0,20	2,30
Programma Waterveiligheid	2,60	1,80	4,40
- Regionale keringen	3,60		3,60
- HWBP-bijdrage	8,50		8,50
Bedrijfsvoering	2,50		2,50
Totaal verwachte investeringsuitgaven	54,00	20,30	74,30

Realisatie investeringsuitgaven 2022 ³ (bedragen x € 1 miljoen)	Netto uitgaven 2022	Subsidies/ Bijdragen 2022	Bruto uitgaven 2022
Programma Waterketen	23,97	0,68	24,65
Programma Watersystemen	12,80	14,33	27,13
- Vaarwegenbeheer	2,23	0,09	2,32
Programma Waterveiligheid	2,79	1,30	4,09
- Regionale keringen	4,59	0,22	4,81
- HWBP-bijdrage	8,76		8,76
Bedrijfsvoering	2,04		2,04
Totaal gerealiseerde investeringsuitgaven	57,17	16,62	73,80

³ Deze uitgaven zijn exclusief de in de staat van activa apart gerapporteerde projectfacturen die in 2023 ontvangen zijn, maar in het onderhanden werk op de balans gerapporteerd worden in 2022 (per saldo € -1,9 miljoen). Ook zijn in deze cijfers de uitgaven voor strategische en anticiperende grondaankopen niet meegenomen (deze bedragen 0,4 miljoen in 2022). Zodra de aangekochte gronden worden ingezet op investeringsprojecten worden deze gerapporteerd in de investeringsuitgaven.

De begrote bruto investeringsuitgaven zijn voor 88% gerealiseerd. De afwijking ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt (9%) doordat de uitvoeringswerkzaamheden van het project Verbetering regionale keringen – die gepland waren voor 2022 – zullen plaatsvinden in 2023, zonder gevolgen voor de opleverdatum van het project. Daarnaast is in 2022 in totaal € 1,57 miljoen meer aan subsidies ontvangen dan begroot.

De grootste mutaties per programma zijn:

- **Regionale Keringen:** De aanbesteding voor het totale werk is gegund en de aannemer heeft zijn planning en aanpak uitgewerkt. De aannemer heeft de meeste uitvoeringswerkzaamheden van de deelgebieden 1 t/m 3 gepland in 2023 in plaats van 2022, wat gevolgen heeft voor de uitgaven in 2022. De werkzaamheden (en daarmee de uitgaven) voor de overige deelgebieden worden uitgevoerd zoals gepland.
- **Waterketen:** Bij het project Vervangen Warmtekrachtkoppeling rwzi's Bath en Dongemond is er sprake van een vertraging in de levering van materialen, waardoor een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2023. Daarnaast is bij het project AWP 2.0 in 2022 minder uitgegeven. De onderhandelingen om te komen tot contractuele overeenstemming van het bouwteam Moerdijk en Hoeven duurde 6 weken langer dan gepland. Daarnaast zijn voor de persstations Bergen op Zoom en Bath een aantal mogelijke risico's niet opgetreden waardoor de uitgaven lager zijn dan begroot.
- **Watersystemen:** De voortgang verliep dermate voorspoedig dat de bruto uitgavenprognose gedurende 2022 is bijgesteld. Hiermee is tevens de opbrengstenprognose bijgesteld. Voor het Gemaal De Slagen, onderdeel van het project Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk, is een extra subsidie verworven vanuit het ministerie van Infrastructuur, evenals voor het project "Aanpassen kunstwerken vismigratie 2022-2027". Ten opzichte van ML4 zijn de uitgaven iets gedaald doordat een betaling - en bijbehorende opbrengsten - voor het project Westelijke Langstraat zijn verschoven naar 2023.
- **Vaarwegen:** De uitgaven voor 2022 zijn iets lager dan begroot, de reden is dat de aannemer voor het project Inhaalslag Baggeren dit jaar alle voorbereidende onderzoeken uitvoert en in 2023 daadwerkelijk start met de uitvoering van baggerwerkzaamheden.
- **Waterveiligheid:** Bij het project Verbetering primaire kering traject Willemstad Noordschans zijn de onderzoekskosten en ook de benodigde begeleidingstijd (interne uren) in 2022 lager dan begroot. Een aantal van deze werkzaamheden verschuiven naar de verkenningsfase (2023). Voor het project Monitoring primaire Waterkering geldt dat door het uitvallen van een medewerker een voorbereidende opdracht niet tijdig is uitgegaan. Daarnaast is de plaatsing van peilbuizen bij keringen achtergebleven t.o.v. de planning. Hierdoor vallen de uitgaven in 2022 lager uit.

Doorschuiven investeringsvolume

Op 14 juli 2021 heeft het AB ingestemd met de nota 'Afronding motie extra ambities' en daarmee met de mogelijkheid om indien (substantiële) projectuitgaven over de jaargrens heen schuiven, dit in de jaarrekening te rapporteren en aan het AB voor te leggen deze uitgaven op te plussen bij het volume van de vastgestelde begroting. In 2022 zijn er om bovengenoemde redenen uitgaven vertraagd en over de jaargrens heen geschoven. De doorgeschoven uitgaven zijn hard nodig in het meerjarenperspectief van de programma's. Bijvoorbeeld in de Waterketen gezien de steeds ouder wordende objecten en de doorontwikkeling naar de Waterketen 2.0 en bij Waterveiligheid gezien de grote opgaven die hier nog liggen. In de Kadernota 2024-2033 wordt het investeringsplan strategisch verder uitgewerkt en geactualiseerd met de bijbehorende investeringsuitgaven. Hierbij worden de doorgeschoven uitgaven vanuit 2022, indien nodig, meegenomen.

§ 1.4 Incidentele baten en lasten

Omdat incidentele baten en lasten de reguliere, structurele nettolasten kunnen vertekenen en relevant zijn voor het beoordelen van de financiële positie zijn ze hieronder in beeld gebracht.

Begrotingspost (bedragen x € 1.000)	Jaar- rekening	Begroting	Omschrijving
Incidentele lasten			
Preventief onderhoud objecten Waterketen	510	500	Voor 2022 is eenmalig € 500k extra begroot, met name voor preventief onderhoud aan oude objecten die vaak aan het einde van de levensduur zijn. Dit budget is volledig benut voor het inhalen van achterstallig onderhoud, het vervangen van verouderde onderdelen en diverse herstelwerkzaamheden.
Inleen Omgevingswet	306	393	Extra inleen van personeel ten behoeve van het beleidsrijk maken van het instrumentarium Omgevingswet, het ondersteunen van de processen Vergunningverlening, toezicht en handhaving en Juridische Zaken en het operationaliseren van de Waterschapsverordening. Door het uitstel was meer tijd om de instrumenten uit te werken en gereed te maken. Daardoor was de vraag naar inleen lager dan begroot.
Diensten Omgevingswet	6	63	Voor advisering omtrent de Waterschapsverordening is € 45k opgenomen en voor communicatie en algemene opleidingen (bijvoorbeeld voor bestuurders) € 17,5k. Er is in 2022 € 6k uitgegeven aan trainingen DSO en voorlichting van AB-leden. Door de uitstel van de wet zijn de opleidingsactiviteiten sterk verminderd en is ook de waterschapsverordening uiteindelijk nog niet definitief geworden.
Adviezen KAM	73	80	Er is in 2022 extra budget opgenomen vanwege het Preventief Medisch Onderzoek welke in 2022 is uitgevoerd. Het laatste PMO was in 2016. Gezien de wens om een gezonde, vitale organisatie te zijn en de inzetbaarheid van de medewerkers te vergroten zijn we opnieuw aan de slag gegaan met het PMO en de arbeidsrisico's.
Communicatie	0	70	In de Begroting 2022 is dit bedrag eenmalig opgenomen om een impuls te geven aan de dienstverlening (FTE-inzet). In 2022 is echter het project dienstverlening gestart en zijn de uren geboekt op dit project. Om die reden zijn er op het communicatiebudget minder kosten geboekt.
Communicatie	0	31	Extra bijdrage in 2022 en 2023 aan de UvW voor de gezamenlijke campagne Waterschapsverkiezingen 2023. De bijdrage is betaald vanuit het investeringsproject Verkiezingen.
Totaal	895	1.137	Incidentele lasten 2022

Begrotingspost (bedragen x € 1.000)	Jaar- rekening	Begroting	Omschrijving
Incidentele baten			
Coronacompensatie	644	0	Vanwege de coronacrisis is een aantal waterschappen geconfronteerd met gederfde inkomsten. Door het kabinet is de toezegging gedaan dat de waterschappen compensatie kunnen krijgen voor de inkomstenderving. Brabantse Delta heeft over 2020 € 644k compensatie ontvangen.
Bestemmingsreserve overdracht RWS	122	243	Het waterschap heeft bij de overdracht van het beheer en onderhoud van het Oude Maasje, het Zuiderkanaal, de westelijke kanaaldijk Den Bosch-Drongelen en het Markkanaal een eenmalige vergoeding ontvangen van Rijkswaterstaat ten behoeve van de gewenningsbijdrage, een bijdrage voor het achterstallig onderhoud en bijdrage voor de verbeteringen van de waterkeringen. Voor het deel ten behoeve van gewinning en onderhoud is bij de Begroting 2022 een bestemmingsreserve gevormd, waaruit de onderhoudskosten de eerste jaren gedekt kunnen worden. Uit deze reserve wordt in 2022 € 122k onttrokken.
Compensatie uitstel Omgevingswet	106	0	In de Miljoenennota 2021 zijn extra middelen opgenomen voor de Omgevingswet. Er is in totaal € 23 miljoen beschikbaar gesteld vanwege 'meerkosten uitstel Omgevingswet' voor gemeenten, provincies, waterschappen en de rijkspartijen die de Omgevingswet moeten invoeren. Voor het waterschap gaat het om € 106k. Dit bedrag is in 2022 ontvangen.
Uitkering hersteloperatie kinderopvangtoeslag	51	0	De waterschappen hebben in 2021 met het Rijk afgesproken een bijdrage te leveren aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Dit onder de voorwaarden dat het Rijk de kwijtgescholden waterschapsbelasting volledig vergoedt én dat de waterschappen een compensatie krijgen voor de uitvoeringskosten. In 2022 is € 51k ontvangen als compensatie voor het jaar 2021.
Onttrekkingen voorziening en bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding	48	48	De onttrekkingen aan de voorziening GR Muskusrattenbestrijding en de bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding zijn voor de dekking van de tijdelijke uitbreiding van de formatie van de muskusrattenbestrijding voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens".
Totaal	971	291	Incidentele baten 2022

§ 1.5 Begrotingsrechtmatigheid

§ 1.5.1 Begrotingsrechtmatigheid exploitatie 2022

In de Waterschapswet is vastgelegd dat de accountant bij de controle van de jaarrekening zowel de rechtmatigheid als de getrouwheid van de financiële beheershandelingen controleert. Bij de rechtmatigheidscontrole gaat het onder meer over de vraag of de financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de in de jaarrekening opgenomen baten, lasten en balansposten, tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde Begroting en de hierin opgenomen programma's. Op grond hiervan dient er in de jaarrekening een analyse plaats te vinden van de rechtmatigheid en eventuele overschrijdingen op de netto lasten van de programma's (begrotingsrechtmatigheid).

Het waterschap kiest ervoor alleen begrotingswijzigingen op te stellen voor grote nieuwe initiatieven. Financiële afwijkingen worden gerapporteerd in de managementletters en zoveel mogelijk opgevangen binnen de begroting. Doelstelling is budget- en begrotingsbeheer op een adequaat niveau in te vullen met respect voor het budgetrecht, een pragmatische aanpak en het voorkomen van extra bureaucratie.

Hogere kosten proces Bedienen en beschikking post onvoorzien

In het Waterschapsbesluit is vastgelegd dat een waterschap in de begroting rekening dient te houden met onvoorziene uitgaven en een bedrag dient op te nemen om onvoorziene lasten te kunnen dekken. Door de consequenties van de COVID-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne zijn de energie-, grondstof- en materiaalprijzen al enige jaren sterk aan het stijgen. In de loop van 2022 waren de effecten hiervan vooral merkbaar bij het proces Bedienen. Indirect, via de fors hogere bijdrage SNB, maar ook direct vanwege de fors gestegen prijzen voor chemicaliën, energie en transport. De aanvullende kosten voor het proces Bedienen waren niet te voorzien bij het opstellen van de Begroting 2022.

Conform de Mandatering dagelijks bestuur voorkomend uit de financiële verordening art 108 is de bevoegdheid tot het beschikken over de post onvoorzien uit de begroting verstrekt aan het DB. Het dagelijks bestuur heeft op 21 juni 2022 ingestemd met het beschikbaar stellen van € 400.000 uit de raming voor onvoorziene uitgaven van de Begroting 2022. Het bedrag is specifiek gekoppeld aan de hogere kosten voor chemicaliën.

In het Besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie heeft het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur de volgende bevoegdheid verstrekt:

"Het besluit om de netto-kosten van een programma met 10% van de netto kosten te overschrijden, met een maximum van € 2.000.000 per programma, onder de voorwaarden dat de middeleninzet past binnen het vastgestelde beleid en de hiervoor benodigde financiële ruimte elders binnen de begroting kan worden gevonden".

In onderstaande tabel is te zien dat er in de Jaarrekening 2022 op geen enkel programma een overschrijding heeft plaatsgevonden ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2022. Op alle programma's is er sprake van een financieel voordelig resultaat. Ook zijn er geen kostenoverschrijdingen geconstateerd betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid. Het overgrote deel van de in de exploitatie opgenomen producten en diensten is conform de Begroting 2022 uitgevoerd.

Netto lasten en dekking (alle bedragen x € 1.000)	REK 2022	Gewijzigde Begroting 2022	Vershil REK - Begroting	
Netto lasten				
Programma Waterketen	73.279	73.981	-702	-0,9%
Programma Watersystemen	51.891	54.878	-2.987	-5,8%
Programma Waterveiligheid	22.458	22.544	-86	-0,4%
Totaal netto lasten	147.627	151.403	-3.897	
Totaal waterschapsbelastingen	-151.909	-147.736	-4.173	
Bijdrage provincie	-1.628	-1.643	+14	
Totaal dekking	-153.537	-149.379	-4.158	
Resultaat	-5.910	+2.024	-7.934	

(+ = nadelig / - = voordelig)

§ 1.5.2 Begrotingsrechtmatigheid investeringen 2022

In 2020 is het Besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie gewijzigd om beter aan te sluiten op de nieuwe situatie van Buiten Gewoon Doen. In het oude besluit had het algemeen bestuur (AB) aan het dagelijks bestuur (DB) de bevoegdheid verstrekt de geraamde uitgaven van een ontwikkelingsinvestering met maximaal 10% te overschrijden zonder toestemming vooraf van het AB, mits deze mutatie past binnen het vastgestelde beleid. Binnen de huidige praktijk wordt geen onderscheid meer gemaakt in ontwikkelings- en instandhoudingsinvesteringen. Met ingang van 2020 worden in beginsel vanuit het vastgesteld kader van het AB in principe geen overschrijdingen op projecten toegestaan. Er is echter een overgangssituatie van toepassing op projecten die in 2020 of eerder al uitvoeringskrediet hebben gekregen, hier blijft de 10% marge op ontwikkelingsinvesteringen nog wel van toepassing. Overschrijdingen boven de norm worden tussentijds bij de Managementletter (voor zover bekend) en achteraf bij de jaarrekening gerapporteerd, onder vermelding van de oorzaak van de overschrijding.

Ten aanzien van de kredieten voor de investeringsprojecten geldt dat er voor een aantal projecten sprake is van een overschrijding boven de norm. Het gaat om drie overschrijdingen op investeringsprojecten met een totale overschrijding van € 69.485. In bijlage I bij de aanbiedingsbrief van de jaarrekening is een overzicht opgenomen van alle projecten waar in 2022 een kredietoverschrijding is ontstaan. Hierbij is per project vermeld waardoor de overschrijding wordt veroorzaakt en of deze al eerder is gemeld in de tussentijdse Managementletters. Op basis van het begrotingscriterium is autorisatie van de hogere kosten door het algemeen bestuur noodzakelijk om de rechtmatigheid in materiële zin te borgen. In de aanbiedingsbrief wordt daarom expliciet aan het algemeen bestuur gevraagd om deze overschrijdingen te autoriseren.

Het verschonen van kleine overschrijdingen bij de jaarrekening doet recht aan de pragmatische aanpak die het waterschap voorstaat, waarbij beoogd wordt extra bureaucratie en administratieve kosten te voorkomen.

Voor een overzicht van alle toegekende kredieten in 2022 wordt verwezen naar bijlage VII bij deze jaarrekening en voor een overzicht van alle projecten met een restantkrediet eind 2022 wordt verwezen naar bijlage VIII.

§ 1.6 Waterschapsbelastingen

De taken van het waterschap worden bekostigd door het heffen van belastingen. Deze belastingen bestaan uit de watersysteemheffing, verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing.

De belastingtarieven 2022 voor de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing zijn gelijktijdig vastgesteld met de Begroting 2022 en zijn hieronder weergegeven:

Heffing (bedragen in €)	Tarief 2022
Watersysteemheffing	
- ingezetenen	66,54
- gebouwd (basis 2.500)	0,788
- gebouwd % WOZ waarde	0,0315%
- natuur	4,92/ha
- ongebouwd openbare wegen	339,95/h
- overig ongebouwd	a 67,99/ha
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	62,85/ve

Lastendruk

Op basis van de bovenstaande belastingtarieven is de totale lastendruk per groep als volgt:

Voorbeeldaanslagen (bedragen in €)	Begroting 2022	Begroting 2021	% 2022 t.o.v. 2021
Voorbeeldaanslagen huishoudens			
Meerpersoons huishouden, huurwoning, 3 v.e.	€ 255,09	€ 244,73	4,2%
Eenpersoonshuishouden, huurwoning, 1 v.e.	€ 129,39	€ 124,53	3,9%
Meerpersoons huishouden, koopwoning, € 250.000, 3 v.e.	€ 333,92	€ 326,86	2,2%
Eenpersoons huishouden, koopwoning, € 250.000, 1 v.e.	€ 208,22	€ 206,66	0,8%
Voorbeeldaanslagen (agrarische)bedrijven			
Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 13.000.000, 300 v.e.	€ 22.954,09	€ 22.300,43	2,9%
Agrarisch bedrijf, € 500.000, 50 ha grond, 3 v.e.	€ 3.745,88	€ 3.585,17	4,5%
Groothandel, € 2.600.000, 7 v.e.	€ 1.259,77	€ 1.274,84	-1,2%
Overige voorbeeldaanslagen			
Natuurterreinen, 1000 ha	€ 4.918,58	€ 4.918,58	3,7%
Gemeente, 600 ha wegen	€ 203.978,64	€ 194.433,00	4,9%

Watersysteemheffing: kostentoedelingsverordening en grondslagen

Kostentoedelingsverordening

De Waterschapswet verplicht het waterschap tenminste eenmaal in de vijf jaar de kostentoedelingsverordening te herzien. Hier gaat meestal een kostentoedelingsonderzoek aan vooraf. Het vorige kostentoedelingsonderzoek is in 2018 uitgevoerd en de daaruit voortvloeiende kostentoedelingsverordening 2019 is van kracht voor de begrotingsjaren 2019–2023.

De verdeling van de kosten van het Watersysteembeheer is voor 2019-2023 als volgt vastgesteld:

Categorie Watersysteembeheer	Verdeling 2021-2023
Ingezetenen	30,0%
Gebouwd	58,1%
Ongebouwd	11,7%
- Verharde openbare wegen	2,9%
- Overig ongebouwd	8,8%
Natuur	0,2%

Verdeling kosten watersysteembeheer

Ingezetenen nemen 30% van de watersysteemheffing voor hun rekening. Dit aandeel hangt samen met de gemiddelde inwonersdichtheid (het aantal inwoners per vierkante kilometer). De heffing die de categorie **gebouwd** betaalt, hangt samen met de economische waarde van het gebouwde goed (WOZ-waarde). De heffing die de categorie **ongebouwd** betaalt, hangt samen met de ongebouwde hectares grond. Voor openbare **wegen** geldt een tariefdifferentiatie van 400% in 2021. Onder **natuurterreinen** worden ongebouwde onroerende zaken verstaan waarvan de inrichting en het beheer (nagenoeg) geheel en duurzaam zijn afgestemd op behoud of ontwikkeling van natuur. Ook bossen en open wateren met een oppervlakte van tenminste één hectare behoren tot natuurterreinen.

De heffing voor de taak Watersysteembeheer is afgeleid van de aantallen ingezetenen, de economische waarde (gebouwd) en de belastbare hectares (ongebouwd en natuur). Het waterschap is voor de Jaarrekening 2022 uitgegaan van de volgende grondslagen:

Grondslagen Watersysteembeheer	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
Ingezetenen (hoofdbewoners)	358.990	358.835	356.992
- waarvan kwijtschelding/oninbaar	-/-21.221	-/-25.679	-/-24.306
Gebouwd: totale WOZ-waarde (miljarden €)	139,1	136,5	126,6
Ongebouwd			
- openbare landwegen (hectares)	6.230	6.224	6.182
- overig ongebouwd (hectares)	94.359	96.153	95.517
Natuur (hectares)	30.419	30.267	30.226

Grondslagen voor het berekenen van het tarief Zuiveringsbeheer

De hoogte van de zuiveringsheffing hangt af van het aantal vervuilingseenheden (v.e.'s). Een aantal huishoudens en bedrijven betaalt geen heffing, omdat zij in aanmerking komen voor kwijtschelding of omdat de heffing oninbaar is. Per saldo resulteert dit in de volgende vervuilingseenheden:

Vervuilingseenheden belastingjaar	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
Huishoudens	844.143	849.638	842.100
Bedrijven	362.134	372.932	355.201
Kwijtschelding	-/-35.589	-/-43.355	-/-43.600
Oninbaar	-/- 8.101	-/-10.388	-/- 8.278
Netto vervuilingseenheden 2022	1.162.587	1.168.828	1.145.423

Verontreinigingsheffing

Belasting voor het bestrijden van kosten voor maatregelen tot het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van het oppervlakte water als gevolg van het direct lozen vanuit woon/bedrijfsruimte op

het oppervlaktewater. De heffing wordt met het zuiveringstarief opgelegd, maar komt ten gunste van de taak Watersysteembeheer.”

Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2022
Watersysteemheffing	76.956	74.275
Watersysteemheffing 2022	75.217	74.275
Watersysteemheffing voorgaande jaren	1.738	0
Zuiveringsheffing	74.953	73.461
Zuiveringsheffing 2022	73.069	73.461
Zuiveringsheffing voorgaande jaren	1.884	0
Totaal waterschapbelastingen	151.909	147.736

Kwijtschelding en oninbaar belastingjaar 2022

Waterschap Brabantse Delta hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100%.

In de Begroting 2022 is rekening gehouden met kwijtschelding en oninbaarheid van belastingen, wat resulteert in hogere belastingtarieven. De kwijtscheldingen hebben grotendeels betrekking op ingezetenen en huishoudens. De bedragen die samenhangen met oninbaarheid variëren van jaar tot jaar. De hoogte wordt onder andere beïnvloed door faillissementen van bedrijven.

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2022
Watersysteemheffing	1.280	1.541
Ingezetenen	1.279	1.541
Gebouwd	1	0
Zuiveringsheffing	2.237	2.725
Huishoudens	2.237	2.724
Bedrijven	0	1
Totaal kwijtschelding	3.516	4.266

Oninbaar (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2022
Watersysteemheffing	224	204
Ingezetenen	133	168
Gebouwd	74	29
Overig ongebouwd	17	8
Zuiveringsheffing	509	653
Huishoudens	263	356
Bedrijven	246	297
Totaal oninbaar	733	857

§ 1.7 Risicoparagraaf

Proces risicomanagement

Bij de identificatie en kwalificatie van risico's ligt de focus veelal op financiële gevolgen. Dit sluit aan bij de verplichtingen uit de Waterschapswet. De wet verlangt van waterschappen namelijk dat zij inzicht verkrijgen in hun risico's en hun financiële middelen om deze restrycto's af te kunnen dekken. Met behulp van de in 2022 geactualiseerde bedrijfswaarden is de ambitie om de grootste risico's op basis van meer facetten inzichtelijk te maken. In 2022 is daar een begin mee gemaakt door middel van de pilot risicodialoog bij het Programma Watersystemen (doel voldoende water) en het Proces Onderhouden. Om de geïdentificeerde risico's af te dekken worden maatregelen opgesteld. De werking van de belangrijkste maatregelen zal risicogestuurd getoetst worden door periodieke interne audits. Uit evaluatie in het vierde kwartaal 2022 blijkt dat deze aanpak toegevoegde waarde biedt. Er is dan ook besloten dit voort te zetten bij de overige Programma's en Processen. Zo zijn de bedrijfswaarden een instrument om de grootste risico's in beeld te brengen, een kapstok voor strategische keuzes met bijbehorende investeringen en dragen ze bij aan een bewuste en transparante besluitvorming vanuit een dialoog. Daarnaast ondersteunen de bedrijfswaarden assetmanagement, het toetsen op doelmatigheid en besturen op hoofdlijnen.

Risico's

Inleiding

In producten als de Kadernota, Begroting en Jaarrekening worden de belangrijkste risico's belicht die gevolgen voor de realisatie van de programma's (doelstellingen), processen (producten en diensten) en de bijbehorende financiën kunnen hebben. Binnen ons waterschap wordt steeds meer aan risicomanagement gedaan om goed zicht te hebben en te houden op de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen. Daarmee wil het waterschap beter in control komen en verrassingen zoveel mogelijk voorkomen.

Risicomanagement is het identificeren, analyseren, beoordelen en evalueren van risico's. Ook het benoemen en uitvoeren van risicobeheersingsmaatregelen is een onderdeel van risicomanagement. De bedrijfswaarden en de bijbehorende waardenmatrix worden gebruikt bij het beoordelen van risico's en het prioriteren van beheersmaatregelen.

Bij het vaststellen van de beheersmaatregelen gaat het om de activiteiten waarmee de kans van optreden wordt verkleind of de gevolgen van risico's worden beperkt. Het waterschap beoordeelt ieder jaar opnieuw de kansen en de mogelijke gevolgen van de belangrijkste risico's. Dit wordt vastgelegd in het risicoregister. De totale mogelijke impact van de restrycto's wordt vergeleken met de bestuurlijk vastgestelde norm voor het weerstandsvormogen. Op die manier zorgt het waterschap ervoor dat het voldoende weerstandscapaciteit heeft om financiële tegenslagen op te vangen. Dit wordt vastgelegd in de jaarlijkse rapportage rondom het weerstandsvormogen bij de kadernota. De omvang van een risico wordt berekend met de formule 'Risico = Kans x Effect'. Dit leidt tot de volgende grootste risico's in het risicoregister:

- Breuk persleiding
- Uitval zuiveringsinstallaties
- Ontwikkelingen in uitvoering projectportfolio
- Lozing met onverwacht hoge concentratie giftige stoffen door een RWZI in de omgeving.
- Cybercriminaliteit en falende informatiesystemen

Grootste risico's (Top 5)

Problemen in uitvoering projectportfolio

Onze projectenportfolio kent een grote diversiteit aan type projecten. Dat maakt ook dat er meerdere factoren meespelen bij de voorbereiding en realisatie van projecten, zoals de complexiteit van een project, aanbestedingstrajecten, marktwerking, grondverwerving, grondstofprijzen en levertijden van materialen. Bij de realisatie van projecten zien we dat twee risico's momenteel een prominente rol spelen. Deze risico's worden hieronder toegelicht.

Grondverwerving

Tijdig kunnen beschikken over gronden is essentieel voor de voortgang van projecten. Het uitgangspunt van het waterschap is om eerst te verkennen of eigenaren openstaan voor zelfrealisatie. Als een grondeigenaar daar geen mogelijkheden in ziet, gaat het waterschap in overleg met de eigenaar om deze gronden op vrijwillige basis te verwerven. We lopen inmiddels tegen de grenzen aan van grondverwerving op vrijwillige basis.

Een voorbereidingsteam heeft de focus op de grondverwerving om geprogrammeerde projecten tot uitvoering te brengen. Daarnaast gaat het om de anticiperende en strategische grondpositie te versterken. Naast een goede grondpositie zijn de mate van voortgang en draagvlak in integrale gebiedsprocessen (Gebiedsgerichte Aanpak) en beschikbare capaciteit bij marktpartijen belangrijke succesfactoren voor een voortvarende realisatie van KRW-maatregelen.

Marktontwikkelingen

Bij de realisatie van bouwprojecten merken we dat de prijzen voor grondstoffen, elektronica en bijvoorbeeld staal in 2022 flink zijn gestegen. Dit leidt tot hogere kosten en ook in sommige projecten tot enkele maanden vertraging vanwege de levering en productie die nog op gang moest komen na COVID. Het werken met bouwteams in projecten zorgt er bijvoorbeeld voor dat eerder inzichtelijk wordt gemaakt welke alternatieven voor materialen voorhanden zijn, doordat marktpartijen meedenken. De krapte op de arbeidsmarkt is afgelopen jaar zichtbaar toegenomen. Met name op het gebied van elektrotechniek en waterveiligheid ligt hier een opgave voor het gehele waterschap om voldoende kennis binnenshuis te halen en te houden. Door gebruik te maken van de nieuwe raamovereenkomst voor inleen worden echte knelpunten in capaciteit voorkomen. De raamovereenkomst voor Integrale Technische Adviesdiensten (ROK ITA) loopt inmiddels twee jaar, waarin duurzame samenwerking voorop staat. De aanbestedingskalender wordt goed benut en helpt adviesbureaus om te anticiperen op de capaciteitsvraag.

Breuk persleiding

Een breuk van een persleiding heeft een lozing van afvalwater of slib tot gevolg. De kosten voor reparatie, noodmaatregelen, opruimen en claims van externen kunnen aanzienlijk zijn. Oorzaken van leidingbreuken zijn slijtage van binnenuit, verzakkingen of (graaf)werkzaamheden in de buurt van de leidingen. Om voldoende zicht te krijgen en te houden op de toestand waarin onze assets verkeren, worden periodieke inspecties uitgevoerd via de exploitatie en minder frequente, kostbare inspecties worden projectmatig uitgevoerd via het investeringsprogramma. Het is onmogelijk om de persleidingen periodiek compleet te inspecteren aan de binnen- en buitenzijde. Inspecties worden uitgevoerd op basis van risicoanalyses en steekproeven. Door de toenemende leeftijd van de assets moet het waterschap steeds meer inspanning leveren om voldoende zicht te blijven houden, de risico's te bepalen en de vervangingsinvesteringen doelmatig te kunnen plannen. Deze inspanningen zullen via de meerjarenprogramma's van de exploitatie en de projecten in concrete aanvragen bij het bestuur voorgelegd worden. Als AWP2.0 helemaal klaar is, is de kans op een breuk van deze persleiding vele malen lager.

Uitval afvalwaterzuiveringsinstallaties

Een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan uitvallen als gevolg van technisch falen. Ondanks adequate procesvoering en preventief onderhoud is uitval van dergelijke omvangrijke en complexe infrastructuur niet altijd uit te sluiten. Slijtage van de installaties, in combinatie met een hoge belastinggraad en veroudering van de installaties, verhogen daarbij de kans op uitval. Daarnaast zijn er externe factoren, zoals cybercriminaliteit of extreem weer, die voor uitval kunnen zorgen. De (financiële) gevolgen van de uitval kunnen aanzienlijk zijn door herstelkosten, claims van derden, boetes van gemeente/EU, kosten lozingsheffing, milieuschade, imagoschade, extra transportkosten en eigen schade. Binnen ons waterschap naderen diverse assets het einde van hun technische levensduur en/of de grenzen van hun capaciteit. Zolang hier sprake van is, blijft de kans op negatieve gevolgen aanzienlijk en zal dit risico de komende jaren toenemen. Rekening houdend met de overige kerntaken en ambities van het waterschap plus de grenzen aan de financiële mogelijkheden, moeten met behulp van assetmanagement en risicomanagement goed onderbouwde keuzes gemaakt worden voor instandhouding en/of vernieuwing.

Lozing met onverwacht hoge concentratie giftige stoffen door een RWZI in de omgeving

Lozingen met onverwacht hoge concentraties giftige stoffen kunnen schade veroorzaken aan flora en fauna. Oorzaken zijn bijvoorbeeld een giftige stof die niet wordt gesignaleerd in het influent en via het effluent de installatie verlaat. Een andere mogelijke oorzaak is een storing in het zuiveringsproces met als gevolg dat een giftige stof in het effluent wordt geloosd. Door onvoldoende zicht op en tijdige signalering van de (illegale) giftige stoffen is tijdig ingrijpen niet altijd mogelijk. De financiële gevolgen kunnen aanzienlijk zijn, zeker indien die niet te verhalen zijn bij een dader.

Cybercriminaliteit en falende informatiesystemen

Het profiel van (cyber)dreigingen (zoals verstoring, manipulatie, spionage) verandert continu en dreigingen nemen toe in omvang. Door de toenemende afhankelijkheid van ICT kan de procesvoering bij zuiveren en peilbeheer gedurende korte of langere tijd stil komen te liggen. Met lozingen van vuil water, hoog water, overstroming, onvoldoende stuurinformatie en maatschappelijke ontwrichting als mogelijke gevolgen. Bij een kwetsbaar gebied kan dit tot aanzienlijke kosten en commotie leiden. Door de implementatie van de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) en de aandacht voor informatieveiligheid in alle bedrijfsprocessen wordt er continu gewerkt aan beveiliging en wordt er regelmatig getoetst wat de status en effecten ervan zijn.

Bij de overige algemene risico's zijn de kans, impact en trendontwikkeling waar nodig geactualiseerd op basis van de externe ontwikkelingen en de interne beheersmaatregelen.

Frauderisico's

Bij de beheersing van frauderisico's leunen we in eerste instantie op ons control framework, waarbij zowel de eerste, tweede als derde lijn een rol hebben. Veel beheersmaatregelen zijn effectief tegen meerdere risico's. Zo is het "4 ogen principe" niet alleen gericht op het voorkomen van vergissingen maar ook effectief tegen bepaalde typen fraude. Op deze wijze is het totaal aan beheersmaatregelen ook een belangrijke belemmering voor frauderisico.

Een ander belangrijk element bij de beheersing van frauderisico's, is bewustzijn bij onze mensen. Het is een illusie dat het risico volledig kan worden uitgesloten met fysieke controls. Daarom zetten we in op het verhogen van het bewustzijn bij onze mensen, het promoten van transparante werkwijzen en het zo laag mogelijk maken van de drempel om opvallende zaken te melden.

Vanuit de derde onafhankelijke lijn wordt frauderisico actief onderzocht. Dat gebeurt in onze Verbijzonderde Interne Controle (VIC), waar wordt ingezoomd op beheersing van materiële financiële processen waarbij extra aandacht wordt gegeven aan de maatregelen die ook effectief zijn tegen frauderisico. De VIC in 2022 heeft geen substantiële bijzonderheden aan het licht gebracht.

Daarnaast wordt periodiek (zo ook in 2022) een frauderisicoanalyse uitgevoerd waarin naar verbetering van processen en bewustzijn wordt gezocht. Hierin is vastgesteld dat het merendeel van de normen, in opzet, voldoende zijn geborgd in de organisatie. Een aantal normen, op het vlak van werking, behoeft extra aandacht evenals het verhogen van het bewustzijn. Bij fraude is er veelal sprake van druk (motivatie), gelegenheid en rationalisatie. Dit wordt de fraudedriehoek genoemd. De huidige economische situatie (hoge inflatie) kan het element druk/motivatie van de fraudedriehoek versterken waardoor het frauderisico meer evident aanwezig is. Omdat de visie op frauderisicobeheersing van 2015 dateert, zal deze in 2023 worden herzien naar de huidige tijdsgeest.

§ 1.8 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van het waterschap is het vermogen om onvoorziene financiële tegenslagen op te vangen, rekening houdend met de risico's die het waterschap loopt. Waterschap Brabantse Delta beoordeelt ieder jaar opnieuw de kansen en de gevolgen van de belangrijkste risico's en vergelijkt de uitkomst daarvan met de bestuurlijk afgesproken norm voor het weerstandsvermogen.

Het is van belang hier te benoemen dat het gaat om de restrisico's na het treffen van beheersmaatregelen. Alles wat is afgedekt door beheersmaatregelen (waaronder de verzekeringen) vormt geen (rest-)risico meer. Op deze manier houdt het waterschap zicht op de benodigde weerstandscapaciteit en voldoet het aan de verplichting uit de Waterschapswet. De Waterschapswet verlangt namelijk van waterschappen dat zij inzicht hebben in hun (rest-)risico's en de financiële middelen om deze risico's af te kunnen dekken.

Aanpak

Net als voorgaande jaren heeft het waterschap de omvang van het weerstandsvermogen geactualiseerd. De resultaten komen in 3 stappen tot stand:

Stap 1 – Update van de risico's

Waterschap Brabantse Delta heeft met intern betrokken medewerkers een update gedaan van de risico's inclusief de kans en impact plus de trendontwikkelingen. Dit door middel van individuele sessies door de Strategisch Adviseur Risicomanagement met Managers en Programmadirecteuren. Tenslotte is het overall beeld collectief besproken en akkoord bevonden in het MT/PD-overleg.

Stap 2 – Simulatie

Om de totale omvang van de risico's te bepalen is er, evenals voorgaande jaren, een 'Monte Carlo Simulatie' uitgevoerd. Voor deze simulatie is gebruik gemaakt van de in de vorige stap gemaakte update van de risico's. Met behulp van dit model is de verwachte totale omvang van de risico's bepaald. Voor de bepaling van deze omvang is het gebruikelijk om uit te gaan van een betrouwbaarheidsniveau van 90%. Dit betekent dat de gevonden waarde naar verwachting eens in de 10 jaar overschreden kan worden.

Stap 3 – Weerstandscapaciteit & weerstandsvermogen

Tenslotte is de impact uit de voorgaande stap afgezet tegen de financiële weerbaarheid van de organisatie. Dit wordt voor de totale planperiode van de kadernota in beeld gebracht en afgezet tegen de bestuurlijk afgesproken norm voor het weerstandsvermogen.

Algemene reserves/calamiteitenreserves

Naast het totaalomvang van de risico's is er een splitsing gemaakt van de risicoportefeuille. Achtergrond hierbij is dat de reserves die ter dekking dienen van de risico's ook toegerekend zijn, en blijven, naar de bijhorende taak. De algemene risico's zijn hierbij gelijk verdeeld naar Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer. De totaalregel ziet op de beeldvorming over het geheel. In de praktijk werkt het waterschap namelijk met de cijfers en uitkomsten per taak. De norm voor het weerstandsvermogen (de omvang van de bekende risico's x de door het algemeen bestuur vastgestelde norm van 1,2) is steeds beschikbaar als algemene bufferruimte voor calamiteiten/risico's. In 2022 heeft een risicoanalyse plaatsgevonden om te beoordelen of de omvang van de reserves voldoende is. Op basis van deze risicoanalyse is de norm voor de algemene reserve/calamiteitenreserve als volgt:

Risico's x factor 1,2 per 1 januari bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Algemene en calamiteitenreserve watersysteembeheer	2.544	2.592	2.664	2.712	2.856	2.964	3.012	3.168	3.312	3.492
Algemene en calamiteitenreserve zuiveringsbeheer	3.576	3.552	3.444	3.420	3.432	3.444	3.480	3.564	3.648	3.720

De weerstandsratio per 31 december 2022 (vóór resultaatbestemming) bedraagt:

Watersysteembeheer (<i>bedragen x € 1.000</i>)	Rekening 2022	Begroting 2022
Weerstandscapaciteit	13.525	8.829
Risico omvang	2.544	2.246
Weerstandsratio	5,3	3,9

Zuiveringsbeheer (<i>bedragen x € 1.000</i>)	Rekening 2022	Begroting 2022
Weerstandscapaciteit	6.565	4.692
Risico omvang	3.576	2.954
Weerstandsratio	1,8	1,6

De weerstandsratio van waterschap Brabantse Delta ligt hiermee in hoger dan de afgesproken factor 1,2. Een weerstandsvermogen tussen 1,4 en 2 wordt als 'ruim voldoende' beschouwd en een weerstandsvermogen boven de 2 als 'uitstekend'. Voor het verloop van de weerstandscapaciteit in 2022 wordt verwezen naar § 6.2.3 Toelichting op de vaste passiva.

Omdat de resultaatbestemming van de Jaarrekening 2022 nog niet is vastgesteld door het algemeen bestuur, is in bovenstaande tabellen nog niet het voordelig exploitatiesaldo van de Jaarrekening 2022 ten opzichte van de Begroting 2022 van € 7,9 miljoen verwerkt.

§ 1.9 Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) geldt vanaf 1 mei 2022. De Woo volgt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) op. De Woo verplicht een bestuursorgaan (het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter) om informatie uit eigen beweging openbaar te maken.

Ook is het waterschap verplicht om jaarlijks in de verslaglegging en begroting aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen welke activiteiten zijn uitgevoerd in 2022. Het gaat bijvoorbeeld over het aantal documenten die uit eigen beweging en op verzoek zijn gedeeld. Ook gaat het over het verbeteren van de informatiehuishouding en het benoemen van een Woo-contactpersoon.

1 Actieve openbaarmaking van de 11 verplichte categorieën documenten;

artikel 3.3 Woo

Met actief openbaar maken bedoelen we documenten die het waterschap op eigen initiatief gedeeld heeft via een online platform. Deze informatie is daarmee voor iedereen toegankelijk. De wet verplicht het waterschap om stapsgewijs steeds meer informatie te delen. In totaal gaat het om 11 categorieën. Een deel van deze verplichte informatie publiceert het waterschap al. In 2023 wordt het openbaar delen van de eerste categorieën verplicht.

De tabel in bijlage X laat zien hoeveel documenten het waterschap in 2022 deelde en op welke online platform de documenten zijn geplaatst.

2 De inspanningsverplichting tot openbaarmaking van andere documenten dan de 11 voorgeschreven categorieën;

artikel 3.1 Woo

In 2022 zijn nog geen documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting. Dit betekent dat waterschap Brabantse Delta nog geen andere documenten gedeeld heeft dan staat beschreven in de 11 categorieën.

3 Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek);

hoofdstuk 4 Woo

Met passief openbaar maken bedoelen we het openbaar maken van informatie op verzoek van een inwoner, bedrijf of instelling. Dit heet een Woo-verzoek.

In 2022 zijn er 18 Woo-verzoeken gedaan bij waterschap Brabantse Delta. Het is onduidelijk hoeveel documenten hierbij exact openbaar gemaakt zijn.

4 De informatiehuishouding;

hoofdstuk 6 Woo

Een goede informatiehuishouding is belangrijk. Een informatiehuishouding die niet op orde is, maakt het actief delen van informatie lastig. In 2022 zijn de eerste stappen gezet om de kwaliteit van de informatiehuishouding te verbeteren.

- **Training;** waterschap Brabantse Delta heeft een Woo-contactpersoon aangewezen (zie hieronder). De contactpersoon heeft een inhoudelijke training gevolgd over de inhoud van de wet en de rol van de contactpersoon. Collega's die verantwoordelijk zijn voor de afhandeling van Woo-verzoeken hebben ook een extra training bijgewoond.
- **Interne bewustwordingscampagne;** het algemeen- en dagelijks bestuur heeft uitleg gehad over de Wet open overheid. Er zijn presentaties gegeven over de inhoud en gevolgen voor bestuurders. Via korte berichtgeving zijn bestuurders op de hoogte gehouden van de implementatie.
- **Systemen en procedures;** Woo-verzoeken moeten waarschijnlijk vanaf 2023 ook online gedeeld worden. Het gaat dan om het verzoek zelf en de daarbij openbaar gemaakte documenten. Hierbij moet het waterschap rekening houden met persoonsgegevens. Er zijn programma's op de markt die documenten automatisch anonimiseren. In 2022 is waterschap Brabantse Delta gestart met de marktverkenning voor het aankopen van zo een programma. Er zijn 4 partijen die een demo hebben gegeven. In 2023 start de aanbestedingsprocedure.

5 Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

artikel 4.7 Woo

De Woo verplicht ieder bestuursorgaan om één of meer Woo-contactpersonen aan te wijzen. Deze contactpersoon beantwoordt vragen van inwoners en bedrijven over de beschikbaarheid van informatie. Vanaf 1 mei 2022 heeft waterschap Brabantse Delta een contactpersoon. In november 2022 heeft het bestuur deze contactpersoon definitief aangewezen. Het aanwijzingsbesluit is online gepubliceerd.

Op de website van het waterschap is omschreven hoe iemand een verzoek om informatie kan indienen en hoe het waterschap hierbij helpt.

6 Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

- **Kennisdeling;** in 2022 is er veel kennis gedeeld over het implementeren van de Woo. Waterschap Brabantse Delta deelt op landelijk niveau kennis met de andere waterschappen en collega overheden. Ook onderzocht het waterschap of het mogelijk is om samen te werken met waterschap Aa en Maas en waterschap De Dommel in bewustwording en training van medewerkers.

7 Besteding incidentele subsidie

De Rijksoverheid stelt incidentele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren. Ook zijn er structurele middelen beschikbaar om de extra uitvoeringskosten door de Woo te dekken.

In 2022 heeft waterschap Brabantse Delta 50.900 euro aan incidentele middelen ontvangen. Vanaf 2023 worden ook de structurele middelen beschikbaar gesteld.

De incidentele middelen zijn in 2022 als volgt ingezet:

- Opstellen impactanalyse: € 16.000
- Beschrijven en vaststellen ambitieniveau: € 5.500
- Woo-contactpersoon: € 5.500
- Marktverkenning systemen: € 19.000
- Bewustwording bestuur: € 4.900

§ 1.10 Financiering

Algemeen

Met financiering wordt bedoeld het uitzetten en/of het aantrekken van gelden. In de wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) zijn de kaders gesteld waaraan het treasurybeleid moet voldoen. Het accent ligt daarbij op het onberispelijk en behoedzaam uitvoeren van het financieringsbeleid, het inzetten van de beschikbare instrumenten ten behoeve van het publieke belang en een voorzichtige toepassing van beleggingsinstrumenten en afgeleide financiële instrumenten. In verband met de vereisten van de Wet FIDO zijn er twee instrumenten op het gebied van treasury: het treasurystatuut en de jaarlijkse financieringsparagraaf in de Begroting en Jaarrekening. Het treasurystatuut bevat het beleidskader waarbinnen de treasuryfunctie rechtmatig kan worden uitgevoerd. De treasuryfunctie omvat het beheren van de financiële vermogenswaarden, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's en het afleggen van transparante verantwoording hierover.

Rentevisie en financieringsbehoefte

Om investeringen te kunnen financieren, trekt het waterschap geld aan op de geld- en kapitaalmarkt. Het is van groot belang de ontwikkelingen te volgen en alert te reageren daar waar nodig. De rente op de leningen werkt door in de kapitaallasten. In 2022 zijn er 2 nieuwe langlopende leningen afgesloten met een hoofdsom van totaal € 20 miljoen:

#	Duur	Vorm	Datum	Hoofdsom	Rente
1	13 jaar	lineair	28-06-2022	€ 12,5 miljoen	2,390%
2	50 jaar	lineair	28-06-2022	€ 7,5 miljoen	2,500%

Het treasury beheer is erop gericht om de rentekosten te minimaliseren bij een aanvaardbaar risico voor de Begroting en Kadernota, hetgeen bijdraagt aan het verlagen van de maatschappelijke kosten vanuit het waterschap. Hiertoe worden nieuwe leningen tegen zo optimaal mogelijke condities aangetrokken. In 2022 zijn er twee reguliere leningen aangetrokken. Daarnaast wordt periodiek bekeken of de huidige leningenportefeuille nog verder geoptimaliseerd kan worden.

De restant financieringsbehoefte is in 2022 ingevuld met roodstand op de rekening courant bij de NWB-bank.

Door het aantrekken van leningen voor een periode van 13 en 50 jaar ontstaat er een optimale mix van kort, middellang en lang geld en een gelijkmatige vervalkalender van de aflossingsbedragen.

Kasgeldlimiet ter beperking van het renterisico op korte financiering (< 1 jaar)

Het aantrekken van kort geld geschiedt in de vorm van rekeningcourant krediet en/of kasgeldleningen. De kasgeldlimiet is de grens waarbinnen decentrale overheden hun activiteiten met kortlopende middelen mogen financieren in een jaar. Elk kalenderkwartaal wordt het gemiddelde van de kortlopende middelen getoetst aan de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is de wettelijk vastgestelde limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. Voor 2022 bedraagt de kasgeldlimiet voor het waterschap € 39,58 miljoen (23% van € 172 miljoen). De kasgeldlimiet mag niet meer dan twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. In 2022 heeft er geen overschrijding van de kasgeldlimiet plaatsgevonden, waardoor er wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Renterisiconorm ter beperking van het renterisico op lange financiering (> 1 jaar)

Het bedrag aan aflossingen en het bedrag van leningen dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Voor waterschappen is in de wettelijke norm bepaald dat 30% van het begrotingstotaal opnieuw afgesloten mag worden. Voor 2022 bedraagt de renterisiconorm voor het waterschap € 51,6 miljoen (30% van € 172 miljoen oorspronkelijke en gewijzigde begroting). Het bedrag aan aflossingen en het bedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening (totaal € 16,9 miljoen) is ruimschoots onder de norm gebleven.

§ 1.11 EMU-saldo

Binnen de Europese Unie zijn het EMU-saldo en de EMU-schuld de belangrijkste indicatoren voor de gezondheid van de overheidsfinanciën. EU-lidstaten mogen een begrotingstekort van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP) hebben en een maximale overheidsschuld van 60% BBP.

De meest recente raming van het BBP en de vastgestelde verdeelsleutel 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' leidt tot een EMU-referentiewaarde voor de waterschappen. De Unie van Waterschappen heeft voor de jaren 2022 tot en met 2027 een schatting van deze waarden afgegeven. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Bij het niet nakomen van de afspraken bestaat de mogelijkheid om maatregelen op te leggen aan de decentrale overheden, zoals het faseren van investeringen. Dit correctiemechanisme treedt alleen in werking als decentrale overheden gezamenlijk het EMU-saldo meerjarig overschrijden en pas nadat op basis van bestuurlijk overleg is geprobeerd tot een verbetering van het EMU-saldo te komen.

In april 2020 maakten de Europese ministers van Financiën een aantal afspraken om de negatieve gevolgen van het coronavirus op de Europese economieën te beperken. Een van deze afspraken is dat lidstaten de begrotingsregels tijdelijk niet toe hoeven te passen, zodat extra uitgaven en investeringen gedaan kunnen worden om coronamaatregelen te financieren.

Het EMU-saldo 2022, de feitelijke kasstroom, voor waterschap Brabantse Delta is als volgt berekend:

Berekening EMU saldo vanuit exploitatiesaldo (bedragen x € 1.000)		Rekening 2022	Begroting 2022
	Exploitatiesaldo 2022	5.910	-2.024
	<i>Invloed investeringen:</i>		
-/-	Bruto Investeringsuitgaven (excl. financiële vaste activa)	-74.202	-84.224
+	Investeringssubsidies (excl. financiële vaste activa)	19.496	15.054
+	Afschrijvingen	41.391	42.578
	<i>Invloed voorzieningen (Staat van Reserves en Voorzieningen):</i>		
+	Toevoegingen ten laste van exploitatie	1.051	73
-/-	Ottrekkingen ten laste van exploitatie	-503	-96
-/-	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-379	-62
+	Externe vermeerderingen van voorzieningen	17	
	EMU saldo 2022 Waterschap Brabantse Delta	-7.219	-28.702
	EMU saldo Waterschapshuis	0	9
	EMU saldo Aquon	-370	-1.578
	EMU saldo BWB (rapporteert geen EMU in jaarrekening)		85
	EMU saldo WBD inclusief verbonden partijen	-7.598	-30.186
	Indicatieve referentiewaarde 2022 WBD	-20.900	-20.900
	Verschil (+ is positief, -/- is negatief)	13.311	-9.286

Hoofdstuk 2: Jaarverslag programma's

In dit hoofdstuk wordt per programma inzicht gegeven in de realisatie van de doelstellingen, de prestatie indicatoren en de financiën.

§ 2.1 Totaal netto lasten en dekkingsmiddelen per programma

In onderstaande tabel wordt de exploitatierekening per programma weergegeven. De netto lasten per programma zijn de te dekken lasten. De netto lasten zijn de bruto lasten van het programma, verminderd met de overige opbrengsten, niet zijnde belastingopbrengsten.

Netto lasten en dekking <i>(alle bedragen x € 1.000)</i>	REK 2022	ML 2022-4	Gewijzigde Begroting 2022	Begroting 2022
Netto lasten				
Programma Waterketen	73.279	74.077	73.981	73.793
Programma Watersystemen	51.891	53.135	54.878	55.010
Programma Waterveiligheid	22.458	22.676	22.544	22.600
Totaal netto lasten	147.627	149.888	151.403	151.403
Opbrengst waterschapsbelastingen				
Omslag watersysteem gebouwd	-43.723	-43.585	-42.935	-42.935
Omslag watersysteem ongebouwd	-6.399	-6.461	-6.530	-6.530
Omslag watersysteem wegen	-2.118	-2.108	-2.116	-2.116
Omslag watersysteem ingezetenen	-22.475	-22.202	-22.169	-22.169
Omslag watersysteem natuurterrein	-150	-149	-148	-148
Omslag verontreiningsheffing	-352	-377	-377	-377
Omslag ws voorgaande jaren	-1.738	78	-	-
Zuiveringsheffing bedrijven	-22.514	-22.938	-23.142	-23.142
Zuiveringsheffing huishoudens	-50.554	-50.135	-50.319	-50.319
Coronacompensatie Rijk (over 2020)	-644	-644	-	-
Omslag zuivering voorgaande jaren	-1.240	78	-	-
Totaal waterschapsbelastingen	-151.909	-148.444	-147.736	-147.736
Bijdrage provincie				
Bijdrage provincie	-1.628	-1.673	-1.643	-1.643
Totaal dekking	-153.537	-150.117	-149.379	-149.379
Resultaat	-5.910	-229	+2.024	+2.024

§ 2.2 Toelichting afwijking netto lasten en dekkingsmiddelen ten opzichte van de begroting

In de **processen** worden de producten en diensten van het waterschap gerealiseerd. Hier zijn dan ook de budgetten opgenomen. De processen dragen bij aan het realiseren van de strategische doelstellingen van de **programma's** Buiten Gewoon Doen. De kosten van de processen worden, naar gelang de bijdrage, doorgerekend aan de programma's en wettelijke taken. Omdat de financiële voor- en nadelen vanuit de processen vaak betrekking hebben op meerdere programma's en taken worden ze hier centraal toegelicht.

Het financiële voordeel van de Jaarrekening 2022 ten opzichte van de Begroting 2022 bedraagt **€ 7,9 miljoen**. Hieronder worden de financiële afwijkingen > € 100.000 toegelicht op proces- of specifiek budgetniveau:

Proces/budget bedragen x € 1.000	Voordeel (-) /nadeel (+)
1. Belastingopbrengsten	-€ 4.173
2. Proces JZ, FIN, VG en Inkoop	-€ 1.253
3. Proces VTH	-€ 860
4. Proces Programmeren & Monitoren	-€ 648
5. Proces Facilitair & ICT	-€ 622
6. Proces Waterbeleid & Plannen	-€ 518
7. Proces Organisatie	-€ 460
8. Proces Bestuur & Communicatie	-€ 423
9. Kapitaallasten	+€ 853
10. Proces Bedienen	-€ 105
11. Proces Onderhouden	+€ 207
12. Saldo overige kosten en opbrengsten	+€ 68
TOTAAL	-€ 7.934

1. Opbrengst waterschapsbelastingen

Ten opzichte van de Begroting zijn de belastingopbrengsten **€ 4.173k** voordelig:

Het waterschap heeft van het Rijk in 2022 een coronacompensatie ontvangen voor de inkomstenderving over 2020 (**€ 644k** voordelig).

Watersysteembeheer

De belastingopbrengsten Watersysteembeheer zijn **€ 2.681k** voordelig:

De opbrengsten gebouwd zijn **€ 2.167k** voordelig.

- De opgelegde WOZ-waardes zijn € 834k hoger dan bij de Begroting 2022 ingeschat.
- De inschatting voor de oudere heffingsjaren is € 858k voordelig. Daarnaast was in de eindverantwoording 2021 een prognose 'Nog op te leggen' opgenomen van -€ 114k. Naar aanleiding van de accountantscontrole bij de BWB op de eindverantwoording 2022 is geconstateerd dat bij het opstellen van de prognose een fout is gemaakt door de BWB. Naar aanleiding van deze constatering is deze fout hersteld in de eindverantwoording 2022 naar € 407k. Per saldo betekent dit een voordelig verschil van € 521k.
- De inschatting voor kwijtschelding en oninbaar is € 46k nadelig.

De opbrengsten ongebouwd zijn **€ 87k** nadelig. Voor ongebouwd is er in werkelijkheid minder opgelegd dan begroot.

De opbrengsten ingezetenen zijn **€ 487k** voordelig.

- De inschatting voor de oudere heffingsjaren is € 181k voordelig.
- Dit wordt verklaard door een bijstelling van kwijtschelding en oninbaar. Bij de jaarrekening is gebruik gemaakt van de prognoses van de BWB, dit geeft een voordelig resultaat van € 306k. Er werden meer faillissementen verwacht als gevolg van corona waardoor bij de begroting rekening was gehouden met hogere oninbaar en kwijtschelding.

De opbrengsten verontreinigingsheffing zijn **€ 112k** voordelig. Er is in 2022 meer opgelegd dan waar in de begroting 2022 rekening mee is gehouden.

Overige verschillen: **€ 2k** voordelig.

Zuiveringsbeheer

Ten opzichte van de begroting 2022 zijn de belastingopbrengsten Zuiveringsbeheer **€ 848k** voordelig:

De opbrengsten zuiveringsheffing bedrijven zijn **€ 265k** voordelig.

- De prognoses voor de bedrijven zijn geactualiseerd en zijn € 627k nadelig.

- Er heeft een bijstelling plaatsgevonden voor de opbrengst zuiveringsheffing bedrijven voor de oudere heffingsjaren (€ 893k voordelig). Eind 2022 is er meer inzicht op de definitieve aanslagen en het coroneffect van de voorgaande jaren. Het opleggen van de definitieve aanslagen van de meetbedrijven en tabelbedrijven kent namelijk een langere doorlooptijd.

De opbrengsten zuiveringsheffing huishoudens zijn **€ 583k** voordelig.

- Op basis van tariefafspraken, vastgelegd in gemeenschappelijke regeling De Dommel/Brabantse Delta, zuivert De Dommel in Tilburg afvalwater dat afkomstig is uit het beheersgebied van Brabantse Delta. Uit een discrepantie onderzoek in opdracht van de Dommel is gebleken dat een aantal nieuwe woningen niet zijn meegenomen in de afrekening, omdat de postcodetabel niet was geactualiseerd. Tegenover de hogere bijdrage aan de Dommel (opgenomen in het proces Bedienen) staan belastingvoordelen.
- Voor het huidige heffingsjaar is sprake van een nadelig verschil van € 526k. Enerzijds door het opleggen van minder vervuilingseenheden en anderzijds als gevolg van een verschil in belastingopbrengsten in het systeem van de BWB voor de boekjaren 2012-2018. Dit is onderzocht door de accountant van de BWB en vastgesteld dat dit verschil klopt, waardoor vervolgens is besloten om dit verschil te verrekenen met de deelnemers. Concreet betekent dit dat de te veel afgedragen belastingopbrengsten, nadelig zijn verrekend met de belastingopbrengsten van 2022.
- De posten kwijtschelding en oninbaar geven een voordelig resultaat van € 580k. Bij de jaarrekening is gebruik gemaakt van de prognoses van de BWB. Bij het opstellen van de begroting was als gevolg van corona rekening gehouden met hogere oninbaarheid en kwijtscheldingen.
- Overig verschil is € 27 nadelig.

2. Proces Juridische Zaken, Financiën, Inkoop & Vastgoed

De kosten van het proces Juridische Zaken, Financiën, Inkoop & Vastgoed zijn **€ 1.653k** lager dan de oorspronkelijke begroting en **€ 1.253k** lager dan de gewijzigde begroting.

Dividend NWB

Op basis van de jaarcijfers 2021 heeft de Nederlandse Waterschapsbank € 50 miljoen dividend beschikbaar gesteld aan de aandeelhouders. Het aandeel van Brabantse delta bedraagt hierin € 2,1 miljoen. Dit is een financiële meevaller ten opzichte van de Begroting 2022 van **€ 722k**.

Beschikking onvoorzien

Het dagelijks bestuur heeft op 21 juni 2022 ingestemd met het beschikbaar stellen van € 400k uit de raming voor onvoorziene uitgaven van de Begroting 2022. Het bedrag is specifiek gekoppeld aan de hogere kosten voor chemicaliën. Voor meer informatie wordt verwezen naar § 1.5.1 Begrotingsrechtmatigheid exploitatie 2022. De post Onvoorzien – welke is opgenomen in het proces Juridische Zaken, Financiën, Inkoop & Vastgoed – is begroot voor € 500k. Hiervan is € 400k beschikbaar gesteld voor het proces Bedienen. Het restant is afgeboekt. Het financiële voordeel voor dit proces bedraagt derhalve **€ 500k** ten opzichte van de oorspronkelijke begroting en **€ 100k** ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Overige posten

De overige netto lasten voor het **proces Juridische Zaken, Financiën, Inkoop & Vastgoed** zijn **€ 510k** lager dan begroot. De 'opbrengst vervolgingskosten' is € 155k nadelig, vanwege minder opgelegde vervolgingskosten dan begroot en een hogere verwachte oninbaarheid. De kosten voor Gegevensverstrekking kadaster/gemeenten zijn € 175k lager dan begroot. Deze kosten zijn voor een deel overgeheveld naar het proces Programmeren & Monitoren. De bijdrage BWB is € 161k lager dan begroot, grotendeels als gevolg van de toegepaste kosten verdeelsystematiek. Verder is er een extra opbrengst vanwege de verkoop van een perceel aan de pachter (€ 184k) en zijn er minder kosten nodig voor extern juridisch advies nodig dan voorzien (€ 109k).

3. Proces VTH

De kosten van het proces VTH zijn **€ 860k** lager dan begroot. De personeelskosten zijn **€ 538k** voordelig. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt duurt het gemiddeld langer om openstaande vacatures in te vullen. Door de uitval en het vertrek van een aantal teammanagers en medewerkers was er ook nog eens een beperkte capaciteit om de openstaande vacatures in te vullen. Voor de vervanging van de teammanagers is tijdelijk intern een oplossing gevonden. Inmiddels zijn er nieuwe teammanagers aangesteld. Tevens was in de Begroting 2022 de tijdelijke fte 'projectleider' voor het gehele jaar opgenomen, dit was onterecht en is reeds in ML1 hersteld.

Het voordeel op de netto directe kosten bedraagt **€ 323k**. De opbrengst leges is € 107k hoger dan begroot en er is een compensatie van het Rijk ontvangen vanwege uitstel van de Omgevingswet (€ 105k). Vanwege de uitstel van de Omgevingswet zijn er in 2022 minder kosten gemaakt (€ 90k).

4. Proces Programmeren & Monitoren

De kosten van het proces Programmeren & Monitoren zijn **€ 648k** lager dan begroot:

- De personeelskosten zijn € 99k lager door openstaande vacatures en doordat er meer uren zijn doorbelast aan projecten.
- Onderhoud instrumenten/-apparatuur (-€ 357k): Er is zeer kritisch gekeken naar het vervangen en/of onderhouden van diverse meetapparatuur. Door een spaarzame houding aan te nemen zijn de uitgaven lager dan begroot. Daarnaast was er een vertraging van enkele werkzaamheden, zoals het plaatsen van peilbuizen, en is er een deel van het budget niet besteed vanwege beperkte capaciteit om verantwoord uit te besteden.
- Ontvangen bijdragen monitoring waterkwaliteit en -kwantiteit (-€ 133k): Er is een bijdrage voor monitoring waterkwaliteit (zicht op water) ontvangen en een subsidie van de provincie voor meetnet Ulvenhoutse bos.
- Advieskosten veiligheidstoetsing waterkeringen (-€ 55k): Door het uitvallen van een medewerker is er geen voorbereidende opdracht voor LBO2 uitgegaan in 2022.

5. Proces Facilitair & ICT

De kosten van het proces Facilitair & ICT zijn **€ 622k** lager dan begroot:

De dekking voor de kosten van huisvesting & ICT is € 241k nadelig. Doordat er in 2022 minder uren aan investeringsprojecten is gewerkt dan begroot, zijn er ook minder kosten voor huisvesting & ICT doorbelast aan de projecten.

De kosten van ICT zijn € 515k lager dan begroot. Er is € 369k minder uitgegeven aan computerapparatuur. De begroting voor de vervanging van computerapparatuur is gebaseerd op een vervangingstermijn van gemiddeld 4 jaar. In de praktijk blijkt dat apparatuur soms veel langer probleemloos functioneert, waardoor vervangingen kunnen worden uitgesteld. In 2022 was rekening gehouden met de vervanging van alle monitoren die inmiddels ruim 7 jaar oud zijn. Zo lang ze probleemloos blijven functioneren en blijven voldoen aan de functionele eisen wordt er niet overgegaan tot vervanging.

De kosten voor adviezen waren € 133.000 lager. Veel adviesvraagstukken hadden in 2022 betrekking op lopende projecten waardoor er geen beroep is gedaan op het reguliere exploitatiebudget.

De facilitaire kosten zijn € 218k lager dan begroot, met name door:

- lagere kosten voor datacommunicatie en telefonie (-€ 122k): In begroting was rekening gehouden met eenmalige kosten die uiteindelijk niet nodig bleken te zijn.
- Lagere interne verblijfskosten (-€ 64k). De laatste maatregelen m.b.t. Corona vervielen in maart 2022. Het was om die reden lastig in te schatten wat het effect zou zijn op de kosten.

De kosten van huisvesting zijn € 85k lager dan begroot, met name door lagere kosten voor onderhoud van diverse gebouwen. De activiteiten die gepland stonden in de meerjarenonderhoudsplanung kosten minder en waren minder omvangrijk dan waarmee in de begroting rekening is gehouden..

6. Proces Waterbeleid & Plannen

De kosten van het proces Waterbeleid & Plannen zijn **€ 518k** lager dan begroot. Er wordt gedurende het jaar actief gestuurd op het volledig benutten van het budget. Bij samenwerking met derden ligt de trekkersrol vaak bij deze derde partijen. Hierdoor is de bijdrage van het waterschap afhankelijk van hetgeen daadwerkelijk wordt opgepakt door de derden. Doordat eind 2022 niet alle activiteiten conform verwachting zijn opgepakt, blijft er wat geld over ten opzichte van de begroting. In de jaarrekening 2021 was een extra bijdrage gereserveerd aan de POP 3 regeling blauwe diensten (ANLB) op basis van de gemaakte afspraken dat het waterschap 50% zou bijdragen. In 2022 is bericht ontvangen dat de kosten die in rekening gebracht worden bij de waterschappen rond de 27% zullen bedragen in plaats van 50%. De daadwerkelijke afrekening volgt in 2023. Hierdoor is een groot deel van de reservering uit 2021 in 2022 vrijgevallen. (- € 373)

7. Proces Organisatie

De kosten van het proces Organisatie zijn **€ 460k** lager dan begroot. De personeelskosten zijn € 181k voordelig, met name doordat een tweetal vacatures in 2022 bewust niet zijn ingevuld in afwachting van de strategische toekomstbestendige Visie op Informatievoorziening.

Het voordeel op de netto directe kosten bedraagt **€ 277k**. In 2022 is er ervaring opgedaan met tijd- en plaatsonafhankelijk werken. Er is een beter beeld ontstaan van de situatie na corona: hoe vaak komen de medewerkers naar kantoor en hoeveel werken ze thuis. De thuiswerkvergoeding was in 2022 € 158k lager dan begroot en de reiskostenvergoeding woon-werk was € 104k lager. De reis- en verblijfskosten waren juist € 96k hoger. Daarnaast is er € 112k bespaard op advieskosten. Op basis van trendanalyses was er gedurende het jaar al een besparing opgenomen. Tevens is er een besparing ontstaan doordat er

een gestructureerd proces is ontworpen in het kader van strategische personeelsplanning, waarbij op basis van bouwstenen per proces de formatie periodiek en integraal door het MT wordt vastgesteld. Tenslotte zijn de kosten voor het preventief medisch onderzoek (PMO) lager uitgevallen omdat er minder deelnemers waren dan waarvoor was ingekocht.

8. Proces Bestuur & Communicatie

De kosten van het proces Bestuur & Communicatie zijn **€ 423k** lager dan begroot. Het voordeel wordt voor € 285k veroorzaakt door een onttrekking aan de pensioenvoorziening bestuur. Jaarlijks wordt door een externe partij berekend wat aangehouden dient te worden in de voorziening. De gehanteerde rekenrente ligt aanzienlijk hoger dan de bij de Jaarrekening 2021 gehanteerde rekenrente. Verder is er sprake van € 79k voordeel doordat het waterschap vanaf 2022 de kapitaalopbouw voor de bestuurderspensioenen vanaf 2022 in eigen beheer plaatsvindt. Tot slot is het budget voor promotie-activiteiten niet volledig benut, wat een voordeel oplevert van € 77

9. Kapitaallasten

De verwachte **kapitaallasten** zijn **€ 853k** hoger dan begroot.

De hogere lasten worden voornamelijk veroorzaakt doordat een aantal grote en kleinere projecten conform planning/begroting zijn of worden afgerond. Het is een goede ontwikkeling dat in 2022 de projecten grotendeels conform planning opgeleverd zijn. In de Begroting 2022 is een tegenraming op de kapitaallasten opgenomen van 30% op projecten die in 2022 in gebruik worden genomen. Dit omdat de ervaring leert dat projecten vaak later van start gaan dan gepland en een langere doorlooptijd kennen. Het op tijd opleveren van projecten zorgt dan in het eerste jaar voor hogere kapitaallasten. Bij de Kadernota 2023-2032 is dit nadrukkelijk als leerpunt meegenomen en is voor de grotere projecten specifiek beoordeeld wat een passende tegenraming is.

10. Proces Bedienen

De netto kosten zijn voor Bedienen **€ 105k voordelig** ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2022 en **€ 295k nadelig** ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Personeelskosten

De personeelskosten zijn € 282k hoger dan begroot door noodzakelijke inleen op kritische functies, vanwege ziekte en vertrek van personeel.

Slibverwerking door SNB

De kosten voor slibverwerking zijn in 2022 ruim € 1.087k hoger dan begroot:

Effect hoge energieprijzen op definitieve begroting SNB

Doordat SNB nagenoeg elektriciteitsneutraal opereert, hebben de prijsstijgingen van gas en elektriciteit een beperkt direct effect. Er ontstaat een groter financieel effect doordat vanwege de hoge energieprijzen in 2022 geen SDE-subsidie (Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie) wordt ontvangen. Dit geeft een nadeel van € 2,2 miljoen. De hogere kosten van elektriciteit en gas geven een nadeel van € 300.000. Beide bedragen hebben betrekking op de totale begroting van SNB en zijn verwerkt in de definitieve Begroting 2022 SNB. Het nadelige financiële effect voor waterschap Brabantse Delta bedraagt ongeveer € 700.000 en kon in november 2021 niet meer worden meegenomen in de Begroting 2022 van het waterschap. Het algemeen bestuur is hier bij de behandeling van de Begroting 2022 separaat over geïnformeerd.

Belangrijkste ontwikkelingen in het begrotingsjaar

In 2022 is besloten om de afschrijvingsduur van de gebouwen en installaties te verlengen tot en met 2037, gezien de technische levensduur van de slibverwerkingsinstallatie, de technologische ontwikkelingen en het beperken van het marktrisico door de toetreding van twee nieuwe aandeelhouders tot SNB per 1 januari 2023. Dit levert een financieel voordeel op.

In het algemeen was er in 2022 sprake een grote stijging in brandstof- en grondstofprijzen, naast de stijging van energieprijzen, door verstoorde toeleveringsketens als gevolg van corona en de oorlog in Oekraïne. Met name op de prijsstelling van chemicaliën heeft dit een grote invloed gehad met prijzen die vier keer hoger lagen dan in 2021.

Met de ingebruikname van energiefabrieken bij een aantal waterschappen en andere wijzigingen op de rioolwaterzuiveringsinstallaties is de samenstelling van het zuiveringsslib de laatste jaren gewijzigd, waardoor de eigen elektriciteitsopwekking door SNB is afgenomen. Daarnaast is de hogedruk stoomturbine tijdelijk uit bedrijf geweest door een schade aan de turbine-as. Dit heeft geleid tot hogere kosten voor elektriciteitsinkoop.

Overige ontwikkelingen met effect op kosten SNB:

- De kosten voor externe slibverwerking zijn hoger als gevolg van gepland onderhoud en een storing op een energiefabriek.
- SNB is gedwongen geweest om over te stappen op een minder reactieve mix van kalk/krijt met een hoger verbruik en meer reststoffen tot gevolg.
- Net als in 2021 was er in 2022 sprake van een verdere toename van het stikstofgehalte in het afvalwater dat ontstaat bij de voordroging van het zuiveringsslib. Hierdoor waren meer chemicaliën nodig voor de behandeling.
- SNB is in 2022 geconfronteerd met een relatief hoog ziekteverzuim als gevolg van een aantal langdurig arbeidsongeschikte medewerkers (niet arbeidsgerelateerd). Om dit verzuim op te vangen, is tijdelijk personeel ingehuurd.

Het financiële effect voor waterschap Brabantse Delta van alle bovengenoemde ontwikkelingen bedraagt is per saldo ongeveer € 700.000 nadelig.

Resultaat 2021

Op 18 mei 2022 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening 2021 SNB vastgesteld. Op basis hiervan is er sprake van een voordeel over 2021 van ongeveer € 300.000.

Directe kosten

Er is sprake van een voordeel van € 1.464k op de netto directe kosten:

- De kosten van elektriciteit zijn € 751k voordelig:
 - De vaste kosten voor energie zijn door de netwerkbeheerders in 2022 met 7% verhoogd, er was rekening gehouden met 2%. Met ingang van 2022 brengen zij ook de blindenergie op Bath in rekening bij het waterschap. De extra kosten ten opzichte van de begroting bedragen ongeveer € 200k.
 - De tijdelijke verlaging van btw op energie van 21% naar 9% per 1 juli 2022 heeft een positief effect op de elektra- en gasrekening van het waterschap in 2022 van ongeveer € 300k. De tijdelijke verlaging van de energiebelasting om huishoudens te compenseren geldt niet voor grootverbruikers zoals het waterschap.
 - Vanuit het project AWP 2.0 zijn er nieuwe, zuinige pompen geplaatst op diverse persstations. Op basis van de gemeten resultaten is het voordeel voor 2022 berekend op ongeveer € 200k.
 - Het verbruik in het 4^e kwartaal van 2022 was € 434k lager dan waar in ML4 rekening mee is gehouden. Het energieverbruik is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. Doordat de neerslag in de periode september-december sterk geclusterd plaatsvond, hebben de assets veel minder draaiuren gemaakt, dan bij meer verspreide neerslag.
- De kosten van chemicaliën zijn € 350k voordelig. De prijzen voor chemicaliën zijn in 2022 fors gestegen. Daarom heeft het dagelijks bestuur op 21 juni 2022 ingestemd met het beschikbaar stellen van € 400k uit de begrote raming voor onvoorziene uitgaven. Uiteindelijk bleek dit volledige bedrag niet nodig te zijn. Door actief te sturen op leveringsfrequentie in combinatie met de fluctuerende prijsstelling en zo scherp mogelijk te doseren en wisselen per type product, was het mogelijk om in het laatste kwartaal fors te besparen op de kosten van chemicaliën. Hierbij is scherp gestuurd op het zuiveringsrendement.
- De kosten verontreinigingsheffing rijkswateren zijn € 265k voordelig als gevolg van een correctie oude jaren (2019-2020).
- De kosten van industriële reiniging zijn € 174k voordelig: door de besparing op het chemicaliënverbruik in het 4^e kwartaal waren de tanks nog niet leeg aan het einde van het jaar en schuiven de reinigingskosten door naar 2023.
- De verhuur van de sliblagune Bath aan SNB was niet begroot. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 155k.
- Het begrote budget voor gebruiksgoederen was niet volledig nodig (voordeel € 114k).
- De overige voordelen betreffen een ontvangen Europese subsidie (€ 97k) en een lager gasverbruik (€ 56k).
- De bijdrage aan waterschap De Dommel is € 530k hoger dan begroot. Op basis van tariefafspraken, vastgelegd in gemeenschappelijke regeling De Dommel/Brabantse Delta, zuivert De Dommel in Tilburg afvalwater dat afkomstig is uit het beheersgebied van Brabantse Delta. Eind 2022 heeft er een correctie plaatsgevonden. Naar aanleiding van een discrepantie-onderzoek bleek dat de postcodetabel niet was geüpdatet. Dit is met terugwerkende kracht voor de jaren 2019 tot en met 2022 gecorrigeerd.

11. Proces Onderhouden

De kosten van het **proces Onderhouden** zijn **€ 207k** hoger dan begroot, de belangrijkste oorzaken worden hieronder toegelicht:

De personeelskosten zijn € 843k hoger. Er was in 2022 behoefte aan aanvullende elektrotechnische kennis. Er is tijdelijk een e-technicus en een e-adviseur ingeleend. De noodzaak lag in aantal hoog-risico installatie onderdelen op de zuiveringen Rijen, Dongemond en Nieuwveer die met een verhoogd

onderhouds- en inspectieregime moeten worden bedreven. Ook heeft een zeer hardnekkige storing aan de warmte-krachtkoppelingen op Bath, met veel en snel oplopende verlieskosten door extra benodigde elektriciteitsinkoop, om acute en tijdsintensieve e-advisering gevraagd. Inmiddels wordt aan een oplossing gewerkt om de kennis op elektrotechnisch gebied structureel op te lossen. Tevens was er inleen nodig op diverse formatieplaatsen als gevolg van ziekte. Tenslotte zijn er meer werkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd. Hier staat een voordeel tegenover op de directe kosten.

De netto directe kosten voor watersystemen zijn € 592k lager dan begroot.

Zoals in de commissievergadering Watersystemen van oktober 2022 uitvoerig aan de orde is geweest, wordt er in 2022 extra ingezet op de bemonstering voor het baggeren om de baggeropgave beter in beeld te krijgen (€ 378k nadelig). De kosten kunnen in de toekomst omlaag gebracht worden door vanaf 2023 gebruik te maken van de nieuwe waterbodempkwaliteitskaart en het meer strategisch baggeren van de watergangen. Bijvoorbeeld door de baggerfrequentie of het baggervolume te verlagen op de hogere zandgronden en voor de bredere watergangen.

De kosten van incidentenbestrijding zijn € 230k nadelig vanwege de saneringskosten van een aantal drugsdumpingen.

De kosten van cultuurtechnisch onderhoud zijn € 382k voordelig. Het waterschap is in 2022 geconfronteerd met een kostenstijging op de werken door derden, vanwege indexering van de huidige, lopende maaibestekken. De extra kosten zijn opgevangen doordat de budgetten op basis van trendanalyses naar beneden zijn bijgesteld en er in 2022 scherp gestuurd is op meerwerk. Er is in 2022 minderwerk opgetreden, doordat een aantal werkzaamheden die in het bestek waren opgenomen niet zijn uitgevoerd.

De kosten van civieltechnisch onderhoud zijn € 295k voordelig. De direct noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden van civieltechnische aard zijn doorgeschoven.

De kosten van werkmaterieel zijn € 182k voordelig vanwege een verkoop en minder aanschaf en huur. De ontvangen bijdragen van gemeentes voor de directievoering maaibestekken zijn € 118k voordelig. Deze zijn te laag opgenomen in de begroting.

Tot slot zijn de kosten voor het verwijderen van exoten, mechanisch onderhoud en elektrisch onderhoud respectievelijk € 89k, € 70k en € 30k voordelig en zijn er nog wat kleinere verschillen.

12. Saldo verschillen overige processen

Het saldo van de overige verschillen bedraagt € 68k nadelig.

Hoofdstuk 3: Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Aquon
Vestigingsplaats	Hoofdlocatie is Tiel, nevenlocatie in Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Waterschap Brabantse Delta Waterschap Hollandse Delta Hoogheemraadschap van Delfland Hoogheemraadschap van Rijnland Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard Waterschap de Dommel Waterschap Aa en Maas Hoogheemraadschap van de Stichtse Rijnlanden
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek ten behoeve van de deelnemers.
Ontwikkelingen verbonden partij	De gemeenschappelijke regeling bestaat per 1 juli 2011. De voormalige gemeenschappelijke regeling Delta Waterlab is opgegaan in Aquon. In 2017 is een nieuwe gemeenschappelijke regeling vastgesteld.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	Per 31 december 2022: Solvabiliteit: 8,3% Eigen Vermogen: € 1.671.035 Vreemd Vermogen: € 20.023.018 <i>o.b.v. concept jaarrekening 2022 dd 7 maart 2023</i>
(Netto) begrotingstotaal verbonden partij, jaarrekening en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2022 bedraagt : Laboratoriumdeel: € 32.589.000 Eigenaarsdeel: € <u>1.053.000</u> Totaal: € 33.642.000 Het jaarrekeningresultaat 2022 bedraagt: Laboratoriumdeel: € 31.783.158 Eigenaarsdeel: € <u>1.052.000</u> Totaal: € 32.835.158
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek.
Ontwikkelingen vanaf de business case	In 2011 is de GR met 9 deelnemende waterschappen opgericht. Doelen: vergroting van efficiency, vermindering van kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht. Het bestuur van Aquon heeft in het voorjaar 2015 een ombouwplan gepresenteerd dat gericht is op verlaging van de kosten en verhoging van de kwaliteit. Het plan gaat uit van een reductie van het aantal vestigingen en een stroomlijning van de bedrijfsvoering. Met de uitvoering van het plan wordt een jaarlijkse besparing van € 2,5 mln. nagestreefd. Op 8 februari 2016 heeft het algemeen bestuur van Aquon definitief goedkeuring gegeven aan de ombouwplannen. Daaropvolgend is een strategische heroriëntatie uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een rapport "Naar Aquon 2.0". Dit rapport en de uitvoering daarvan maakt dat Aquon zich kan door ontwikkelen tot een laboratorium met grote toegevoegde waarde voor de deelnemende waterschappen. Het algemeen bestuur van het waterschap heeft kennis genomen van dit rapport dat op 7 juli 2016 voor de eerste maal in het algemeen bestuur van Aquon is behandeld. In november 2016 heeft het AB van Aquon het rapport vastgesteld. Daarna is aan de hand van een plan van aanpak met de uitvoering gestart.

	Er is gewerkt aan een nieuwe versie van de gemeenschappelijke regeling welke in 2017 is vastgesteld. Er zijn nieuwe pakketten samengesteld voor dienstverlening en monsternamen. Intussen wordt er ook gewerkt aan een verdere doorontwikkeling van de organisatie als strategische full ketenpartner met meer aandacht voor o.a. innovatie en digitalisering. In 2019 is een businesscase uitgewerkt waarin onderzocht is of het eerder genomen besluit om tot centrale huisvesting te komen ook daadwerkelijk voordeliger is. Uit de businesscase blijkt dat centralisatie loont en de strategisch-inhoudelijke en financiële onderbouwingen laten zien dat centralisatie ook financieel gerechtvaardigd is. Het algemeen bestuur van Aquon heeft op 3 maart 2020 een definitief besluit genomen om het scenario centralisatie en nieuwbouw verder uit te werken. Inmiddels is een locatie gezocht en in 2022 grond aangekocht. De aanbesteding voor het nieuw te bouwen laboratorium is uitgevoerd en in mei 2023 wordt gestart met de bouw. Het nieuw te bouwen centrale laboratorium zal in Houten worden gevestigd en naar verwachting zomer 2024 opgeleverd worden, waarna Aquon het eind 2024 in gebruik zal nemen.								
Belang waterschap in de verbonden partij	1 van de 9 zetels in het algemeen bestuur								
Aandeel waterschap in (netto) rekeningtotaal verbonden partij	<table> <tr> <td>Laboratoriumdeel:</td><td>€ 2.930.000</td></tr> <tr> <td>Covid-bemonsteringen:</td><td>€ 447.000</td></tr> <tr> <td>Eigenaarsdeel:</td><td>€ <u>110.460</u></td></tr> <tr> <td>Totaal:</td><td>€ 3.487.460</td></tr> </table> De kosten van de Covid-bemonsteringen worden vergoed door het Rijk.	Laboratoriumdeel:	€ 2.930.000	Covid-bemonsteringen:	€ 447.000	Eigenaarsdeel:	€ <u>110.460</u>	Totaal:	€ 3.487.460
Laboratoriumdeel:	€ 2.930.000								
Covid-bemonsteringen:	€ 447.000								
Eigenaarsdeel:	€ <u>110.460</u>								
Totaal:	€ 3.487.460								
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	De bestuurlijke en bedrijfsmatige focus is gericht op stabiele bedrijfsvoering en het op termijn toegroeien naar 1 locatie waarmee betere dienstverlening en meer marktconforme prijzen worden bereikt.								
Risico's	De centralisatie en nieuwbouw moet o.a. leiden tot kwaliteitsverbetering, kostenreductie en een gunstiger effect op de prijzen van de producten en diensten van Aquon. Risico's die nu in beeld zijn die hiermee verband houden zijn mogelijk personeelsverloop, overschrijding van bouwbudget, taxatiewaarden van de huidige panden, productiedaling e.d. Deze zijn benoemd in de businesscase.								
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	A. ten Cate, lid van algemeen bestuur van de GR Aquon.								
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / R. Lambregts								

Naam verbonden partij	Belastingsamenwerking West-Brabant
Vestigingsplaats	Etten-Leur
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Gemeente Bergen op Zoom Gemeente Breda Gemeente Etten-Leur Gemeente Oosterhout Gemeente Roosendaal Gemeente Halderberge Gemeente Woensdrecht Gemeente Moerdijk Gemeente Dongen Gemeente Zundert Gemeente Rucphen Waterschap Brabantse Delta
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Eén gezamenlijke belastingorganisatie voor gemeentelijke belastingen en heffingen en waterschapbelastingen in West-Brabant.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste aandachtspunten en beleidsontwikkelingen voor 2022 zijn: - In 2022 is gewerkt aan het aantrekken van een nieuwe deelnemer, dit heeft geresulteerd dat de gemeente Loop op Zand per 1 januari 2023 is toegetreden. - In 2022 is de implementatie van het nieuwe belastingsysteem afgerond. - Het proces heffen is geoptimaliseerd, waardoor onverwachte opbrengsten over oude belastingjaren voor het waterschap minder op zullen treden. - Er is een managementinformatiesysteem ingevoerd. - Het aantal NCNP waardebezwaren blijft toenemen wat een zware wissel trekt op de organisatie van BWB, evenals toenemende proceskostenvergoedingen. De proceskostenvergoedingen komen ten laste van de gemeentelijke deelnemers.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	BWB heeft niet tot nauwelijks eigen vermogen. Financiering van activa geschiedt door het aantrekken van geldleningen. De kosten van de organisatie worden gedekt door de bijdragen van de deelnemers, dan wel door overige opbrengsten. Het jaarrekeningresultaat wordt verrekend met de deelnemers. Het Algemeen Bestuur van de BWB beslist hierover.
(Netto) begrotingstotaal, jaarrekening en resultaat verbonden partij	Primitieve Begroting 2022: € 16.975.900 Gewijzigde Begroting 2022: € 18.125.900 Concept Jaarrekening 2022: € 18.125.900 (bijdrage deelnemers: € 17.689.500) Resultaat concept Jaarrekening 2022 (vóór resultaatbestemming: € 436.400 voordeel).
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het behalen van een kwalitatief hoogwaardig en efficiënt niveau van belastingheffing en -invordering. Dit leidt tot een adequate dienstverlening aan de deelnemers en de belastingplichtigen en het reduceren van de maatschappelijke kosten.
Ontwikkelingen vanaf de business case	Sinds 2019 wordt niet meer gerefereerd aan de oorspronkelijke business case. Desondanks is er nog steeds sprake van een substantieel voordeel in 2022.
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en einde begrotingsjaar	Eén vaste zetel in het vierkoppig dagelijks bestuur. De stemverhouding in het algemeen bestuur is 1 op 12.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Ongeveer 27%
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Toezen op naleving van: - De overeengekomen kwaliteitsverbeteringen van de dienstverlening; - De continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening bij nieuwe toetreders; - Maatregelen ter beveiliging van persoonsgegevens - Kostenreductie.

Risico's	- Oplopende proceskostenvergoedingen door NCNP-bureaus - Krappe arbeidsmarkt waardoor het moeilijk is om cruciale functies ingevuld te krijgen.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	Th.J.J.M. Schots (voorzitter dagelijks en algemeen bestuur van de GR)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling waterschap De Dommel en waterschap Brabantse Delta
Vestigingsplaats	Boxtel
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: centrumregeling zonder eigenstandige organisatie
Participerende partijen	Waterschap De Dommel Waterschap Brabantse Delta
<u>Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij</u>	Doelmatige behandeling van het afvalwater en optimale benutting van de beschikbare verwerkingscapaciteit op de rwzi's in de grensgebieden van de twee waterschappen.
<u>Ontwikkelingen verbonden partij</u>	N.v.t.
<u>Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij</u>	N.v.t.
<u>(Netto) begrotingstotaal verbonden partij</u>	N.v.t.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Waterschap De Dommel zuivert afvalwater dat door de gemeente Tilburg wordt ingezameld en vrijkomt in het gebied van waterschap Brabantse Delta. Waterschap Brabantse Delta zuivert afvalwater dat door de gemeenten Baarle Nassau en Loon op Zand wordt ingezameld en vrijkomt in het gebied van waterschap De Dommel.
Belang waterschap in de verbonden partij	N.v.t.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Begroting 2022: € 3.317.000 Rekening 2022: € 3.847.000 Toelichting: Uit een discrepantie onderzoek in opdracht van de Dommel is gebleken dat een aantal nieuwe woningen niet zijn meegenomen in de afrekening, omdat de postcodetabel niet was geactualiseerd. Tegenover de hogere bijdrage aan de Dommel (opgenomen in het proces Bedienen) staan belastingvoordelen van € 181.000 voor 2022 en € 375.000 voor de jaren 2019-2021.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Geen, de gemeenschappelijke regeling is in 2010 aangepast en vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 december 2010 (waterschap De Dommel) en 13 oktober 2010 (waterschap Brabantse Delta)
Risico's	Geen significante risico's
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	N. Mureau
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / R. Lambregts

<u>Naam verbonden partij</u>	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Participerende partijen	21 waterschappen
<u>Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij</u>	Het verbeteren van informatie- en bedrijfsprocessen met behulp van ICT ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van taakuitvoering door de waterschappen.
<u>Ontwikkelingen verbonden partij</u>	Het jaar 2022 kenmerkt zich niet alleen door groei in het aantal uren en projecten, maar ook door groei in verdere professionalisering. De groei in projecten legt druk op de ondersteunende programma's (in de jaarrekening zijn dit de eerste twee programma's onder de noemer "instandhouding"). Doordat de begroting van 2022, vooral bij deze ondersteunende programma's, erg strak neergezet is heeft het Waterschapshuis gefocust op het prioriteren van werkzaamheden. Daarnaast is het afgelopen jaar veel aandacht uitgegaan naar de ontwikkeling van de samenwerkingsopgave tussen de waterschappen en hWh. De opgaven op het gebied van digitale transformatie en de knelpunten die hWh ervaart om hier goed invulling aan te kunnen geven, hebben geleid tot strategische sessies met de waterschappen. Dit resulteerde in de strategie om te komen tot: • een beheersbaar portfolio waaraan de waterschappen op strategisch niveau via de Opdrachtgeverstafel (OGT) sturing geven; • gezamenlijke opdrachtverlening voor programma's die voor en bij alle waterschappen aan de orde zijn; • start van een continu proces waarbij op basis van ontwikkelingen in de omgeving, markt en sector, de strategie periodiek nader kan worden ingevuld. Zo kan hWh zich richten op meer stabiliteit in de personele bezetting, meer financiële continuïteit en overzichtelijke besluitvormingsprocedures. Dit heeft ook gevolgen voor de inrichting van de hWh organisatie. hWh heeft in 2022 de OGT ondersteund om te komen tot een concept versie van een hernieuwde strategienota.
<u>Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij</u>	Het eigen vermogen op 31-12-2022 hWh is € 0.
<u>(Netto) begrotingstotaal, jaarrekening en resultaat verbonden partij</u>	Geactualiseerde begroting 2022 (inclusief begrotingswijzigingen): € 27.995.767 Op basis van de voorlopige Jaarrekening 2022 hWh vindt er een verrekening plaats met de deelnemers. WBD ontvangt over 2022 een bedrag terug van € 146.558. Dit bedrag is verwerkt in de Jaarrekeningcijfers 2022 van het waterschap. hWh houdt geen algemene reserve aan en alle resultaten worden afgerekend met de deelnemers.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verbeteren van informatie- en bedrijfsprocessen met behulp van ICT ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van taakuitvoering.
Ontwikkelingen vanaf de business case	In 2018 is het meerjarig koersplan 'Wijzer naar 2020' vastgesteld. Dit plan geeft hWh een grotere en gestructureerde rol in het verder digitaliseren van de waterschappen.
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en eind begrotingsjaar	Eén van de 21 stemmen in Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	4,2%

Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Deelname aan projecten van hWh wordt per project bekeken mede op basis van een business case.
Risico's	Het waterschap draagt alleen risico's voor opdrachten waarvoor het zelf (mede) opdrachtgever is. Door een 'loden deur' tussen elke opdracht te plaatsen waardoor kosten, opbrengsten en risico's alleen berusten bij de opdrachtgevers van die opdrachten, worden risico's zoveel mogelijk beperkt.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	A. ten Cate
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Breda
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: centrumregeling
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Doelmatige beheer van muskus- en beverrat en voorkomen van schade door deze soorten aan waterstaatswerken.
Ontwikkelingen verbonden partij	Er zijn geen significante ontwikkelingen binnen de Gemeenschappelijke Regeling.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
(Netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het bruto begrotingstotaal 2022 bedraagt € 2.825.500. De werkelijke bruto kosten 2022 bedroegen € 2.950.700. Rekening houdend met de onttrekkingen voorziening en bestemmingsreserve en de bijdrage van Unie voor de beverrattenbestrijding bedragen de netto kosten €2.754.831. De kosten worden gelijkwaardig (1/3) over de drie deelnemers verdeeld.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Voorkomen van schade door muskusrat en beverrat aan waterstaatswerken.
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap wordt door één lid van het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. De waterschappen nemen financieel voor 1/3 deel.
Aandeel waterschap in (netto) jaarrekeningtotaal verbonden partij	€ 918.277
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Er zijn geen beleidsvoornemens ophanden.
Risico's	Geen significante risico's.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	L. van der Kallen
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / J. Rombouts

Naam verbonden partij	Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
Vestigingsplaats	Boxtel
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel Waterschap Rivierenland
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De behartiging van de belangen van gemeenschappelijke aard van de waterschappen in de provincie Noord-Brabant.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste activiteiten van de NBWB richten zich op het afstemmen van onderwerpen en standpunten en daarmee het gezamenlijk naar buiten optreden door of namens de vier leden. Hieronder volgen de onderwerpen die in 2022 de boventoon voerden: - Verstedelijkingstrategie Noord-Brabant en de stedelijke regio's + water-perspectieven kaart; - Stikstofbeleid NPLG en BPLG in combinatie met de vele Rijksbrieven over de sturing in de Ruimtelijke Ordening en het uitgangspunt 'water en bodem sturend'; - Gebiedsgerichte aanpak (GGA) en de bijbehorende instrumentaria waaronder grondverwerving; - Kostenstijging van uitvoering van maatregelen ten behoeve van de realisatie van de waterdoelen; - de NBWB netwerkdag waarin het rapport van Adviescommissie Droogte is gepresenteerd. Daarnaast heeft de universiteit Utrecht in opdracht van de NBWB een aantal casestudies uitgevoerd over de juridische begrenzing van de beleidsruimte van waterschappen en gediscussieerd over de betekenis van het al dan niet halen van de KRW-doelen.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2022: Solvabiliteit (EV/TV): 100% Eigen vermogen (EV): € 119.639 Vreemd vermogen (VV): € 0 <i>Op basis van de concept jaarrekening 2022</i>
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2022 bedroeg € 122.000 (2023: € 122.000) Resultaat 2022 voor bestemming: € 50.842 positief <i>Op basis van de concept jaarrekening 2022</i>
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Behartiging van de waterschapsbelangen in de gehele provincie. De vereniging biedt onder meer de basis voor afstemming (mede beleidsmatig) en gesprekken gericht op het verwerven van subsidies.
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap heeft één stem
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2022: € 19.077 (4/13 ^e deel), lager in verband met een éénmalige contributieverlaging, doordat voor een deel ingeteerd wordt op het eigen vermogen van de vereniging. Bijdrage 2023: € 37.538 (4/13 ^e deel) Naast de begroting van de bond worden personele kosten van het secretariaat, de adjunct secretaris en de werkeenheid NNB door waterschap de Dommel, waar de medewerkers in dienst zijn, aan de leden doorberekend volgens dezelfde verdeelsleutel (4/13 ^e deel). In 2022 bedroegen de kosten voor Brabantse Delta € 96.427,97.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Continuering koers.
Risico's	Geen significante risico's.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / K. Sloots

<u>Naam verbonden partij</u>	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Participerende partijen	21 waterschappen, 9 provincies en de Staat der Nederlanden
<u>Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij</u>	Het doel is maatschappelijke toegevoegde waarde te creëren door het verstrekken van kredieten tegen zo gunstig mogelijke condities aan onder andere Waterschappen.
<u>Ontwikkelingen verbonden partij</u>	Op 27 juni 2019 is de vernieuwde Europese kapitaalverordening CRR II in werking getreden. Onderdeel hiervan is een aangepaste definitie van de leverage ratio voor promotional banks. Kortweg mag de bank de kredietverlening aan de publieke sector buiten beschouwing laten bij de berekening van de leverage ratio. De leverage ratio (inclusief winst lopend boekjaar) bedraagt in dat geval 18,9% per ultimo 2022 en dat is ruimschoots boven de toekomstige minimale eis van 3%. Zonder voornoemde aanpassing van de definitie is de leverage ratio 3,1% en is daarmee hoger dan eind 2021. In de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders is het vastgestelde dividend over boekjaar 2021 € 50 miljoen. Het aandeel van Waterschap Brabantse Delta hierin bedraagt € 2,1 miljoen (inclusief terug te vorderen dividend belasting).
<u>Leverage ratio; verhouding eigen/balanstotaal aan het einde van het begrotingsjaar</u>	De leverage ratio geldt als indicatie voor de kredietwaardigheid. De leverage ratio bedraagt: per ultimo 2019: 2,4% cf. oorspronkelijke definitie per ultimo 2019: 15,4% cf. vernieuwde definitie per ultimo 2020: 2,5 % cf. oorspronkelijke definitie per ultimo 2020: 13,5 % cf. vernieuwde definitie per ultimo 2021: 2,6 % cf. oorspronkelijke definitie per ultimo 2021: 14,3 % cf. vernieuwde definitie per ultimo 2022: 3,1 % cf. oorspronkelijke definitie per ultimo 2022: 18,9 % cf. vernieuwde definitie Het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 € 1.995 miljoen, inclusief resultaat ultimo 2022 minus dividend van € 60 miljoen).
<u>Resultaat verbonden partij</u>	Resultaat ultimo 2022: € 143 miljoen (inclusief voorgenomen dividend).
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Dankzij de NWB kan het waterschap vreemd vermogen aantrekken tegen een gunstige rente en gebruik maken van advisering door de bank. Daarnaast profiteert het waterschap van de netto winst van de NWB Bank door middel van een dividenduitkering. Afgesproken is dit voordeel gedeeltelijk toe te voegen aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid om zo de schuldpositie van het waterschap op een acceptabel niveau te houden. Er wordt invulling gegeven aan de doelstelling om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden.
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en einde begrotingsjaar	Historische aanschafsprijs aandelen € 308.000. WBD heeft aandelen A en aandelen B met verschillende nominale waardes. Op basis van het gewogen gemiddelde heeft WBD een aandeel van 4,7% (ongewogen gemiddelde 4,2%).
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Over het boekjaar 2022 wordt € 60 mln. uitgekeerd. Het verwachte dividend voor waterschap Brabantse Delta is € 2,55 mln.(inclusief door het waterschap terug te vorderen dividendbelasting).
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Actief participeren in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Risico's	Ontwikkelingen op financiële markten worden in hoge mate beïnvloed als gevolg van mondiale economische gebeurtenissen zoals ontwikkelingen rondom verminderd vertrouwen in de bancaire sector, coronavirus en het ECB beleid. De NWB is een relatief veilige bank met dezelfde kredietbeoordeling als de Nederlandse overheid. Daarnaast spelen ook nog geopolitieke ontwikkelingen (Oekraïne, Rusland, VS en China). Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de

	reële economie in Europa en hierdoor ook op de toegang tot de financiële markten en de beschikbaarheid van financieringsmiddelen.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	Th.J.J.M. Schots (lid AVA NWB, namens de dijkgraaf)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters

Naam verbonden partij	N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Moerdijk
Rechtsvorm	N.V.
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap De Dommel Waterschap Vechtstromen Waterschap Scheldestromen Waterschap Brabantse Delta
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De strategie van SNB is opgedeeld in drie samenhangende strategische sporen: 1. Excellente dienstverlener 2. Duurzame Ketenbouwer en 3. Innovatieve Scout. 1. Excellente dienstverlener: Voor onze waterschappen is SNB de excellente dienstverlener voor het verwerken van hun zuiveringsslib. SNB zorgt voor een stabiele en solide bedrijfsvoering en organisatie waarmee de zorg voor het verantwoord verwerken van zuiveringsslib uit handen wordt genomen van de waterschappen. 2. Duurzame ketenbouwer: SNB handelt als duurzame ketenbouwer, die bouwt aan het uitbreiden van de slibketen door middel van grondstoffenterugwinning en eventueel het uitbouwen van de verwerkingscapaciteit. 3. Innovatieve scout: SNB blijft als innovatieve scout actief nieuwe technologieën volgen en zal niet aarzelen om keuzes te maken op het gebied van alternatieve slibeindverwerking en/of alternatieve verwerking van afval en grondstoffen.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	Per 31 december 2022 Solvabiliteitspercentage: 33,8 % Eigen vermogen: € 15.280.000 Vreemd vermogen: € 29.973.000 <i>o.b.v. concept jaarrekening 12 april 2023</i>
(Netto) totaal begroting, jaarrekening en verwacht resultaat verbonden partij	Totaal begroting SNB 2022 € 29.386.000 Totaal jaarrekening SNB 2022 € 33.982.000 Verwacht (concept) resultaat 2022 na belastingen: € -1.858.000 <i>o.b.v. concept jaarrekening 12 april 2023</i>
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verwerken van zuiveringsslib op de meest duurzame wijze tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
Ontwikkelingen vanaf het laatste ondernemingsplan 2021-2026	In december 2020 is het nieuwe ondernemingsplan "Samen Natuurlijk Beter" vastgesteld. Hierin zijn de uitkomsten van de slibstrategiestudie en de laatste technologische ontwikkelingen in verwerkt. Daarnaast is de governancestructuur aangepast en wordt er nu gewerkt met een onafhankelijke Raad van Commissarissen.
Belang waterschap in de verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	Het geplaatste aandelenkapitaal van de NV bedraagt € 4.538.000 en is volledig volgestort. Waterschap Brabantse Delta is voor 22,6% aandeelhouder.
Aandeel waterschap in (netto) totaal verbonden partij	Het aandeel van Waterschap Brabantse Delta in de concept jaarrekening 2022 is € 6.217.882. <i>o.b.v. concept jaarrekening 14 april 2023</i>
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Geen specifiek beleidsvoornemens, wel zijn er per 1 januari 2023 twee nieuwe aandeelhouders toegetreden. Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en Waterschap Limburg.
Risico's	<i>De belangrijkste risico's uit de jaarrekening 2022 van SNB zijn hieronder opgenomen. Een uitgebreide toelichting en meer risico's zijn te lezen in de risicoparagraaf van de jaarstukken van SNB vanaf paragraaf 5.2</i>

	Gebrek aan afstemming in de keten Ontwikkelingen in de afvalwater- en slibketen hebben onvermijdelijk invloed op elkaar. Om suboptimalisaties te voorkomen bij het gezamenlijk streven van alle ketenpartners om te komen tot een circulaire afvalwater- en slibketen, is afstemming van essentieel belang op strategisch (niet kunnen realiseren van gewenste innovaties), tactisch (niet kunnen beschikken over juiste kwantiteit en kwaliteit zuiveringsslib) en operationeel (niet kunnen voldoen aan beschikbaarheid SVI) gebied. Een goede samenwerking wil SNB bereiken door het intensiveren van het strategische ketenoverleg met de waterschappen, het verbreden van de groep van aandeelhouders, het realiseren van een gezamenlijk innovatiebeleid, het beter inzichtelijk maken van wijzigingen in de keten op elkaars doelstellingen, afstemming over kwantiteit/kwaliteit van zuiveringsslib en prestaties te bevorderen en het verbreden van overleg met andere relevante ketenpartners. Niet kunnen voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving op gebied van milieu en Arbo De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering en stikstofdepositie zorgt ervoor dat SNB te maken krijgt met veranderende en complexere (milieu-) wet- en regelgeving. Belangrijke aandachtspunten zijn de stikstofreductiedoelstellingen voor de industrie, de nieuwe luchtemissienormen voor afvalverbranding en de vertaling van de discussie rondom ZZS en PFAS in wet- en regelgeving. SNB volgt de ontwikkelingen in deze regelgeving nauwgezet en is aangesloten bij belangenorganisaties om een bijdrage te kunnen leveren aan goede wet- en regelgeving. Daarnaast gaat veel aandacht uit naar het up-to-date houden van benodigde vergunningen en het toezien op de naleving van de vergunningseisen. Tot slot zet SNB intrinsiek in op het continu verlagen van de milieubelasting die haar activiteiten met zich meebrengen. De specifieke focus ligt hierbij op het reduceren van CO₂ en stikstof. Aanpassingen aan de verwerkingsinstallatie zijn hiervoor nodig. Verandering in fiscale wetgeving en/of afspraken met de Belastingdienst. De rijksoverheid zet fiscale maatregelen, zoals CO₂-heffing, kilometerheffing en afvalstoffenbelasting, steeds meer in om de (afval)sector(en) te verduurzamen. Vooralsnog is SNB vrijgesteld van bovengenoemde heffing en belasting. SNB is voor de activiteiten ten behoeve van haar aandeelhouders vrijgesteld van BTW en Vpb. Afspraken hierover met de Belastingdienst, wetgeving en jurisprudentie kunnen wijzigen, waardoor deze vrijstellingen in de toekomst mogelijk kunnen vervallen. SNB lobbyt via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen. Daarnaast is SNB proactief in het verder verduurzamen van de bedrijfsvoering om mogelijke heffingen/belastingen te voorkomen. SNB bewaakt de naleving van de afspraken omtrent de Vpb vrijstellingen en voorwaarden om gebruikten te kunnen maken van de BTW-koepelvrijstelling intensief.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	N. Mureau
Lid van de raad van commissarissen	N.v.t (onafhankelijke RvC)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / R. Lambregts

Naam verbonden partij	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De Unie behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	Het speerpunt voor de eigen organisatie rondom verduurzaming van het kantoorpand heeft in 2022 geresulteerd in vervanging van alle plafondverlichting naar LED. Hiermee voldoet het pand ook aan de eisen voor het energielabel vanaf 1 januari 2023. Tijdens deze operatie is geconstateerd dat de brandveiligheid op alle verdiepingen niet in orde was, ook dit is direct meegenomen. In 2022 is door het Uniebestuur de commissie Toekomstbestendige vereniging ingesteld, onder voorzitterschap van de watergraaf van waterschap De Dommel Erik de Ridder. Deze commissie bestaande uit dijkgraven, DB- leden, AB- leden en secretaris-directeuren van een aantal waterschappen heeft de opdracht gekregen om voorstellen te doen om de Unie als vereniging bij de tijd te houden.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2022: Solvabiliteit (EV/TV): 11% Eigen vermogen (EV): € 2.697.666 Vreemd vermogen (VV): € 22.577.582
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2022 bedroeg € 13.268.288 (totaal contributies deelnemers inclusief bijdrages) (2023: € 14.761.788) Resultaat 2022 voor bestemming: - € 437.044 (na bestemming: - € 38.330)
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Nationale en internationale behartiging van de waterschapsbelangen. Binnen de Unie ligt de nadruk op lobby, communicatie en regievoering. Daarnaast kennisuitwisseling en samenwerking over een veelheid aan onderwerpen. De speerpunten voor 2022 waren: - Verankering en verdieping van het principe 'water en bodem sturend voor de ruimtelijke inrichting'; - Lobby voor een bronaanpak in het kader van het verbeteren van de waterkwaliteit; - Realiseren van afgesproken doelstellingen voor hoogwaterbescherming; - Ondersteunen van waterschappen op weg naar klimaatneutraliteit; - Het herijken van het internationale werk van de waterschappen; - Inzet op wettelijke verankering van de voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen; - Voorbereiding waterschapsverkiezingen 2023. In 2022 is vanwege de hele droge zomer de Landelijke Commissie Watervedeling ingesteld om de gevolgen van het watertekort te beperken.
Belang waterschap in de verbonden partij	Eén van de 21 stemmen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2022: De contributie was € 512.008. De bijdrage aan het tijdschrift 'Het Waterschap', de landelijke bever- en muskusrattenbestrijding, SIKB en compensatie voor het financieringstekort bedroeg € 112.555. De totale bijdrage is daarmee € 624.563. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie 2022 bedroeg 4,6%. Daarnaast bedroeg de bijdrage aan de gezamenlijke aanpak waterschapsverkiezingen in 2022: € 26.070. Bijdrage 2023: De contributie bedraagt € 550.924. De bijdrage aan het tijdschrift 'Het Waterschap', de landelijke bever- en muskusrattenbestrijding, SIKB en compensatie voor het financieringstekort bedraagt € 150.663. De totale bijdrage is

	daarmee € 701.587. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie 2022 bedraagt 4,7%. Daarnaast bedraagt de bijdrage aan de gezamenlijke aanpak waterschapsverkiezingen in 2023: € 26.389.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Nee.
Risico's	Waterschappers zijn op ambtelijk en bestuurlijk niveau vaak betrokken bij beleidsthema's die de Unie oppakt. Toch kunnen landelijk gemaakte Unie-afspraken afwijken van eigen beleid en/of extra druk op de organisatie leggen.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	A. Meuleman / M. Musters

Naam verbonden partij	Vereniging werken voor waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland, Waternet, Aqualysis, Aquon, BSGW, BSR, GBLT (Lococensus-Tricijn), Noordelijk Belastingkantoor, De RGB, SVHW, Unie van Waterschappen, Waterproef, Het Waterschapshuis, Waterschapsbedrijf Limburg, Stowa en A&O-fonds waterschappen.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaal-economische belangen van de leden van de vereniging die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Vwvw is in 2019 opgericht, omdat vanaf 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van kracht is. Door deze wet veranderde het juridisch kader voor de arbeidsrelaties bij veel overheidsorganisaties van het publieke ambtenarenecht naar het private arbeidsrecht. Dit hield onder andere in dat sectorale arbeidsvoorwaarden in een cao geregeld worden en dat de waterschappen zich in een cao-overleg laten vertegenwoordigen door een werkgeversvereniging. De Vwvw is de werkgeversvereniging voor de sector waterschappen. De Vwvw is lid van de stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW). Samen met andere sectororganisaties wil zij hiermee haar werkgeversrol in algemene zin versterken en gezamenlijk actief invloed uitoefenen op de thema's: arbeidsmarktbeleid, banenafpraak en pensioenen.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2021: Solvabiliteit (EV/TV): 56% EV: € 216.799 VV: € 172.313 <i>De (concept)jaarrekening 2022 is bij het opstellen van dit document nog niet bekend</i>
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2022 bedraagt € 450.000 (2023: € 450.000) Resultaat 2021 voor bestemming: € 126.799 <i>De (concept)jaarrekening 2022 is bij het opstellen van dit document nog niet bekend</i>
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het ontzorgen van het waterschap en collectief regelen van: • Het voeren van onderhandelingen en het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten; • Het geven van advies, verstrekken van inlichtingen, verzorgen van documentatie, geven van voorlichting e.d.; • Het verlenen van informatie betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten; • Verzorgen voorbereiding van wettelijke en andere maatregelen; • Onderhouden van relaties met relevante organisaties.
Belang waterschap in de verbonden partij	Drie van de 67 stemmen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2022: De contributie bedraagt € 18.279. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie bedraagt 4,1%. Bijdrage 2023: De contributie bedraagt € 18.279. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie bedraagt 4,1%.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Continuering koers.
Risico's	Geen significante risico's.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters / E. van Ravenstein

Deel II: Jaarrekening 2022

Hoofdstuk 4: Exploitatierkening 2022 per wettelijke taak

§ 4.1 Inleiding

De Jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling "Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen" (BBVW). Voor de grondslagen waardering en resultaatbepaling wordt verwezen naar § 6.2.1.

§ 4.2 Exploitatierkening 2022 taak Watersysteembeheer

Taak Watersysteembeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
TOTAAL netto lasten programma's	72.720	75.967	69.291
Opbrengst verontreinigingsheffing	-489	-377	-422
TOTAAL te dekken netto lasten	72.231	75.590	68.869
Opbrengst heffingen			
Opbrengst heffingen	-74.865	-73.898	-71.027
Opbrengst heffingen voorgaande jaren	-1.602		62
TOTAAL heffingen	-76.467	-73.898	-70.966
Voorgestelde resultaatbestemming			
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	1.072	1.106	1.052
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-1.385	-1.385	-1.518
Mutatie algemene/calamiteiten reserve		73	
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egaliseringsreserve	4.548	-1.487	2.563
TOTAAL dekking	-72.231	-75.590	-68.869

§ 4.3 Exploitatierkening 2022 taak Zuiveringsbeheer

Taak Zuiveringsbeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
TOTAAL netto lasten programma's	73.279	73.793	71.633
TOTAAL te dekken netto lasten	73.279	73.793	71.633
Opbrengst heffingen			
Opbrengst heffingen	-73.069	-73.461	-69.122
Opbrengst heffingen voorgaande jaren	-1.240		-1.513
Coronacompensatie Rijk	-644		
TOTAAL opbrengst heffingen	-74.953	-73.461	-70.635
Voorgestelde resultaatbestemming			
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	1.174	1.186	1.184
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-664	-664	-732
Mutatie algemene/calamiteiten reserve		-52	
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egaliseringsreserve	1.164	-803	-1.451
Totaal dekking	-73.279	-73.793	-71.633

4.4 Exploitiatierekening 2022 taak Vaarwegenbeheer

De provincie Noord-Brabant heeft het vaarwegenbeheer gedelegeerd aan het waterschap. De kosten van de taak Vaarwegenbeheer worden volledig door de provincie Noord-Brabant vergoed.

Taak Vaarwegenbeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
TOTAAL te dekken netto lasten	1.628	1.643	1.587
Dekking Bijdrage provincie Noord Brabant	-1.628	-1.643	-1.587
TOTAAL dekking	-1.628	-1.643	-1.587

Hoofdstuk 5: Exploitatierekening 2022 naar kosten- en opbrengstensoort

§ 5.1 Overzicht van de exploitatierekening (lasten en baten)

In onderstaande tabel en in de tabel op de volgende pagina wordt de Jaarrekening 2022 naar lasten en baten weergegeven. In deze cijfers is de resultaatbestemming nog niet verwerkt. Voor het verwachte bedrijfsresultaat en de resultaatbestemming zie § 1.3.1 Bedrijfsresultaat exploitatie 2022.

LASTEN (alle bedragen x € 1.000)

I. kapitaallasten (rente en afschrijving)

afschrijvingen van activa
interne en externe rentelast

II. personeelslasten

salarissen personeel en bestuur
sociale premies
rechtstreekse uitkeringen bestuur/personeel
overige personeelslasten
personeel van derden

III. goederen en diensten van derden

duurzame gebruiksgoederen
overige gebruiks- en verbruiksgoederen
energie
huren en rechten
leasebetalingen
pachten en erfpachten
verzekeringen
belastingen
onderhoud door derden
overige diensten door derden
bijdragen aan derden

IV. toev. voorzieningen/onvoorzien

toevoegingen aan voorzieningen
toevoeging egaliseringsreserve watersystemen
toevoeging egaliseringsreserve zuivering
toevoeging aan overige reserves
onvoorzien

Rekening 2022	Gewijzigde Begroting 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
169.993	172.069	172.069	164.079
49.845	48.885	48.885	47.577
41.882	41.158	41.158	39.815
7.963	7.727	7.727	7.762
56.013	56.621	56.621	54.155
36.836	38.153	38.153	34.756
8.675	8.750	8.750	8.156
2.053	1.938	1.938	2.017
2.139	2.333	2.333	1.935
6.309	5.447	5.447	7.291
63.927	66.390	65.990	61.292
754	1.062	1.062	1.141
5.710	6.141	5.741	5.011
5.963	6.635	6.635	6.084
103	214	214	88
0	0	0	0
15	15	15	14
682	681	681	677
829	1.072	1.072	939
19.308	21.343	21.343	17.782
30.116	29.036	29.036	29.047
448	191	191	512
208	173	573	1.054
208	73	73	222
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	833
0	100	500	0

BATEN (alle bedragen x € 1.000)

I. rentebaten

externe rentebaten
interne rentebaten
rentebaten deposito's CBL
dividenden en bonusuitkeringen

II. personeelsbaten

baten i.v.m. salarissen
uitlening van personeel

III. goederen en diensten aan derden

verkoop van grond
verkoop van duurzame goederen
verkoop van overige goederen
opbrengst uit grond en water
opbrengst uit overige eigendommen
diensten voor derden
bijdragen van overheden
bijdragen van overigen

IV. waterschapsbelastingen

watersysteemheffing gebouwd
watersysteemheffing verharde openbare wegen
watersysteemheffing overig ongebouwd
watersysteemheffing ingezetenen
watersysteemheffing natuurterreinen
verontreinigingsheffing
zuiveringsheffing bedrijven
zuiveringsheffing huishoudens

V. onttrekkingen voorz./res. en geact. lasten

onttrekkingen voorzieningen
onttrekking egalisatiereserve watersystemen
onttrekking egalisatiereserve zuivering
onttrekkingen overige reserves
geactiveerde lasten

Rekening 2022	Gewijzigde Begroting 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
175.903	170.044	170.044	165.178
2.390	1.410	1.410	2.086
268	10	10	176
0	0	0	0
0	0	0	0
2.122	1.400	1.400	1.910
628	10	10	623
628	10	10	452
0	0	0	170
9.648	8.039	8.039	9.384
195	51	51	353
10	0	0	8
79	0	0	49
146	202	202	191
523	362	362	389
5.556	5.236	5.236	5.412
2.529	1.257	1.257	2.075
610	932	932	907
151.265	147.736	147.736	142.023
45.102	42.935	42.935	41.133
2.124	2.116	2.116	1.936
6.434	6.530	6.530	6.172
22.656	22.169	22.169	21.581
150	148	148	143
489	377	377	423
23.407	23.142	23.142	22.554
50.902	50.319	50.319	48.081
11.972	12.850	12.850	11.062
381	96	96	438
0	0	0	0
0	0	0	0
360	353	353	498
11.230	12.401	12.401	10.125

Hoofdstuk 6: De balans en de toelichting op de balans

§ 6.1 Grondslagen waardering en resultaatbepaling

Activabeleid

In de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van waterschap Brabantse Delta is vastgelegd dat het activabeleid tenminste eenmaal in de vier jaar wordt geactualiseerd en aan het algemeen bestuur ter vaststelling aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur van 25 november 2020 is ingestemd met de nota Activabeleid 2021. Het besluit is in werking getreden vanaf 1 januari 2021. Zodra er meer duidelijk wordt over nieuwe gewenste maatregelen op het gebied van Duurzaam Financieel Beleid en de gevolgen van de harmonisatie verslaggevingsregels op het activabeleid, zal het beleid inhoudelijk herzien worden. Op basis van de notitie Materiële Vaste Activa (MVA), opgesteld door de commissie Besluit begroting en verantwoording (BVV), is eerder al bepaald dat kosten voor cloud software vanaf 2021 niet langer geactiveerd en afgeschreven mogen worden door waterschappen. De uitgaven 2022 voor cloud software zijn in de voorliggende Jaarrekening dan ook meegenomen in de exploitatielasten. Waterschap Brabantse Delta zal het activabeleid aanpassen op de nieuwe situatie.

Activeren van lasten

Voor zover eigen personeel een directe bijdrage levert aan projecten worden de kosten daarvan geactiveerd. Hierdoor ontstaat een goed inzicht in de werkelijke kosten van een project. Aan personeelskosten is in 2022 in totaal € 11,2 miljoen geactiveerd. Dit is inclusief een opslag voor kosten van huisvesting en ICT.

Afschrijving

De afschrijving vindt plaats op de netto-investeringsbedragen. Ontvangen bijdragen en subsidies worden eerst in mindering gebracht op het bruto investeringsbedrag. Met ingang van 2009 wordt voor de volgende activa, conform de afschrijvingsverordening, de componentenmethode toegepast: bedrijfsgebouwen, woonruimte en grond-, weg- en waterbouwkundige werken. Afschrijving vindt plaats op basis van de economische levensduur. De activa worden lineair afgeschreven in de termijnen zoals vermeld in de tabel bij de nota Waardering en afschrijving van activa 2021. Er wordt gestart met afschrijven met ingang van de eerstvolgende maand nadat het activa wordt verworven of in gebruik wordt genomen. Immateriële activa worden in beginsel in 5 jaar afgeschreven. Enige uitzondering hierop bestaat uit bijdragen in investeringen van derden, waarbij meestal wordt afgeschreven op basis van de levensduur van de investering waarin wordt bijgedragen.

De meest toegepaste afschrijvingstermijnen voor materiële vaste activa zijn:

- Gebiedsinrichting	30 jaar
- Civieltechnische onderdelen	20 jaar of 40 jaar
- Mechanische installaties	20 jaar of 15 jaar
- Elektrotechnische installaties	10 jaar
- Hoogwaterbeschermingsprogramma	5 jaar

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten.
- De lasten en baten zijn toegerekend aan de periode waarin ze daadwerkelijk gemaakt zijn.
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd.
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

Bijdrage van de provincie Noord-Brabant in het kader van het vaarwegenbeheer

De provincie Noord-Brabant heeft het vaarwegenbeheer gedelegeerd aan het waterschap. Het programma "Vaarwegen en havens" dient zowel de watersysteemfunctie als de vaarwegenfunctie. De kosten komen ongeveer voor 50% ten laste van de taak Watersysteembeheer en 50% ten laste van de taak Vaarwegenbeheer. De kosten van de taak Vaarwegenbeheer worden volledig door de provincie Noord-Brabant vergoed. De definitieve bijdrage 2022 komt uit op € 1,628 miljoen (Begroting 2022 € 1,643 miljoen).

Vaste activa

Immateriële vaste activa Dit betreft activa die niet tastbaar zijn. Deze activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van ontvangen bijdragen en afschrijvingen. Hieronder valt ook de bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Materiële vaste activa Dit zijn tastbare investeringen, bijvoorbeeld in gronden, waterkeringen, kantoren, watergangen en zuiveringstechnische werken. De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen

verkrijgings- of vervaardigingsprijs, inclusief de kosten van eigen personeel, onder aftrek van ontvangen bijdragen en afschrijvingen. Door voortschrijdend inzicht in de inhoud en realisatie van projecten, worden projecten soms in een andere categorie of product geplaatst, dan waar ze oorspronkelijk waren opgenomen. Dit geeft een verschuiving in de beginbalans ten opzichte van de eindbalans van de vorige jaarrekening.

De materiële vaste activa waarvan het waterschap krachtens een financiële leaseovereenkomst het economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord.

Financiële vaste activa Dit betreffen voornamelijk deelnemingen (agio SNB, aandelen Nederlandse Waterschapsbank) en een overige uitzetting (Garantieregeling SNB). Deze activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde.

NV Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) Waterschap Brabantse Delta is met andere waterschappen aandeelhouder van de N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Het aandeel van waterschap Brabantse Delta bedraagt 22,6%. Voor de financiering van de N.V. werd bij de oprichting gekozen voor een deelname in het aandelenkapitaal en het beschikbaar stellen van agio. Als gevolg hiervan werkte de N.V. slechts met eigen vermogen. In 2020 is besloten de SNB voortaan gedeeltelijk met vreemd vermogen te gaan financieren via de Waterschapsbank. De aandeelhouders hebben zich daarbij garant gesteld (naar rato van het aandelenbezit) voor de leningen die de SNB afsluit. Voor waterschap Brabantse Delta gaat het om een garantstelling voor een bedrag van maximaal € 12,4 miljoen (exclusief eventuele achterstallige (boete)rente of kosten).

Aandelen NWB De aandelen zijn conform het Waterschapsbesluit gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden. Op basis van de intrinsieke waarde van de bank kan gesteld worden dat de aandelen in theorie een hogere waarde vertegenwoordigen dan de hier verantwoorde historische waarde.

Vlottende activa De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Bij de belastingdebiteuren is in genoemde "ingeschatte correcties" daarentegen rekening gehouden met een marge voor oninbare debiteuren.

Vaste passiva **Eigen vermogen** Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het nog te bestemmen resultaat. De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De wachtgeldvoorzieningen en de pensioenvoorziening bestuur zijn gewaardeerd tegen contante waarde. De overige voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste schulden

Dit betreft aangegane leningen met een oorspronkelijke looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva Dit betreft uitstaande schulden met een looptijd korter dan 1 jaar. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

6.2 Balans

BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA <i>alle bedragen x € 1.000</i>			2022		2021
VASTE ACTIVA					
I	Immateriële vaste activa		58.213		54.823
II	Materiële vaste activa		446.736		435.787
III	Financiële vaste activa		5.124		5.600
TOTAAL VASTE ACTIVA			510.073		496.210
VLOTTENDE ACTIVA					
IV	Liquide middelen		6		2
V	Kortlopende vorderingen		20.285		22.858
VI	Overlopende activa		8.973		5.499
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA			29.264		28.359
TOTAAL ACTIVA			539.337		524.569

PASSIVA <i>alle bedragen x € 1.000</i>			2022		2021
VASTE PASSIVA					
VII	Eigen vermogen		26.552		21.002
A.	Reserves				
	Algemene/calamiteitenreserves/wachtgeldreserves	6.120		6.218	
	Reserves tariefegalisatie	8.734		7.713	
	Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	5.237		5.251	
	Bestemmingsreserve muskusrattenbestrijding	62		110	
	Bestemmingsreserve overdracht RWS	489		611	
		20.642		19.903	
B.	Nog te bestemmen resultaat	5.910		1.099	
VIII	Voorzieningen		3.089		2.903
IX	Vaste schulden		460.448		457.574
TOTAAL VASTE PASSIVA			490.089		481.480
VLOTTENDE PASSIVA					
X	Netto vlottende schulden		24.712		15.386
XI	Overlopende passiva		24.536		27.704
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA			49.248		43.090
TOTAAL PASSIVA			539.337		524.569

Totaaloverzicht vaste activa <i>bedragen x €1.000</i>	
Boekwaarde Activa 31-12-2021 balans	496.210
Boekwaarde Staat van Activa rekening 1-1-2022	496.210
Uitgaven	61.124
Geactiveerde personeelslasten	11.230
Subsidies en bijdragen van derden	-/- 16.625
Investerings 2022	55.729
Afschrijvingen 2022	-/- 41.720
Extra afschrijvingen	-/- 147
Boekwaarde 31-12-2022 Staat van Activa	510.073
Boekwaarde activa 31-12-2022 balans	510.073

I. Immateriële vaste activa

In onderstaande tabel wordt de immateriële vaste activa gespecificeerd:

Immateriële vaste activa <i>bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2022	Verschuiving tussen categorieën op 01-01	Boekwaarde 01-01-2022	Invester- ing	Subsidie/ Bijdrage EU	Subsidie/ Bijdrage Rijk	Subsidie/ Bijdrage Provincie	Subsidie/ Bijdr. ov.openba- re lichamen	Subsidie/ Bijdrage Overig	Afschrijving	Desinvest- ering/ verkoop	Boekwaarde 31-12-2022
Onderzoek en ontwikkeling	8.797	7	8.804	1.260						2.021	125	7.918
Bijdragen aan activa in eigendom van derden												
- bedrijven	608		608	2								611
- Rijk	416		416	8.361						425		8.353
- openbare lichamen	4.567	669	5.236	1.085			27			160		6.134
- overigen	115	34	150	95						13		231
Geactiveerde bijdrage Rijk	32.143		32.143	403						7.825		24.721
Overige immateriële vaste activa	8.176	1.491	9.667	2.517		35	31	10		1.864		10.245
Totaal	54.823	2.201	57.024	13.724		35	57	10		12.309	125	58.213

Conform het Waterschapsbesluit wordt de post onderzoek en ontwikkeling afzonderlijk toegelicht. In het volgend overzicht worden de projecten met uitgaven > € 50.000 in 2022 nader toegelicht:

	Project	Toelichting	netto uitgaven 2022
247	<i>4e ronde veiligheidstoets prim.</i>	De benodigde onderzoeken zijn grotendeels afgerond. Het eindrapport is in concept gereed. Het waterschap is nog in afwachting van benodigde informatie van kabel- en leidingeigenaren, met kabels of leidingen in onze keringen.	€ 95.872
800659	<i>Monitoring prim. ker. 2020</i>	Monitoring is gereed. Het waterschap verwijdert overbodige peilbuizen en meetpunten in 2023.	€ 67.255
800662	<i>Bagg. land. geb. kr.en b.2020</i>	Dit betreft regulier conditionerend onderzoek voor baggeren o.a. kwantitatief, kwalitatief, ecologisch en archeologisch.	€ 132.871
800674	<i>Monitoring prim. ker. 2021</i>	De plaatsing van meetpunten en monitoring zijn in volle gang. Om het model goed in te regelen, heeft het waterschap minimaal één keer hoogwater nodig.	€ 368.146
800693	<i>Bestrijding blauwalgenoverlast</i>	Er zijn onderzoeken en tevens maatregelen uitgevoerd ter bestrijding van blauwalg op een aantal locaties in samenwerking met gemeenten.	€ 138.879

	Project	Toelichting	netto uitgaven 2022
800719	<i>Uitwerken beoordeling NWO's</i>	De niet waterkerende objecten (NWO's) konden in de tweede ronde toetsing (Antea, 5 augustus 2019) niet allemaal worden beoordeeld, omdat de beschikbare (digitale) informatie onvoldoende was om een beoordeling te kunnen afronden. Gestart is met het in beeld brengen van aanvullende informatie voor de NWO's, zoals: voor de kabels & Leidingen (opgevraagd bij de beheerders), voor een deel van de bomen(rijen) met een beoordeling door deskundigen, voor een deel van de woningen (nadere bouwtechnische informatie, ter verkrijgen uit vergunningen en locatiebezoeken. Dit loopt door in 2023.	€ 208.235
800779	<i>traject aanpak WAD</i>	Voor het project Dijkverbetering GEA-WAD dient de trajectaanpak doorlopen te worden. In 2021 is het proces om te komen tot de trajectaanpak in beeld gebracht. Dit proces is tot stand gekomen in afstemming met de omgeving en de ambtelijke werkgroep. Deze aanpak is bekrachtigd in de bestuurlijke stuurgroep. De bureaustudie trajectaanpak is in 2022 uitgevoerd met een oplevering in maart 2023. Aansluitend vindt de ingangstoets bij HWBP plaats.	€ 236.116
800911	<i>Planproj. RWZI Ketenplan</i>	Binnen het project worden voor 5 RWZI's toekomstbestendige plannen uitgewerkt in separate studies. Ieder plan bevat meerdere varianten waarin is uitgewerkt hoe aan de doelen en ambities van het waterschap bijgedragen kan worden en welke extra investeringen hier tegenover staan. In 2022 is het plan voor RWZI Nieuw-Vossemeer uitgewerkt en is gestart met het plan voor RWZI Baarle Nassau.	€ 109.379

II. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa bedragen x € 1.000	Boek-waarde 1-1-2022	tussen categorieën op 01-01	Boekwaarde 01-01-2022	Invester-in g	Subsidie/ Bijdrage EU	Subsidie/ Bijdrage Rijk	Subsidie/ Bijdrage Provincie	Bijdr. ov.openbare lichamen	Subsidie/ Bijdrage Overig	Afschrijving	Desinvest-e ring/ verkoop	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	14.811	461	15.272	655						94		15.833
Vervoermiddelen	2.070		2.070							765	15	1.289
Machines/apparaten/werktuigen	2.389		2.389	2.012						638		3.763
Bedrijfsgebouwen	26.867	1.914	28.781	1.278						1.264		28.794
Woonruimten	257		257							9		247
Grond, weg- en waterbouwkundige werken:												
- Waterkeringen	38.646	442	39.088	7.523		1.273	32		221	1.292		43.794
- Watergangen/kunstw./gemalen	105.192	-1.152	104.040	24.960	1.795	1.044	10.583	372	433	5.514		109.259
- Zuiveringstechnische werken												
> Transportsystemen	126.179	-3.867	122.312	12.946		672			2	7.401	3	127.180
> Zuiveringsinstallaties	86.936		86.936	7.592						8.835		85.693
> Slibverwerkingsinstallaties	20.982		20.982	1.296						2.233	5	20.040
- Vaarwegen en havens	7.664		7.664	2.216			19		75	727		9.059
Overige materiële vaste activa	1.711		1.711							163		1.548
nog te ontvangen facturen 2020/2021	2.085		2.085	-1.848								237
Totaal	435.788	-2.201	433.587	58.630	1.795	2.989	10.635	372	732	28.935	22	446.736
In exploitatie	345.136											388.061
Onderhanden werk	90.652											58.675
Totaal	435.788											446.736

Per 31-12-2022 bedraagt de boekwaarde € 446 miljoen, waarvan € 59 miljoen in nog lopende projecten.

Momenteel zijn er 2 rechten van erfpacht op materiële activa gevestigd.

- Project Vierde Bergboezem.
In 2012 zijn in het kader van natuurontwikkeling en natuurbeheer uit dit project gronden in erfpacht gegeven bij Staatsbosbeheer voor de duur van 30 jaar. Staatsbosbeheer betaalt hiervoor geen vergoeding.
- Projecten Zwarte Sloot en Zoekse Loop
In 2018 is het recht van erfpacht voor de duur van 30 jaar gevestigd op de percelen Rucphen U 160, Rucphen U 361, Rucphen U 1364, Rucphen U 1386, Zundert L 320 en Zundert L 352. Erfpachter is de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. De vereniging betaalt daarvoor geen vergoeding. In bestuurlijk overleg met de gemeenten Zundert en Rucphen is afgesproken dat het waterschap als pilot voor de projecten ecologische verbindingzones Zwarte Sloot en Zoekse Loop wil meewerken aan een eigendomsoverdracht aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Aan het einde van de erfpachtstermijn wordt het eigendom tegen een bedrag van € 1 overgedragen.

In 2022 zijn er geen nieuwe erfpachtovereenkomsten afgesloten.

Een overzicht van de lopende projecten met de restantkredieten en de verwachte afloop na 2022 is in bijlage VIII opgenomen.

De verzekerde waarde van de opstallen en inventaris in 2022 is € 690 miljoen. Dit is exclusief alle ondergrondse leidingen. Naar verwachting is de verzekerde waarde voldoende.

In 2019 heeft het waterschap hardware geactiveerd voor een bedrag € 1,264 miljoen, welke zijn gefinancierd middels financial lease. De boekwaarde eind 2022 van deze hardware bedraagt € 279.000.

III. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa bedragen x € 1.000	Boek- waarde 1-1- 2022	Toena me	Afschrijving	Aflossing	Extra aflossingen	Boek-waarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven						
NV Slibverwerking Noord- Brabant						
- Aandelen SNB	1.003					1.003
- Agio	3.250		406			2.844
- Bouwrente	705		70			635
- NV Nederlandse Waterschapsbank	308					308
overige uitzettingen > 1 jr	-					
- SNB Garantieregeling	333					333
Totaal financiële vaste activa	5.600	-	476	-		5.124

NV Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) In totaliteit is door waterschap Brabantse Delta oorspronkelijk € 1,27 miljoen aandelenkapitaal en € 35,7 miljoen agio gestort. Het aandeel bedroeg zowel in het aandelenkapitaal als agio 28%. Per 1 januari 2010 is waterschap Regge en Dinkel als aandeelhouder toegetreden. Het aandeel van waterschap Brabantse Delta is daarbij teruggebracht tot 24% zowel in het aandelenkapitaal als agio. Vervolgens is per 1 januari 2011 waterschap Scheldestromen als aandeelhouder toegetreden. Het aandeel van het waterschap Brabantse Delta verminderde daardoor naar 22,10% in aandelenkapitaal en agio. In 2018 is waterschap Rivierenland uitgetreden. Hierdoor is de verhouding tussen de resterende deelnemers gewijzigd. Het aandeel van waterschap Brabantse Delta bedraagt nu 22,6%. Op 22 december 2021 werd in de algemene vergadering van aandeelhouders besloten tot een agio-uitkering van € 406.325.

Aandelen Nederlandse Waterschapsbank Waterschap Brabantse Delta heeft € 308.000 gestort in het aandelenkapitaal van de N.V. Nederlandse Waterschapsbank. Per 31 december 2022 bestaat het bezit uit:

- 1.796 Aandelen A 100% volgestort
- 220 Aandelen A 200% volgestort
- 483 Aandelen B 25% gestort

Op basis van het gewogen gemiddelde heeft waterschap Brabantse Delta een aandeel van 4,7%.

In de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders is het vastgestelde dividend over boekjaar 2021 € 50 miljoen. Het aandeel van waterschap Brabantse Delta hierin bedraagt € 2,1 miljoen.

§ 6.2.2 Toelichting op de vlottende activa

IV. Liquide middelen

Liquide Middelen (bedragen x € 1.000)	Stand 31-12-2022	Stand 31-12-2021
Tegoeden van banken en kassaldo	6	2
Rekening-courant Schatkistbankieren	0	0
Totaal liquide middelen	6	2

Op 15 december 2013 is de Wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het gaat daarbij om de middelen die het waterschap niet onmiddellijk nodig heeft voor de publieke taak. Het waterschap heeft daartoe in 2013 een nieuwe bankrekening geopend, die is gekoppeld aan het ministerie van Financiën. Zie § 6.2.7 "Wet verplicht schatkistbankieren" voor het drempelbedrag en de gemiddeld aangehouden bedragen in de schatkist per kwartaal in 2022.

V. Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen x €1.000)	Stand 31-12-2022	Stand 31-12-2021
Vorderingen op belastingdebiteuren	13.898	15.477
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	4.815	4.921
Overige vorderingen	1.572	2.460
Totaal kortlopende vorderingen	20.285	22.858

Vorderingen op belastingdebiteuren

Dit betreft de reeds op kohier uitgebrachte aanslagen. In de onderstaande tabel staan de nog definitief vast te stellen aanslagen verminderd met de verwachte correcties op reeds opgelegde aanslagen.

Jaar	<i>Belasting- debiteuren</i> WVO Zuiverings- heffing	<i>Belasting- debiteuren</i> Ingezetenen	<i>Belasting- debiteuren</i> Omslag gebouwd	Totaal	Ingeschatte dubieuze debiteuren	Per saldo
2013	1	-	1	2	1	1
2014	12	1	3	15	11	4
2015	17	3	2	22	16	6
2016	23	6	4	32	24	8
2017	46	13	8	66	50	16
2018	99	25	16	140	35	105
2019	221	63	36	320	64	256
2020	582	159	85	825	165	660
2021	1.508	262	174	1.944	494	1.450
2022	6.072	1.888	2.718	10.680	807	9.873
Totaal	8.581	2.420	3.047	14.046	1.667	12.379

Te ontvangen belastingopbrengsten van BWB	Totaal	Ingeschat oninbaar	Per saldo
Te ontvangen belastingopbrengsten	1.743	224	1.519
	1.743	224	1.519

Voorziening dubieuze debiteuren

De voorziening bedraagt totaal € 2,107 miljoen, waarvan
 € 1,891 miljoen heeft betrekking op de belastingen; dubieuze belastingdebiteuren (€ 1,667 miljoen en € 0,224 miljoen).
 - € 0,216 miljoen heeft betrekking op de post debiteuren.

VI. Overlopende activa

Overlopende activa bedragen x €1.000	Stand 31-12-2022	Stand 31-12-2021
<i>Te vorderen</i>		
Vooruitbetaalde crediteuren	272	1.187
Nog te ontvangen belastingen	2.061	266
Te vorderen subsidies en bijdragen van derden	6.639	4.047
Totaal te vorderen	8.973	5.499

Toelichting te vorderen posten

Per 31-12-2022 is het saldo van de te vorderen subsidies en bijdragen van derden € 2,6 miljoen hoger dan per 31-12-2021. Dit is met name te verklaren door:

- De afwikkeling van project Aanpassing waterhuishouding Waalwijk en de overige te vorderen bijdragen van het Rijk.
- De afwikkeling van project Roode Vaart en de overige te vorderen bijdragen van de provincie.

Op grond van het Waterschapsbesluit wordt inzicht gegeven in de vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen die dienen ter financiering van investeringen en exploitatiekosten:

Te vorderen subsidies en bijdragen van derden	Boekwaarde	toevoeging	ontvangen	Boekwaarde
Te vorderen subsidies en bijdragen van derden <i>bedragen x €1.000</i>	<i>Boekwaarde</i> <i>31-12-2021</i>	<i>toevoeging</i>	<i>Ontvangen</i>	<i>Boekwaarde</i> <i>31-12-2022</i>
Rijk				
EVZ's Tilburg (POP3)	109			109
Realiseren wateraanvoer Roode Vaart Zevenbergen	779	696		1475
Aanpassen kunstwerken tbv vismigratie (POP3)	290		290	
Aanpassen kunstwerken tbv vismigratie (Rijkswaterstaat)	550		550	
Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk	296	1.386		1.682
Verleggen afvalwaterleidingen Raamsdonksveer en Raamsdonk	143		143	
NNP en beekherstel Vloeiweide Breda		104		104
Scalibur Horizon 2020		97	76	21
Blue Deal Argentinië		45		45
Vispassages 2022-2027		157		157
Totaal Rijk	2.167	2.485	1059	3.593
Provincie Noord-Brabant				
Uitvoering inrichting natte natuurpleel Noordrand Midden	34			34
Grondverwerving Noordrand Midden		99		99
Nadeelcompensatie Noordrand Midden		17		17
Realisatie EVZ Boomkikker Gilze Rijen Biodiversiteit	83			83
Realisatie wateraanvoer Roode Vaart Zevenbergen	244	348		592
Realisatie EVZ Boomkikker Alphen-Chaam Biodiversiteit		7		7
Totaal provincie Noord-Brabant	361	471		832
Overige decentrale overheden				
Realisatie EVZ Laakse Vaart gemeente Etten-Leur	10			10
Realisatie EVZ Boomkikker gemeente Alphen-Chaam	25	2		27
Realisatie EVZ Boomkikker gemeente Gilze Rijen	43			43
Realisatie EVZ Landstad De Baronie gemeente Etten-Leur	47	63		110
Realisatie EVZ Landstad De Baronie gemeente Gilze Rijen	19	26		45
Realisatie EVZ Terheijden gemeente Drimmelen	15			15
Baggeren stedelijk water gemeente Tilburg	32			32
Baggeren stedelijk water gemeente Bergen op Zoom	14	20		34
Baggeren stedelijk water gemeente Geertruidenberg	5		5	
Baggeren stedelijk water gemeente Moerdijk	15		15	
Baggeren stedelijk water gemeente Steenbergen	5		5	
Markdal gemeente Breda		11		11
Markdal gemeente Alphen-Chaam		6		6
West Brabantse Gemeenten Meten en Monitoren		106	76	30
Totaal overige decentrale overheden	230	234	101	363
Overigen				
Realisatie EVZ Laakse Vaart Groen Ontwikkelfonds	8			8
Realisatie EVZ Boomkikker Groen ontwikkelfonds	214			214
Realisatie EVZ Boomkikker Alphen-Chaam Groen Ontwikkelfonds		1		1
Realisatie EVZ Bleekloop Groen Ontwikkelfonds	138			138
Realisatie EVZ Landstad Baronie Etten-Leur Groen Ontwikkelfonds	128	272		400
Realisatie EVZ Landstad Baronie Gilze-Rijen Groen Ontwikkelfonds	4	111		115

Realiseren EVZ Steenbergsche Vliet - Ligne Steenbergen	85			85
Realisatie EVZ Terheijden Groen Ontwikkelfonds	43			43
NNP Noordrand Midden Weimeren Groen Ontwikkelfonds	505	20		525
NNP Noordrand Midden West Groen Ontwikkelfonds	5		5	
NNP Noordrand Midden Staatsbosbeheer	156	115		271
NNP SBB Nadeelcompensatie		8		8
ZLTO project Recupa Interreg	3		3	
Markdal voorbereiding		43		43
Totaal overigen	1.289	570	8	1.851
Totaal te vorderen subsidies en bijdragen van derden	4.047	3.760	1.168	6.639

§ 6.2.3 Toelichting op de vaste passiva

VII. Eigen vermogen

In de vergadering van het algemeen bestuur van 25 november 2020 is het reserve- en voorzieningenbeleid opnieuw vastgesteld met als datum van ingang 4 december 2020.

A. Reserves

Algemene reserve/calamiteitenreserve

Het waterschap hanteert per taak een algemene/calamiteitenreserve. Deze reserves hebben geen specifieke bestemming en fungeren als algemeen 'weerstandsvermogen' van het waterschap. Rest-risico's, waarvoor geen beheersmaatregelen zijn of kunnen worden voorzien, kunnen hiermee worden afgedekt. Voor risico's die redelijkerwijs zijn in te schatten worden voorzieningen gevormd of er wordt een keuze gemaakt wel of niet verzekeren. De norm voor het weerstandsvermogen (1,2 x omvang bekende risico's) is steeds beschikbaar als algemene bufferruimte voor calamiteiten/risico's: zie § 1.8 Weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen personeel

Vanuit deze bestemmingsreserve worden tekorten op de voorziening Werkloosheidsuitkeringen personeel aangevuld. Per 1 januari 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking getreden. De bepalingen uit de Wet Werkloosheid zijn nu van toepassing. Er is nu sprake van WW uitkeringen en eventuele aanvullende uitkeringen. Deze uitkeringen komen voor rekening van het waterschap. Het waterschap blijft dus risicodragend. Per 31 december 2022 bedraagt deze reserve € 738.000. De bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit van het waterschap en wordt daarbij gelijkelijk verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen bestuur

De leden van het dagelijks bestuur hebben op basis van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) recht op een werkloosheidsuitkering ten laste van het waterschap. De zittingsduur, de snelheid en de mate waarin een uitkeringsgerechtigde vervangende inkomsten kan verwerven, bepalen de hoogte en de duur van de uit te betalen werkloosheidsuitkering. De reeds ingegane werkloosheidsuitkeringen komen ten laste van de voorziening Werkloosheidsuitkeringen bestuur. Wanneer de voorziening op balansdatum niet toereikend is, wordt de voorziening aangevuld vanuit de bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen. Per 31 december 2022 bedraagt deze reserve € 148.000. Vanwege het lage risico dat de huidige leden van het dagelijks bestuur aanspraak zullen maken op een werkloosheidsuitkering wordt voorgesteld in 2022 geen toevoeging aan deze reserve te doen. De bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen bestuur maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit van het waterschap en wordt daarbij gelijkelijk verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid (DFB)

In de Kadernota 2017-2026 heeft het waterschap beleid ontwikkeld ter verbetering van de schuldpositie. Er zijn duurzame maatregelen genomen om de groei van de schulden te beperken. Deze maatregelen leiden in eerste instantie tot een stijging van de lasten. Om deze extra lasten op te kunnen vangen zonder grote tariefstijgingen, is bij de Kadernota 2017-2026 besloten om (toekomstige) financiële meevallers apart te zetten in een bestemmingsreserve. In het Bestuursakkoord 2019-2023 is de afspraak opgenomen dat financiële meevallers voortaan gelijkelijk worden verdeeld over extra ambities en duurzaam financieel beleid. De bestemmingsreserves DFB Watersystemen en Zuiveringsbeheer worden tot de weerstandscapaciteit gerekend. In 1 paragraaf 1.3.2. Toelichting op de resultaatbestemming worden de voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen toegelicht.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 4.8 a. Waterschapsbesluit). De waterschappen zijn vrij zelf te bepalen welke reserves tot de weerstandscapaciteit gerekend worden. Bij waterschap Brabantse Delta omvat de weerstandscapaciteit de algemene/calamiteitenreserves, de tariefegalisatiereserves en de bestemmingsreserves Duurzaam financieel beleid.

Verloop weerstandscapaciteit 2022 (bedragen x € 1.000)	Stand 31-12-2021	Verwerking resultaat 2021	Mutaties 2022	31-12-2022
Algemene/calamiteitenreserve WS	2.083		17	2.100
Algemene/calamiteitenreserve ZB	3.058		75	3.133
Algemene reserve/WW uitkeringen WS	539		-95	443
Algemene reserve/WW uitkeringen ZB	539		-95	443
Totaal algemene/calamiteitenreserves	6.218	-	-98	6.120
Egalisatiereserve Watersysteembeheer	3.678	2.563	-17	6.224
Egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	4.035	-1.451	-75	2.510
Totaal egalisatiereserves	7.713	1.112	-92	8.734
Bestemmingsreserve DFB WS	5.224	-466		4.758
Bestemmingsreserve DFB ZB	27	453		479
Totaal bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	5.251	-13	-	5.237
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	19.182	1.099	-190	20.091

In het verloop weerstandscapaciteit 2022 is de voorgestelde resultaatbestemming 2022 nog niet meegenomen.

Naar aanleiding van de uitgevoerde risicoanalyse bij de Kadernota 2023-2032 zijn de algemene/calamiteitenreserves Watersystemen en Zuiveringsbeheer in 2022 verhoogd ten laste van egalisatiereserves met resp. € 17.000 en € 75.000.

Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Stand 31-12-2021	Verwerking 2021	Mutaties 2022	5-7-1916
GR Muskusrattenbestrijding NBR	110		-48	62
Onderhoud waterstaatswerken overdracht RWS 2021-2024	611		-122	489
Totaal Overige bestemmingsreserves	721	-	-170	552

Bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

In 2010 is bij de overdracht van de muis- en beverrattenbeheer van de provincie Noord-Brabant een bijdrage van ca. € 1,7 miljoen ontvangen voor de uitvoering van het Sociaal Statuut. Uit die bijdrage werd destijds een voorziening gevormd. Bij het vaststellen van de begroting 2021 is door het algemeen bestuur besloten in 2020 1/3 deel van de voorziening (deel waterschap Brabantse Delta) af te splitsen in een bestemmingsreserve. Het resterende 2/3 deel van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel blijft als voorziening gehandhaafd. In de periode 2021-2024 worden deze bestemmingsreserve en het resterende deel van de voorziening ingezet voor de dekking van de kosten van de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens".

Conform de begroting is in 2022 € 48.000 vrijgevallen naar de exploitatie. De bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding bedraagt op 31-12-2022 € 62.000.

Bestemmingsreserve Onderhoud waterstaatswerken overdracht Rijkswaterstaat 2021-2024

Bij de overdracht van waterstaatswerken in 2021 van Rijkswaterstaat naar het waterschap is een afkoopsom van € 6.064.500 ontvangen bestaande uit:

- Een bedrag van € 5.232.000 voor de verbetering van de waterkeringen Markkanaal en Drongelense Kanaaldijk. Hiervoor zijn projecten opgenomen in het Investeringsplan 2022-2031.
- Een bedrag van € 832.500 voor achterstallig onderhoud, gewenningsbijdragen en het uitvoeren van maatregelen toetsing voor het Markkanaal, het Oude Maasje, het Zuiderkanaal en de Drongelense Kanaaldijk. In de vergadering van het algemeen bestuur van 24 november 2021 is besloten van het bedrag van € 832.500 in 2021 een bestemmingsreserve te vormen voor het onderhoud van de genoemde waterstaatswerken in de jaren 2021 tot en met 2024. In 2022 is een bedrag van € 122.000 onttrokken aan de reserve. Per 31-12-2022 resteert € 489.000.

B. Nog te bestemmen resultaat

In "Hoofdstuk 1: Verslag ter verantwoording van het financieel beheer" is het voorstel tot bestemming van het resultaat 2022 (€ 5,910 miljoen positief) opgenomen.

VIII. Voorzieningen

Voorzieningen zijn voornamelijk verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of tijdstip van nakoming niet exact te bepalen zijn, maar die wel redelijkerwijs zijn in te schatten. In onderstaande tabel is het verloop van de voorzieningen in 2022 in beeld gebracht:

Voorzieningen	Stand	Interne	Externe	Interne	Externe	Stand
(bedragen x € 1.000)	31-12-2021	vermeerdering	vermeerdering	vermindering	vermindering	31-12-2022
<u>Voorzieningen arbeidsgerelateerde verplichtingen</u>						
Voorziening WW uitkeringen personeel	150	191		-14	-152	174
Voorziening GR Muskusrattenbestrijding NBR	221			-96		125
Voorziening pensioenen bestuur	2.511	860		-393	-191	2.786
<u>Voorzieningen onderhoudswerkzaamheden</u>						
Voorziening zandfilter Efteling	22		17		-35	4
Totaal voorzieningen	2.903	1.051	17	-503	-379	3.089

Voorziening Werkloosheidsuitkeringen personeel

Per 1 januari 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking getreden en zijn de bepalingen uit de Wet Werkloosheid van toepassing. Er is nu sprake van WW uitkeringen en eventuele aanvullende uitkeringen. Het waterschap blijft risicodragend en een voorziening blijft daarom noodzakelijk. Vanuit deze voorziening worden de reeds ingegane werkloosheidsuitkeringen van voormalig personeel betaald. Jaarlijks wordt beoordeeld of de voorziening nog toereikend is om de aanspraken op uitkeringen te kunnen nakomen. Per 31-12-2022 is een voorziening benodigd van € 174.000. Vanuit de bestemmingsreserve Werkloosheidsuitkeringen is een toevoeging van € 191.000 gedaan om de voorziening op de gewenste hoogte te brengen. De verhoging is noodzakelijk omdat er meer voormalig werknemers in aanmerking komen voor een werkloosheidsuitkering.

Voorziening GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

Dit betreft het resterende 2/3 deel van de voorziening waarop de waterschappen Aa en Maas en De Dommel aanspraak kunnen maken, nadat het in 2020 1/3 deel van de voorziening (deel waterschap Brabantse Delta) is afgesplitst naar een bestemmingsreserve. In de periode 2021-2024 wordt deze voorziening ingezet voor de dekking van de kosten van de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens". De besturen van de waterschappen De Dommel en Aa en Maas hebben daarmee ingestemd. Conform de begroting is in 2022 een bedrag van € 96.000 vrijgevallen. De voorziening bedraagt per 31-12-2022 € 125.000.

Voorziening Pensioenen bestuur

Op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) hebben voormalige leden van het dagelijks bestuur en hun nabestaanden recht op pensioen. Per 1-1-2022 zijn de pensioenverplichtingen volledig in eigen beheer genomen. In 2022 is een bedrag van € 736.215 gestort door de externe pensioenverzekeraar. De voorziening is bepaald op basis van erkende actuariële grondslagen. Aan een extern bureau wordt jaarlijks een opdracht verstrekt om de grootte van de benodigde voorziening te bepalen. Per 31-12-2022 bedroeg de voorziening € 2.786.000.

Voorziening zandfilter

Per 1 juli 2012 is de overeenkomst voor het onderhoud van een zandfilter voor een periode van 10 jaar verlengd. In 2022 is een bedrag van € 35.000 aan kosten van onderhoud ten laste van de voorziening geboekt. Per 31-12-2022 bedraagt het saldo van deze voorziening € 4.000. Het huidige contract loopt ten einde en in 2023 zal er een nieuw contract worden afgesloten.

IX. Vaste schulden

Vaste schulden	Stand	Nieuwe leningen / Lease	Aflossing	Rente	Stand
(bedragen x € 1.000)	31-12-2021				31-12-2022
Verloop geldleningen	457.077	20.000	-16.908		460.169
Langlopende leaseverplichting	497		-218		279
Totaal vaste schulden	457.574	20.000	-17.126	-	460.448

Leningen:

Gedurende het boekjaar 2022 heeft het waterschap per 21 juni 2022 2 nieuwe leningen afgesloten.

- een lineaire lening van € 12,5 miljoen met een looptijd 13 jaar en rentepercentage van 2,39%
- een lineaire lening van € 7,5 miljoen met een looptijd van 50 jaar en een rentepercentage van 2,5%

De totale rentelast van de langlopende leningen over 2022 is € 7,7 miljoen. Er is nergens sprake van een zakelijke zekerheidsstelling op de vaste schulden.

Langlopende leaseverplichtingen:

Het waterschap heeft een drietal financiële leaseovereenkomsten. Deze zijn aangegaan ter financiering van Hardware (MVA). De maandelijkse termijnbetalingen bedragen gesaldeerd € 21.060. De looptijden zijn 60 maanden (3x).

§ 6.2.4 Toelichting op de vlottende passiva

X. Netto vlottende schulden

Netto vlottende schulden	Stand	Stand
bedragen x €1.000	31-12-2022	31-12-2021
Rekening Courant	10.657	4.353
Belastingen en sociale lasten	16	3.653
Leveranciers	11.589	5.315
Overige overheden en verbonden partijen	2.450	2.064
Totaal te betalen	24.712	15.386

XI. Overlopende passiva

De overlopende passiva van € 24,5 miljoen is onder te verdelen in een te betalen bedrag van € 8,9 miljoen en vooruit ontvangen bedragen van € 15,7 miljoen.

Overlopende passiva	Stand	Stand
bedragen x €1.000	31-12-2022	31-12-2021
Te betalen		
Rente langlopende leningen	2.085	1.892
Restant verlof	2.205	2.174
Afrekening SNB (inclusief garantieregeling)	844	892
Afrekening Aquon	52	292
Verontreinigingsheffing Rijk	105	373
Te ontvangen projectfacturen	237	2.085
Afrekening elektra-gas	1.415	454
Te betalen salarissen	116	141
Maaiwerkzaamheden	23	124
ANLB (Blauwe diensten)/POP3 jaren 2016-2021	206	579
Overig nog te betalen	1.594	1.329
Totaal te betalen	8.882	10.335

Op grond van het Waterschapsbesluit wordt inzicht gegeven in de vooruitontvangen subsidies en bijdragen die dienen ter financiering van investeringen en exploitatiekosten in komende jaren.

Overlopende passiva	Stand	Stand
bedragen x €1.000	31-12-2022	31-12-2021
<i>Vooruitontvangen</i>		
Subsidies EU	12	76
Subsidies Rijk	8.365	7.581
Subsidies provincie Noord-Brabant	6.614	8.910
Bijdragen overige decentrale overheden	552	616
Overige subsidies en bijdragen	110	186
Totaal vooruitontvangen	15.653	17.369
Totaal overlopende passiva	24.535	27.704

Vooruitontvangen subsidies en bijdragen van derden (bedragen x € 1.000)	Boek- waarde 31-12-2021	Ontvan- ge n	Vrijge- vallen	Boek- waarde 31-12-2022
EU				
Itene Valencia Spanje subsidie project Scalibur	76	12	76	12
Totaal EU	76	12	76	12
Rijk				
Afkoopsom extra maatregelen a.g.v. VZM waterberging	682			682
Afkoopsom Overdracht waterstaatswerken	5.232			5.232
Hoogwaterbeschermingsplan Willemstad Noordschans	1.442		456	986
Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk	225		225	
HWBP Standhazensedijk VV (Vorbereidingsfase)		827	471	356
HWBP Standhazensedijk PUF (Uitwerkingsfase)		1.109		1.109
Totaal Rijk	7.581	1.936	1.152	8.365
Provincie Noord-Brabant				
Restauratie Keenesluis bijdrage scheprad	100		100	
Deltafonds hoge zandgronden Noord-Brabant	713		8	705
Programma klimaat robuuste zoetwatervoorziening	1.221	175	432	964
Capaciteit voor realisatie Natuur Netwerk Brabant	160	79	222	17
Inhaalslag baggeren vaarwegen	284	847	303	828
Uitvoering inrichting natte natuurplein Westelijke Langstraat	4.687	4.132	7.573	1.246
Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk	772	5.938	4.208	2502
Subsidie STUW (Samenwerking tot uitvoering waterdoelen)	973	3	629	347
Meetnet Ulvenhoutsebos		5		5
Totaal provincie Noord-Brabant	8.910	11.179	13.475	6.614
Overige decentrale overheden				
West Brabantse gemeenten project Meten en Monitoren	4		4	
Gemeente Breda Green Quays UIA	52		21	31
RES2030 Regio West Brabant	560		39	521
Totaal overige decentrale overheden	616	0	64	552
Overigen				
Recupa (Recirculatie zonder uitspoeling (via ZLTO)	8	9		17
Unie van Waterschappen (DWA) Blue Deal Argentinië	1			1
Unie van Waterschappen (DWA) Blue Deal Zuid Afrika	11	1	12	
Unie van Waterschappen Implementatie Omgevingswet	106		106	
Landelijk project Waterwegen	59	42	9	92
Totaal overigen	185	52	127	110
Totaal vooruitontvangen subsidies en bijdragen derden	17.368	13.179	14.894	15.653

Toelichting vooruitontvangen posten

Per 31-12-2022 is het saldo van de vooruitontvangen posten € 1,7 miljoen lager dan per 31-12-2021. Dit is met name te verklaren door:

- De afwikkeling en vrijval van project Westelijke Langstraat
- De afronding van project Aanpassing waterhuishouding Waalwijk

§ 6.2.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Borgstelling Unie van Waterschappen

De Nederlandse Waterschapsbank heeft aan de Unie van Waterschappen een geldlening van € 6 miljoen met stortingsdatum 2 mei 2017 tegen een rentepercentage van 2,75% verstrekt. De lening loopt tot 2 mei 2042 en is ter herfinanciering van de bestaande hypothecaire lening (rente %: 4,28%). De lening is verstrekt onder voorwaarde van borgstelling door de leden van de Unie van Waterschappen. Voor de borgstelling geldt een verdeelsleutel die gebaseerd is op de contributiebijdrage 2017. Het aandeel van waterschap Brabantse Delta bedraagt 4,41%. Dit komt overeen met een borgstelling van € 265.000.

Garantstelling Aquon

In de GR Aquon is in artikel 36 Borgtocht opgenomen dat voor de aan Aquon verstrekte leningen iedere deelnemer jegens betreffende geldgever rechtstreeks aansprakelijk is conform zijn kostenaandeel in Aquon, op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel. Aquon is in het verleden vier langlopende leningen aangegaan voor een totaalbedrag van € 9,65 miljoen. Aquon heeft in 2022 twee nieuwe leningen afgesloten voor een totaalbedrag van € 6,71 miljoen. Op 31-12-2022 resteert een totaalsaldo van € 12,87 miljoen. Verder beschikt Aquon over een rekening-courant krediet van € 7 miljoen bij de Waterschapsbank.

Garantstelling provincie Noord-Brabant

In 2014 hebben de provincie Noord-Brabant en de Brabantse waterschappen afspraken gemaakt over het budget van water in het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3). Voor het onderdeel 'niet productieve investeringen voor water' is afgesproken dat de waterschappen zorgen voor een verplichte cofinanciering van 50%. Het waterschap heeft zich garant gesteld voor een bedrag van € 1,1 miljoen voor de tender die in 2017 is opengesteld en voor € 725.000 voor de tender die in 2018 is opengesteld.

Garantstelling SNB

Waterschap Brabantse Delta staat, naar rato van het aandelenbezit (22,56%), garant voor de leningen die SNB afsluit. Voor deze garantiestelling heeft het waterschap als zekerheidsstelling een recht van hypotheek op het terrein, gebouwen en installaties van SNB gekregen.

Kredietlimiet rekening-courant Waterschapsbank

De maximale kredietlimiet van de rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank bedroeg in 2022 € 80 miljoen.

Opdrachten investeringsprojecten

Met betrekking tot investeringsprojecten is per ultimo 2022 voor € 58,7 miljoen aan opdrachten verstrekt.

Huurovereenkomsten en leasecontracten

Het waterschap is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van deze verplichtingen.

Huurovereenkomsten

Het waterschap is een drietal huurovereenkomsten aangegaan met de volgende ingangsdata maandbedragen (incl. BTW) en looptijden:

- Huurovereenkomst Couverteermachine: ingangsdatum 1 januari 2020, maandbedrag € 157,38 voor 36 maanden.
- Huurovereenkomst Colorwave: ingangsdatum 1 februari 2019, maandbedrag € 1.409,65 voor 36 maanden.
- Huurovereenkomst MFP's en uniFLOW: ingangsdatum 1 februari 2019, maandbedrag € 865,40 voor 36 maanden.

Leasecontracten

Het waterschap is een tweetal leasecontracten aangegaan t.b.v. vervoersmiddelen met de volgende ingangsdata, maandbedragen (incl. BTW) en looptijden:

- Leasecontract 1 Leaseovereenkomst: ingangsdatum 27 januari 2020, maandbedrag € 1.064,80 voor 60 maanden.
- Leasecontract 2 Leaseovereenkomst Sale & Leaseback: ingangsdatum 12 oktober 2020, met een maandbedrag € 1.012,42 tot 12 oktober 2022 en in 2022 verlengd tot 12 april 2024 met een maandbedrag van € 800,15.

Het waterschap heeft voor de dienstauto's in eigen beheer 134 onderhoudscontracten (reparatie, onderhoud en banden) en 1 Full operationeel Lease contract (FOL) afgesloten. Het maandelijks leasetarief van de auto welke op basis van FOL is aangeschaft betreft € 1.287,68 incl. BTW.

De 134 onderhoudscontracten zijn aangegaan in de periode 2016 en eind 2019. De looptijden van deze contracten variëren van 60 t/m 84 maanden.

De maandelijks ROB-kosten (reparatie, onderhoud & banden) variëren tussen € 200,- en € 400,- incl. BTW/ contract. Er is een lopende Europese aanbesteding voor het vervangen van het gehele wagenpark.

§ 6.2.6 Wet verplicht schatkistbankieren

Op 10 december 2013 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de wet HOF en de Regeling schatkistbankieren, die is vastgelegd in de wet tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (wet FIDO). De regeling houdt in dat decentrale overheden, en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen vanaf eind 2013 dienen aan te houden bij het ministerie van Financiën en niet langer bij private partijen. Als overtollige liquide middelen worden alle middelen boven het drempelbedrag aangemerkt. De drempel is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen en is altijd minimaal € 1.000.000. Het drempelbedrag voor 2022 bedraagt voor waterschap Brabantse Delta € 3.441.380 In onderstaande tabel is te zien dat in geen enkel kwartaal de drempel is overschreden:

De gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal in 2022:

Gemiddeld aangehouden bedragen in 2022 (bedragen x € 1.2000)	Buiten 's Rijks schatkist	In 's Rijks schatkist
1 ^e kwartaal 2022	0	0
2 ^e kwartaal 2022	0	0
3 ^e kwartaal 2022	1.219	0
4 ^e kwartaal 2022	0	0

§ 6.2.7 Wet Normering Topinkomens

De Wet normeringtopinkomens (WNT) is van toepassing op waterschap Brabantse Delta. Het voor waterschap Brabantse Delta toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum bij een dienstverband met volledige duur (365 dagen) en volledige omvang (1,0 fte).

Gegevens 2022 <i>bedragen x € 1</i>	A.F.M. Meuleman
	Secretaris-directeur
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 151.061
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.690
Subtotaal	€ 173.751
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 173.751
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Gegevens 2021 <i>bedragen x € 1</i>	A.F.M. Meuleman
Secretarisdirecteur	Secretaris-directeur
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2021 01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) 1,0	1,0
Dienstbetrekking? Ja	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen € 145.200	€ 145.200
Beloningen betaalbaar op termijn € 22.365	€ 22.365
Subtotaal € 167.565	€ 167.565
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum € 209.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag n.v	€ 209.000
Bezoldiging € 167.565	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling n.v.t.	€ 167.565
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

- Er zijn bij waterschap Brabantse Delta in 2022 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan de topfunctionaris betaald.
- Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijk WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

- Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.
- Er is in 2022 geen gebruik gemaakt van WNT-overgangsrecht en ook zijn er geen non-activiteits-regelingen getroffen voor de topfunctionarissen.
- Sinds 2018 is de zogenaamde anticumulatiebepaling in werking getreden. Dit houdt in dat, indien een leidinggevende topfunctionaris bij meerdere WNT-instellingen een leidinggevende topfunctie vervult, de instelling in de WNT verantwoording vermeldt welke topfunctionaris en welke WNT- instellingen het betreft. Bij waterschap Brabantse Delta is geen sprake van een leidinggevende topfunctionaris die bij meerdere WNT instellingen een leidinggevende topfunctie vervult.

§ 6.2.8 Na balansdatum voorgedane ontwikkelingen

Aandelenverkoop SNB

SNB verwelkomt in 2023 twee nieuwe aandeelhouders. Het gaat om Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en Waterschapsbedrijf Limburg (WBL). Het totaal aantal aandeelhouders komt daarmee op zeven. De nieuwe aandeelhouders verwerven elk 14% van de aandelen in de overheidsvennootschap N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Ze betalen hiervoor ieder ruim € 7,6 miljoen. De aandelen worden aangeboden door de drie grootste aandeelhouders, te weten Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel en Waterschap Brabantse Delta. Gevolg van deze transactie is dat de zeven aandeelhouders ongeveer evenveel zeggenschap krijgen. Het aandelenbezit van waterschap Brabantse Delta verandert hierdoor van 22,6% in 2022 naar 18,2% in 2023.

Bijlage I: Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen <i>bedragen x € 1.000</i>	Stan d prim o 2022	Mutaties 2022					Stan d ultim o 2022	Voorgeste Ide resultaat- bestemmi ng 2022	Stand na resultaat- bestemmi ng
		vermeerderingen		verminderingen					
		interne		exter n	interne exploita tie	exter ne overig			
		rent e	overi ge						
1. Algemene reserve/calamiteitenreserve									
Alg.reserve/calamiteiten watersysteembeheer	2.083		17				2.101		2.101
Alg.reserve/calamiteiten zuiveringsbeheer	3.058		75				3.133		3.133
Alg.reserve/werkloosheidsuit keringen watersysteembeheer	539				-95		443		443
Alg.reserve/werkloosheidsuit keringen zuiveringsbeheer	539				-95		443		443
Totaal algemene/calamiteitenreserv es	6.21 8		92		-191		6.12 0		6.120
2. Bestemmingsreserves									
Duurzaam Financieel Beleid WS	4.758						4.758	-313	4.445
Duurzaam Financieel Beleid ZB	479						479	510	989
GR Muskusrattenbestrijding NBr	110				-48		62		62
Overdracht waterstaatswerken Rijkswaterstaat	611				-122		489		489
Totaal bestemmingsreserves	5.95 8		0		-170		5.78 8	198	5.986
3. Tariefegalisatiereserves									
Watersysteembeheer	6.241				-17		6.224	4.548	10.772
Zuiveringsbeheer	2.585				-75		2.510	1.164	3.674
Totaal tariefegalisatiereserves	8.82 6		0		-92		8.73 4	5.712	14.446
4 Voorzieningen									
Wachtgelden personeel	150		191		-14	-152	174		174
Voorziening GR	221				-96		125		125
Muskusrattenbestrijding NBr	2.511		860		-393	-191	2.786		2.786
Pensioenfonds bestuur	22			17		-35	4		4
Voorziening zandfilter RWZI									
Totaal voorzieningen	2.90 3		1.05 1	17	-503	-379	3.08 9		3.089
Totaal reserves en voorzieningen Brabantse Delta	23.9 05		1.14 3	17	-956	-379	23.7 31	5.910	29.640

Bijlage II: BBP-Productenlijst naar taken

alle bedragen x € 1.000

PROCES BGD	MANAGER		BBP BEHEERPRODUCT	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1120	1.2 Waterbeheersplan	90,00%	0,00%	10,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1150	1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen	85,00%	0,00%	15,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1155	1.6 Plannen afvalwaterketenbeleid	0,00%	0,00%	100,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	3110	6.1 Peilbesluiten	100,00%	0,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	3120	6.2 Waterakkoorden	100,00%	0,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6110	22.1 Beheer keurkwartet en VTH-beleid	90,00%	10,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6410	27.1 Rioleringsplannen	50,00%	0,00%	50,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6430	27.3 Stimulering derden aanpak diffuse emissies	50,00%	0,00%	50,00%
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	51000	Bestuursprogramma en Kadernota	50,00%	0,00%	50,00%
Organisatie	Manager Organisatie	31000	2 Organisatiebeleid en -beheer	50,00%	0,00%	50,00%
Organisatie	Teammanager HR	32000	3 Personeelsbeleid en -beheer	62,00%	0,00%	38,00%
Organisatie	Manager Organisatie	32500	11 Informatiebeleid (en Automatisering)	62,00%	0,00%	38,00%
Organisatie	Manager Organisatie	33000	4 Kwaliteitszorg-, arbeidsomstandigheden- en	50,00%	0,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7110	31.1 Kostentoedeling en belastingverordeningen	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7120	31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7130	31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7140	31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd,	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7145	31.5 Aanslagen verontreinigingsheffing	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7150	31.6 Verzoek-, bezwaar- en beroepschriften huish. en	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7160	31.7 Bezwaar- en beroepschriften zuiveringsheffing	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7170	31.8 Bezwaar- en beroepschriften	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7180	31.9 Bezwaar- en beroepschriften	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7310	32.1 Betalingsverwerking aanslagen	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7320	32.2 Kwijtschelding	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7330	32.3 Invorderingsmaatregelen aanslagen	54,00%	0,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Juridische zaken, Inkoop	8130	33.3 Beheer niet-reglementaire zaken	80,00%	0,00%	20,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Manager Juridische zaken, Financiën,	9110	a Onvoorziën	47,00%	0,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9120	b Mutaties 'algemene' reserves	specifiek	specifiek	specifiek
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9130	c Belastingopbrengst	specifiek	specifiek	specifiek
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Manager Juridische zaken, Financiën,	9140	e Dividenden en overige algemene opbrengsten	47,00%	0,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9150	Opbrengst CBL en Switchtransactie	47,00%	0,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Juridische zaken, Inkoop	34000	6 Algemeen-bestuurlijke en -juridische ondersteuning	62,00%	0,00%	38,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	41000	7 (Concerntcontrol en) Financieel beleid	50,00%	0,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	42000	8 Meerjarenraming en begroting	50,00%	0,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	43000	10 Comptabiliteit	50,00%	0,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	45000	9 Managements- en bestuursrapportages	50,00%	0,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	73000	Nieuwbouw projecten	0,00%	0,00%	0,00%

2022 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
65.138	58.624	0	6.514
2.145.545	1.823.714	0	321.832
873.868	0	0	873.868
280.855	280.855	0	0
8.444	8.444	0	0
67.498	60.748	6.750	0
16.888	8.444	0	8.444
339.736	169.868	0	169.868
165.002	82.501	0	82.501
527.763	263.882	0	263.882
3.363.685	2.085.484	0	1.278.200
451.410	279.874	0	171.536
1.128.889	564.444	0	564.444
0	0	0	0
4.963.699	2.680.397	0	2.283.301
343.915	185.714	0	158.201
14.476	7.817	0	6.659
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
248.027	198.421	0	49.605
0	0	0	0
0	0	0	0
-151.908.692	-76.955.714	0	-74.952.978
-2.122.319	-997.490	0	-1.124.829
0	0	0	0
707.227	438.480	0	268.746
279.256	139.628	0	139.628
127.926	63.963	0	63.963
569.133	284.566	0	284.566
255.852	127.926	0	127.926
0	0	0	0

PROCES BGD	MANAGER		BBP BEHEERPRODUCT	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Bestuur & Communicatie	Manager Bestuur & Communicatie	8110	33.1 Bestuur	67,00%	0,00%	33,00%
Bestuur & Communicatie	Manager Bestuur & Communicatie	8120	33.2 Bestuursondersteuning	67,00%	0,00%	33,00%
Bestuur & Communicatie	Manager Bestuur & Communicatie	8210	34.1 Externe communicatie	55,00%	0,00%	45,00%
Bestuur & Communicatie	Manager Bestuur & Communicatie	55000	5 Interne voorlichting	62,00%	0,00%	38,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	1110	1.1 Beheersplan waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	1125	1.2 Beheersplan watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	1140	1.4 Beheersplan vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	1160	1.7 Calamiteitenplannen	66,00%	17,00%	17,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	1165	1.6 Beheersplan zuiveren	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	2110	3.1 Legger waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	2120	3.2 Beheersregister waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Kennis	2130	3.3 Veiligheidstoetsing waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	2210	4.1 Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	2230	4.3 Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	2250	4.5 Aanleg en verwerving overige waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	2410	5.1 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	3130	6.3 Legger waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	3140	6.4 Beheersregister waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	3210	7.1 Aanleg en verwerving waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	3230	7.3 Bouw en verwerving kunstwerken passieve	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	3510	9.1 Bouw en verwerving kunstwerken actieve	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	3610	10.1 Calamiteitenbestrijding watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Kennis	3710	11.1 Monitoring waterkwantiteit	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Kennis	3720	11.2 Monitoring waterkwaliteit	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Kennis	3730	11.2 Monitoring grondwater	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4110	12.1 Bouw en verwerving transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4140	Calamiteitenbestrijding transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4210	13.1 Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4270	Calamiteitenbestrijding zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4310	14.1 Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	4350	Calamiteitenbestrijding slibverwerking	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	5110	19.1 Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	50,00%	50,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	5120	19.2 Beheersregister vaarwegen, kunstwerken en	50,00%	50,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	5210	20.1 Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	5240	20.4 Bouw en verwerving kunstwerken	50,00%	50,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Manager Programmeren & Monitoren	5320	21.2 Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	Teammanager Gegevens	61000	12 Centrale (geo)grafische informatie	77,33%	2,55%	20,12%
Facilitair & ICT	Teammanager Facilitair	35000	13 Huisvesting (algemeen)	61,39%	1,09%	37,52%
Facilitair & ICT	Teammanager Facilitair	36000	14 Interne faciliteiten	62,00%	0,00%	38,00%
Facilitair & ICT	Teammanager ICT	44000	11 (Informatiebeleid en) Automatisering	60,90%	1,10%	38,00%

2022 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
1.962.664	1.314.985	0	647.679
720.870	482.983	0	237.887
832.812	458.047	0	374.765
234.486	145.381	0	89.105
112.299	112.299	0	0
179.443	179.443	0	0
70.991	0	70.991	0
252.573	166.698	42.937	42.937
0	0	0	0
163.590	163.590	0	0
161.368	161.368	0	0
1.597.783	1.597.783	0	0
9.219.015	9.219.015	0	0
1.520.590	1.520.590	0	0
38.846	38.846	0	0
5.918	5.918	0	0
271.427	271.427	0	0
247.691	247.691	0	0
3.507.730	3.507.730	0	0
119.519	119.519	0	0
3.598.460	3.598.460	0	0
324.152	324.152	0	0
644.261	644.261	0	0
2.616.484	2.616.484	0	0
193.375	193.375	0	0
10.273.071	0	0	10.273.071
0	0	0	0
11.606.897	0	0	11.606.897
0	0	0	0
2.959.299	0	0	2.959.299
0	0	0	0
39.206	19.603	19.603	0
10.579	5.289	5.289	0
862	431	431	0
152.639	76.319	76.319	0
0	0	0	0
1.331.962	1.030.006	33.965	267.991
2.861.051	1.749.602	31.258	1.080.191
5.889.896	3.651.736	0	2.238.161
6.346.310	3.864.903	69.809	2.411.598

PROCES BGD	MANAGER		BBP BEHEERPRODUCT	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Onderhouden	Manager Onderhouden	2220	4.2 Onderhoud primaire waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	2240	4.4 Onderhoud regionale waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	2260	4.6 Onderhoud overige waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	2270	4.7 Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	2280	4.8 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3220	7.2 Onderhoud waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3240	7.4 Onderhoud kunstwerken passieve	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3250	7.5 Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3260	7.6 Voorzieningen verwante belangen watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3270	7.7 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3410	8.1 Baggerprogramma	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3420	8.2 Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3430	8.3 Verwijdering en verwerking van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3440	8.4 Bijdragen aan derden voor baggeren	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3450	8.5 Saneringsprogramma	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3460	8.6 Sanering waterbodems	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	3520	9.2 Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	4120	12.2 Onderhoud transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	4220	13.2 Onderhoud zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	4260	13.6 IBA-inrichtingen	0,00%	0,00%	100,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	4320	14.2 Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5220	20.2 Onderhoud vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5221	Onderhoud vaarweg het Oude Maasje	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5230	20.3 Baggeren vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5231	20.3a Wegwerken baggerachterstanden vaarwegen	100,00%	0,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5250	20.5 Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5270	20.7 Voorzieningen verwante belangen	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	5310	21.1 Verkeersregeling en verkeersveiligheid	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	Manager Onderhouden	71000	Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%
Bedienen	Manager Bedienen	3530	9.3 Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4130	12.3 Beheer transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4230	13.3 Beheer zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4240	13.4 WVO-heffing effluent	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4250	13.5 Subsidies afhaakproblematiek	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4330	14.3 Beheer slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4340	14.4 Afzet slib/restproducten	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	4410	15.1 Afvalwaterbehandeling door derden	0,00%	0,00%	100,00%
Bedienen	Manager Bedienen	5260	20.6 Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%
	Secretaris-Directeur	21000	1 Centraal management	62,00%	0,00%	38,00%
Bouwen		n.v.t.				
Concerncontrol	Manager Concerncontrol	53000	7 Concerncontrol (en financieel beleid)	50,00%	0,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	1210	2.1 Plannen van derden	100,00%	0,00%	0,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6210	23.1 Vergunningen en meldingen	92,00%	5,00%	3,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6310	24.1 Wabo adviezen	50,00%	0,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6320	24.2 Adviezen Waterwet aan andere waterbeheerders	95,00%	5,00%	0,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6420	27.2 Subsidies lozingen	50,00%	0,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6610	25.1 Toezicht	66,00%	2,00%	32,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6710	26.1 Bestuursrechtelijke handhaving	65,00%	4,00%	31,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	Manager Vergunningen, Toezicht en	6720	26.2 Strafrechtelijke handhaving	66,00%	2,00%	32,00%

bijdrage provincie vaarwegenbeheer

Bedrijfsresultaat REK 2022:

2022 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
1.816.057	1.816.057	0	0
791.541	791.541	0	0
143.642	143.642	0	0
0	0	0	0
506.219	506.219	0	0
8.623.403	8.623.403	0	0
439.328	439.328	0	0
570.451	570.451	0	0
10.609	10.609	0	0
506.219	506.219	0	0
286.368	286.368	0	0
2.001.748	2.001.748	0	0
315.869	315.869	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
92.822	92.822	0	0
2.188.283	2.188.283	0	0
2.467.067	0	0	2.467.067
5.649.957	0	0	5.649.957
116.795	0	0	116.795
1.684.722	0	0	1.684.722
394.803	197.402	197.402	0
28.625	28.625	0	0
453.883	226.942	226.942	0
2.585	2.585	0	0
617.726	308.863	308.863	0
83.648	0	83.648	0
61.585	0	61.585	0
-55.554	-55.554	0	0
1.876.162	1.876.162	0	0
3.164.241	0	0	3.164.241
6.693.557	0	0	6.693.557
534.763	0	0	534.763
0	0	0	0
2.194.197	0	0	2.194.197
7.070.368	0	0	7.070.368
3.775.081	0	0	3.775.081
473.023	236.512	236.512	0
685.630	425.090	0	260.539
0	0	0	0
177.107	88.553	0	88.553
1.022.148	1.022.148	0	0
1.381.632	1.271.101	69.082	41.449
411.863	205.931	0	205.931
40.428	38.406	2.021	0
62.765	31.383	0	31.383
2.294.223	1.514.187	45.884	734.151
871.654	566.575	34.866	270.213
210.147	138.697	4.203	67.247
-4.281.276	-4.235.308	1.628.361	-1.674.328
		-1.628.361	
-5.909.636	-4.235.308	0	-1.674.328

Bijlage III: BBP-Productenlijst naar programma's

alle bedragen $x \in 1.000$

PROCES BGD	MANAGER		BBP BEHEERPRODUCT
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1120	1.2 Waterbeheersplan
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1150	1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	1155	1.6 Plannen afvalwaterketenbeleid
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	3110	6.1 Peilbesluiten
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	3120	6.2 Waterakkoorden
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6110	22.1 Beheer keurkwartel en VTH-beleid
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6410	27.1 Rolieringsplannen
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	6430	27.3 Stimulering derden aanpak diffuse emissies
Waterbeleid & Plannen	Manager Waterbeleid & Plannen	51000	Bestuursprogramma en Kadernota
Organisatie	Manager Organisatie	31000	2 Organisatiebeleid en -beheer
Organisatie	Teammanager HR	32000	3 Personeelsbeleid en -beheer
Organisatie	Manager Organisatie	32500	11 Informatiebeleid (en Automatisering)
Organisatie	Manager Organisatie	33000	4 Kwaliteitszorg-, arbeidsomstandigheden- en
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7110	31.1 Kostentoedeling en belastingverordeningen
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7120	31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7130	31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7140	31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd,
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7145	31.5 Aanslagen verontreinigingsheffing
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7150	31.6 Verzoek-, bezwaar- en beroepschriften huish. en
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7160	31.7 Bezwaar- en beroepschriften zuiveringsheffing
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7170	31.8 Bezwaar- en beroepschriften
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7180	31.9 Bezwaar- en beroepschriften
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7310	32.1 Betalingsverwerking aanslagen
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7320	32.2 Kijwitschelding
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	7330	32.3 Invoeringsmaatregelen aanslagen
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Juridische zaken, Inkoop	8130	33.3 Beheer niet-reglementaire zaken
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Manager Juridische zaken, Financiën,	9110	a Omvoorzien
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9120	b Mutaties 'algemene' reserves
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9130	c Belastingopbrengst
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Manager Juridische zaken, Financiën,	9140	e Dividenden en overige algemene opbrengsten
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	9150	Opbrengst CBL en Switchtransactie
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Juridische zaken, Inkoop	34000	6 Algemeen-bestuurlijke en -juridische ondersteuning
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	41000	7 (Concerencontrol en) Financieel beleid
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	42000	8 Meerjarenraming en begroting
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	43000	10 Comptabiliteit
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	45000	9 Managements- en bestuursrapportages
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	Teammanager Financiën	73000	Nieuwbouw projecten

Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
75,00%	15,00%	10,00%
75,00%	10,00%	15,00%
0,00%	0,00%	100,00%
100,00%	0,00%	0,00%
100,00%	0,00%	0,00%
80,00%	20,00%	0,00%
50,00%	0,00%	50,00%
50,00%	0,00%	50,00%
35,00%	15,00%	50,00%
35,00%	15,00%	50,00%
51,00%	11,00%	38,00%
51,00%	11,00%	38,00%
35,00%	15,00%	50,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
27,00%	27,00%	46,00%
60,00%	20,00%	20,00%
33,00%	14,00%	53,00%
specifiek	specifiek	specifiek
specifiek	specifiek	specifiek
33,00%	14,00%	53,00%
33,00%	14,00%	53,00%
51,00%	11,00%	38,00%
35,00%	15,00%	50,00%
35,00%	15,00%	50,00%
35,00%	15,00%	50,00%
35,00%	15,00%	50,00%
0,00%	0,00%	0,00%

2022 Totaal	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
65.138	48.854	9.771	6.514
2.145.545	1.609.159	214.555	321.832
873.868	0	0	873.868
280.855	280.855	0	0
8.444	8.444	0	0
67.498	53.998	13.500	0
16.888	8.444	0	8.444
339.736	169.868	0	169.868
165.002	57.751	24.750	82.501
527.763	184.717	79.165	263.882
3.363.685	1.715.479	370.005	1.278.200
451.410	230.219	49.655	171.536
1.128.889	395.111	169.333	564.444
0	0	0	0
4.963.699	1.340.199	1.340.199	2.283.301
343.915	92.857	92.857	158.201
14.476	3.909	3.909	6.659
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
248.027	148.816	49.605	49.605
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
-2.122.319	-700.365	-297.125	-1.124.829
0	0	0	0
707.227	360.686	77.795	268.746
279.256	97.740	41.888	139.628
127.926	44.774	19.189	63.963
569.133	199.197	85.370	284.566
255.852	89.548	38.378	127.926
0	0	0	0

Bijlage IV: Staat van vaste activa (gecomprimeerd)

Staat van activa ingedeeld naar categorieën Waterschapswet (alle bedragen X € 1.000)	Aanschafwaarde 1/1		Externe vermeerderingen		Geactiveerde lasten	Externe verminderingen		NETTO UITGAVEN TOTAAL	Aanschafwaarde 31/12	
	Aanschaf- waarde	Subsidies/ bijdragen	Overname	Nieuwbouw Derden		Verkoop / desinveste ring	Subsidie/ Bijdrage lopend jaar		Aanschaf- waarde	Subsidie/ bijdragen
Immateriële vaste activa	149.467	6.204		11.903	1.821		102	13.622	163.191	6.307
Sluiten geldleningen en saldo agio/disagio										
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling	21.370	3.430		564	696			1.260	22.630	3.430
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven	608			2				2	611	
Subsidies en bijdragen aan rijk	530			8.361				8.361	8.892	
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen	8.465	451		711	374		27	1.058	9.550	478
Subsidies en bijdragen aan overigen	463	67		19	76			95	558	67
Geactiveerde bijdrage rijk	78.851			403				403	79.254	
Overige immateriële vaste activa	39.179	2.255		1.842	675		75	2.442	41.696	2.331
Materiële vaste activa -in exploitatie	1.065.019	305.967	956	28.783	2.410		12.858	19.291	1.097.168	318.825
Gronden en terreinen	13.921	5.362		60	0			60	13.981	5.362
Vervoermiddelen	5.598								5.598	
Machines, apparaten en werktuigen	10.903	938	956					956	11.859	938
Bedrijfsgebouwen	45.489	837		695	0			695	46.184	837
Dienstwoningen	463								463	
Waterkeringen	166.118	130.964		6	37			43	166.160	130.964
Watergangen, kunstwerken en gemalen	242.349	90.426		17.168	1.406		12.111	6.464	260.924	102.536
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.	246.964	42.576		7.091	182		672	6.600	254.237	43.248
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.	253.987	23.453		1.070	167			1.237	255.224	23.453
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.	52.021	2.084		963	183			1.146	53.167	2.084
Vaarwegen en havens	24.430	9.328		1.730	435		75	2.091	26.595	9.403
Overige materiële vaste activa	2.775								2.775	
Materiële vaste activa -onderhanden werken	36.679	2.895	1.148	18.334	6.998		3.664	22.816	65.008	6.559
Gronden en terreinen	8.480		404	179	12		0	595	9.076	0
Vervoermiddelen	29								29	
Machines, apparaten en werktuigen	178		744		313			1.056	1.234	
Bedrijfsgebouwen	156			546	37		0	583	739	0
Dienstwoningen										
Waterkeringen	14.574	721		5.292	2.189		1.526	5.954	22.055	2.247
Watergangen, kunstwerken en gemalen	8.664	1.952		4.315	2.070		2.116	4.269	15.049	4.068
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.	3.567	53		4.039	1.635		2	5.671	9.241	55
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.	459			5.690	665			6.355	6.814	
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.	180			86	63			149	329	
Vaarwegen en havens	392	169		36	14		19	31	443	189
Overige materiële vaste activa										
Correctie nog te ontv. fact.				-1.848				-1.848		
Financiële vaste activa	42.340								42.340	
Kapitaalverstrekkingen bedrijven	42.007								42.007	
Kapitaalverstrekkingen overheden										
Verstekte geldleningen										
Overige uitzettingen	333								333	
TOTALE VASTE ACTIVA	1.293.506	315.066	2.104	59.020	11.230		16.625	55.729	1.367.708	331.691

Staat van activa ingedeeld naar categorieën Waterschapswet (alle bedragen X € 1.000)	Totale afschrijving per 1/1	Afschrijvingen 2022		Totale afschrijving 31/12	Boekwaarde		Rente 2022	Totale kapitaal- lasten 2022
		Normale afschrijving	Extra afschrijving		Boekwaarde per 1/1	Boekwaarde per 31/12		
Immateriële vaste activa	86.239	12.309	125	98.672	57.024	58.213	922	13.355
Sluiten geldleningen en saldo agio/disagio								
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling	9.136	2.021	125	11.282	8.804	7.918	136	2.282
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven					608	611	9	9
Subsidies en bijdragen aan rijk	114	425		539	416	8.353	66	491
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen	2.778	160		2.938	5.236	6.134	83	244
Subsidies en bijdragen aan overigen	246	13		260	150	231	3	16
Geactiveerde bijdrage rijk	46.708	7.825		54.533	32.143	24.721	467	8.292
Overige immateriële vaste activa	27.256	1.864		29.120	9.668	10.246	157	2.021
Materiële vaste activa -in exploitatie	361.335	28.925	22	390.282	397.717	388.061	5.854	34.801
Gronden en terreinen	1.768	94		1.862	6.792	6.757	99	193
Vervoermiddelen	3.557	765	15	4.338	2.041	1.261	29	810
Machines, apparaten en werktuigen	7.754	638		8.392	2.211	2.529	32	670
Bedrijfsgebouwen	16.027	1.264		17.291	28.625	28.056	418	1.682
Dienstwoningen	207	9		216	257	247	4	13
Waterkeringen	9.533	1.281		10.813	25.621	24.382	370	1.651
Watergangen, kunstwerken en gemalen	54.982	5.514		60.497	96.941	97.890	1.424	6.939
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.	85.590	7.401	3	92.993	118.798	117.995	1.763	9.167
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.	144.058	8.835		152.893	86.477	78.878	1.258	10.093
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.	29.134	2.233	5	31.372	20.803	19.712	309	2.546
Vaarwegen en havens	7.661	727		8.388	7.441	8.805	123	849
Overige materiële vaste activa	1.064	163		1.227	1.711	1.548	25	187
Materiële vaste activa -onderhanden werken	0	11		11	35.870	58.675	668	679
Gronden en terreinen					8.480	9.076	127	127
Vervoermiddelen					29	29	0	0
Machines, apparaten en werktuigen					178	1.234	10	10
Bedrijfsgebouwen					156	738	6	6
Dienstwoningen								
Waterkeringen		11		11	13.853	19.797	244	254
Watergangen, kunstwerken en gemalen					6.712	10.981	129	129
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.	0			0	3.514	9.185	92	92
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.					459	6.814	53	53
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.					180	329	4	4
Vaarwegen en havens					223	254	3	3
Overige materiële vaste activa								
Correctie nog te ontv. fact.					2.085	237		
Financiële vaste activa	36.740	476		37.216	5.600	5.124	252	728
Kapitaalverstrekkingen bedrijven	36.740	476		37.216	5.267	4.791	252	728
Kapitaalverstrekkingen overheden								
Verstrekte geldleningen								
Overige uitzettingen					333	333		
TOTALE VASTE ACTIVA	484.314	41.720	147	526.181	496.210	510.073	7.695	49.563

Bijlage V: Staat van geldleningen (gecomprimeerd)

	Soort lening <i>(alle bedragen x € 1.000)</i>	Restant- bedrag lening begin boekjaar	Mutaties in 2022		Restant- bedrag lening einde boekjaar	Aflossing in het volgend boekjaar	Totaal rente ten laste van het boekjaar	Gem. restant- looptijd	Gem. rente- voet
			Vermeer- deringen nieuwe leningen	Verminde- ringen aflossingen					
A	Obligatieleningen								
B	Andere geldleningen financiële instellingen	457.077	20.000	16.908	460.168	13.020	7.673	23,6	2,29%
C	Bij waterschap gestorte waarborgsommen								
D	Overig								
	TOTAAL	457.077	20.000	16.908	460.168	13.020	7.673	23,6	2,29%

Bijlage VI: Principes kostentoerekening aan beheerproducten

Wijze van doorberekening kostenplaatsen

Sleutel	Toerekening van:	Toerekening aan:	Principe van toerekening
Sleutel A	Kostenplaats 1010 Kapitaallasten	Beheerproducten	Op basis van specifiek nut (staat van activa)
Sleutel B	Kostenplaatsen teams/processen (personeelskosten) 2000 t/m 2999	Beheerproducten	Op basis van begrote uren/fte's per beheerproduct

Wijze van doorberekening ondersteunende beheerproducten

De programma's Buiten Gewoon Doen maken gebruik van 11 processen om de waterschapsdoelen te realiseren. Hierbij is geen onderscheid meer tussen primaire en ondersteunende processen. Met ingang van de gewijzigde Begroting 2020 Buiten Gewoon Doen worden de kosten van de ondersteunende beheerproducten dan ook niet meer toegerekend aan de primaire beheerproducten. Alle beheerproducten kennen een sleutel naar de wettelijke taken (zie bijlage II) en de programma's Buiten Gewoon Doen (zie bijlage III).

Hierop zijn twee uitzonderingen:

1. Er wordt nog steeds op basis van de projecturen een deel van de kosten van huisvesting en ICT doorbelast naar de projecten. De resterende kosten worden via de verdeelsleutel in de productenlijst direct naar de taken en programma's doorbelast.
2. Vanwege afspraken die gemaakt zijn rondom het muskusrattenbeheer worden er vanuit de ondersteunende processen nog steeds kosten doorbelast naar het product muskusrattenbeheer, ten behoeve van de kostenverrekening naar de drie deelnemende waterschappen (waterschap De Dommel, Waterschap Aa en Maas en Waterschap Brabantse Delta).

Bijlage VII: Overzicht van de door het bestuur toegekende kredieten in 2022

Invest. Besluit	Proj. nr.	Omschrijving project	AANGEVRAAGD		TOEGEKEND		Datum krediet verstrekking	Krediet verstrekt door
			bruto krediet	inkomsten	bruto krediet	inkomsten		
Nr. 2021-21	800593	Verduurzaming wagenpark	€ 495.000		€ 495.000		02/02/2022	AB
Nr. 1	800454	Renovatie/modificatie kleine kunstwerken 2022	€ 900.000		€ 900.000		01/02/2022	DB
Nr. 2	800897	Baggeren vaarwegen regulier onderhoud 2022-2026 (1e fase)	€ 1.500.000		€ 1.500.000		01/02/2022	DB
Nr. 3	800442	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2022	€ 695.000		€ 695.000		15/02/2022	DB
Nr. 4	800618	Verleggen persleiding Raamsdonksveer en Raamsdonk i.v.m. ombouw knooppunt	€ 585.000	€ 468.000	€ 585.000	€ 468.000	02/02/2022	AB
Nr. 5	800658	Verbeteren kunstwerken regionale keringen	€ 5.000.000		€ 5.000.000		15/03/2022	DB
Nr. 6	8462	Aanvullend UVK regionale keringen traject MDV, deelgebied 1 t/m 3	€ 21.600.000	€ 872.781	€ 21.600.000	€ 872.781	02/03/2022	AB
Nr. 7	800834	Eerste fase UVK verkenningstraject HWBP traject Standhazensedijk	€ 1.302.000	€ 1.171.800	€ 1.302.000	€ 1.171.800	01/03/2022	DB
	800727	Verlagen UVK trajectaanpak Standhazensedijk	€ (430.000)	€ (100.000)	€ (430.000)	€ (100.000)	01/03/2022	DB
Nr. 8	800842	Implementatie digitale werkplek veerkrachtig werken	€ 1.500.000		€ 1.500.000		15/03/2022	DB
Nr. 9	800503	Vervangen warmtekrachtkoppeling (WKK) RWZI Bath	€ 2.560.000		€ 2.560.000		29/03/2022	AB
	800504	Vervangen warmtekrachtkoppeling (WKK) RWZI Dongemond	€ 1.526.000		€ 1.526.000		29/03/2022	AB
Nr. 10	800176	AWP 2.0 – deel 2	€ 16.750.000		€ 16.750.000		29/03/2022	AB
Nr. 11	800805	Renovatie gashouders rwzi Bath	€ 800.000		€ 800.000		15/03/2022	DB
Nr. 12	800299	Aanvullend UVK prj 800299 bijdrage HWBP	€ 435.200		€ 435.200		26/04/2022	AB
Nr. 13	800725	Reparatie oxidatiesloot RWZI Willemstad	€ 700.000		€ 700.000		12/04/2022	DB
Nr. 14	800516	UVK beekherstel EVZ realisatie landgoed Leijvennen	€ 390.000	€ 115.000	€ 390.000	€ 115.000	25/05/2022	AB
Nr. 15	800435	EVZ Boomkikker Breda	€ 540.000		€ 540.000		26/04/2022	AB
Nr. 16	800571	Aanvullend UVK relinen leidingen en hoofdverdeelwerk RWZI Bath	€ 800.000		€ 800.000		12/04/2022	DB
Nr. 17	800445	Baggeren stedelijke wateren Breda, Dongen, Moerdijk, Steenberg en Waalwijk	€ 2.778.000	€ 200.000	€ 2.778.000	€ 200.000	26/04/2022	AB
Nr. 18	800300	Bijdrage HWBP 2022	€ 8.300.000		€ 8.300.000		26/04/2022	DB
Nr. 19	800600	Realiseren van beekherstel en herstel natte natuur parel Vloeiweide Breda	€ 426.000	€ 322.500	€ 426.000	€ 322.500	22/06/2022	AB
Nr. 20	800833	Onderzoek en uitvoering kleinschalige maatregelen bestrijding blauwalgen	€ 990.000	€ 225.000	€ 990.000	€ 225.000	24/05/2022	DB
Nr. 21	800641	Renovatie rioolgemaal Sprang Capelle, Klundert en Baarle Nassau	€ 4.500.000		€ 4.500.000		10/05/2022	DB
Nr. 22	800779	Uitvoeren trajectaanpak HWBP voor dijktraject GEA/WAD	€ 695.000		€ 695.000		24/05/2022	DB
Nr. 23	800655	UVK fase 1 project aanpassen kunstwerken t.b.v. vismigratie 2022 - 2027	€ 2.000.000	€ 1.512.000	€ 2.000.000	€ 1.512.000	24/05/2022	DB
Nr. 24	800835	Infrastructuurplan ICT 2022	€ 987.000		€ 987.000		24/05/2022	DB
Nr. 25	8462	Verbetering regionale keringen	€ 33.420.000	€ 560.000	€ 33.420.000	€ 560.000	22/06/2022	AB
Nr. 26	800666	Aanvullend UVK baggeren inhaalslag vaarwegen	€ 12.450.000	€ 6.600.000	€ 12.450.000	€ 6.600.000	21/06/2022	DB
Nr. 27	800857	Groot onderhoud bedrijfsgebouwen RB 2022-2023	€ 330.000		€ 330.000		19/07/2022	DB
Nr. 28	800647	VBK fase 2, Vervangen elektronische installatie RWZI Bath	€ 2.500.000		€ 2.500.000		20/07/2022	AB
Nr. 29	800789	Modificatie rwzi's Putten en Ossendrecht	€ 1.300.000		€ 1.300.000		27/09/2022	DB
Nr. 30	6748	Realiseren Beek- en kreekherstel en natte natuurparel Bovenmark	€ 1.800.000	€ 685.000	€ 1.800.000	€ 685.000	28/09/2022	AB
Nr. 31	6685	Aanvullend UVK strategische en anticiperende grondaankopen	€ 11.000.000		€ 11.000.000		26/10/2022	AB
Nr. 32	800494	Renovatie en optimalisatie ontvangstwerk RWZI Nieuwveer	€ 2.400.000		€ 2.400.000		26/10/2022	AB
Nr. 33	800742	Baggeren vaarwegen 2023	€ 1.400.000		€ 1.400.000		08/11/2022	DB
Nr. 34	800214	Realisatie maatregelen tegen wateroverlast Vosdonk Etten-Leur	€ 1.500.000	€ 900.000	€ 1.500.000	€ 900.000	21/12/2022	AB
Nr. 35	800337	Uitvoering inrichting natte natuurparel Noordrand Midden	€ 2.260.000	€ 2.545.000	€ 2.260.000	€ 2.545.000	21/12/2022	AB
Nr. 36	800467	Aanvullend UVK 800467 Inrichten EVZ Dintel Tonnekreek	€ 370.000		€ 370.000		06/12/2022	DB
Nr. 37	800726	UVK 800726 Opwaarderen biogasdetectiesystemen 4 RWZI's	€ 300.000		€ 300.000		17/01/2023	DB
Nr. 38	8008034	UVK fase 2 Verkenningstraject en planuitwerkingsfase dijkverbetering Standhazensedijk	€ 1.232.320	€ 1.109.088	€ 1.232.320	€ 1.109.088	21/12/2022	AB
		Totaal kredieten (met besluitnummer 2022-x)	€ 150.091.520	€ 17.186.169	€ 150.091.520	€ 17.186.169		
		Totaal kredieten (met besluitnummer 2021-x, vastgesteld d.d 02-02-2022)	€ 495.000	€ -	€ 495.000	€ -		
		Totaal kredieten	€ 150.586.520	€ 17.186.169	€ 150.586.520	€ 17.186.169		

Bijlage VIII: Overzicht onderhanden werken einde jaar (inclusief verwachte afloop)

alle bedragen x € 1.000					Verwacht verloop na 2022		
Project-nummer	Projectnaam	Goedgekeurd krediet	Totaal besteed t/m 2022	Restant krediet eind 2022	Prognose totale uitgaven	Verwachte ingebruikname datum	Toelichting
192	EVZ/WB Molenbeek fase 3	310	146	164	310	31-12-2025	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
544	Kaatsheuvel nieuwbouw RG	400	211	189	4.211	28-02-2025	
6685	Grondaankoop EVZ & Waterberging	20.550	8.866	11.684	9.731	31-12-2032	Het verleende krediet financiert de afronding van de bouwteamfase (totstandkoming DO/UO Markdal zuid). Ten behoeve van de uitvoering zal een aanvullende kredietaanvraag aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd.
6748	Tkv Bovenmark Ulv-Galder-Breda	5.100	3.952	1.148	8.300	30-06-2024	
8455	Aankoop primaire waterkeringen	945	121	824	863	31-12-2029	De totale prognose geeft de verwachting voor alle onderdelen van project AWP 2.0 weer. AWP 2.0 deel 1 nadert het einde van de uitvoeringsfase. Bij AWP 2.0 deel 2 Moerdijk - Hoeven is voor persstation Moerdijk afgelopen maart '22 UVK verstrekt. Voor locatie Hoeven moet de technische oplossingsrichting nog worden uitgewerkt en volgt de UVK-aanvraag aansluitend. Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
8462	Verbetering regionale keringen	88.600	37.420	51.180	88.575	30-06-2024	
9322	Vervanging materieel	428	292	136	425	06-03-2023	
800176	AWP 2.0 - Hoofdprojectnummer	107.450	88.608	18.842	109.247	30-09-2023	
800198	Herst.Oeverv.Kerkvaartse haven	40	33	7	388	31-12-2024	Het op dit moment beschikbare krediet is verstrekt voor grondaankoop en engineering. Zodra voldoende percelen beschikbaar zijn voor inrichting van EVZ en kreekherstel wordt aanvullend uitvoeringskrediet aangevraagd voor de uitvoering. Er is krediet verstrekt t.b.v. de grondverwerving en ontwerpfase en in 2021/2022 is tevens UVK verstrekt voor de uitvoering van Kering Weimeren en de deelgebieden Zwartenbergse Polder en Kelsdonk-Zwermlaken. Voor het laatste deelgebied Strijpen-De Berk wordt in 2023 UVK aangevraagd.
800208	Verkiezingen 2023	1.500	395	1.105	1.267	30-06-2023	
800214	Wateroverlast Vosdonk	4.000	852	3.148	4.000	30-06-2024	
800332	Cruislandse Kreken fase 2	1.205	1.188	17	2.000	07-07-2025	
800337	Uitvoering NNP NRM	16.102	5.497	10.605	22.225	31-12-2027	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800364	EVZ Reinierpolder Steenbergse	750	280	470	750	30-06-2025	
800385	Ren. Slibgist. Dong&Waalwijk	300	174	126	8.000	31-12-2026	

alle bedragen x € 1.000					Verwacht verloop na 2022		
Project- nummer	Projectnaam	Goedgekeurd krediet	Totaal bested t/m 2022	Restant krediet eind 2022	Prognose totale uitgaven	Verwachte ingebruik- name datum	Toelichting
800403	Groot onderhoud Bouvigne	552	-	552	552	31-12-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800413	Nw huisv.concept veerkr werk.	160	101	59	1.800	30-04-2025	
800435	EVZ Boomkikker Breda	590	379	211	590	31-03-2023	
800442	Vervanging materieel 2022	695	1	694	695	31-05-2023	
800445	Baggeren Bre Don Moe Ste Waa	2.778	513	2.265	2.778	31-10-2024	
800453	Renovatie kl. kunstwerken 2021	900	555	345	900	31-07-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800454	Renovatie kl. kunstwerken 2022	900	503	397	900	31-12-2023	
800467	EVZ Dintel Tonnekreek	570	367	203	570	31-12-2023	
800470	Vervangen bedrijfswaterleid.	100	98	2	2.750	31-12-2025	
800494	Ren. Ontvangstwerk Nieuwveer	2.500	108	2.392	25.500	31-12-2026	
800495	Cofinanciering POP3 water	1.210	55	1.155	715	30-06-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800503	Vervangen WKK RWZI Bath	2.560	1.115	1.445	2.560	01-06-2023	
800504	Ren.Verv. WKK RWZI Dongemond	1.526	681	845	1.526	30-06-2023	
800506	AWP 4e inspectiereeks	75	5	70	750	31-12-2023	
800507	Markering Leidingtrace	750	196	554	296	31-07-2023	
800509	StrengRucph.Willbr.Zegge.Schyf	3.900	1.968	1.932	4.117	30-09-2023	Er is aanvullend UVK nodig omdat dit project voor de oorlog in Oekraïne is gestart en nu geconfronteerd wordt met lange levertijden en enorme prijsstijgingen van materialen. Bovendien zorgen de lange doorlooptijden bij Enexis voor de benodigde vertragingkosten. De advies- en uitvoeringskosten EVZ Golfsterrein zijn hoger dan geprognostiseerd.
800513	EVZ Bleekloop	840	379	461	869	31-10-2025	
800515	Halsterlaag en Oudland	160	111	49	1.562	31-12-2026	
800516	Beekherstel/EVZ landgoed Riel	390	78	312	365	30-06-2024	
800517	Ontwikkeling Tilburg West	1.300	791	509	1.440	30-06-2024	
800530	Aanleg EVZ Terheijden-Zonzeel	190	182	8	1.852	31-12-2025	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800539	Insp.&herstel KB AWP-systeem	100	40	60	997	31-12-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800565	EVZ Landstad de Baronie	10.200	1.329	8.871	10.065	31-12-2026	Omdat de opbrengst binnen het project lager is dan verwacht is er besloten om het project 1 jaar langer door te laten lopen. Hiervoor is een aanvullend/extra UVK nodig. Er is een nota voor het AB in voorbereiding. Prognose is aangepast naar 745.000 euro.
800568	Zakelijk recht awp leidingen	1.500	627	873	1.362	31-08-2023	
800571	Relinen HVB-VBT RWZI Bath	5.200	4.216	984	4.943	30-04-2023	
800573	PHARIO 2.0	560	611	-51	745	31-12-2024	
800577	Aanleg EVZ, WB Kibbelvaart EL	625	11	614	573	31-12-2024	
800587	Verv.duikers Steenbergs Vliet	850	219	631	850	31-12-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800591	Inr EVZ, B&K herstel Roosd	100	52	48	1.088	30-06-2026	

alle bedragen x € 1.000		Verwacht verloop na 2022					
Project-nummer	Projectnaam	Goedgekeurd krediet	Totaal besteed t/m 2022	Restant krediet eind 2022	Prognose totale uitgaven	Verwachte ingebruikname datum	Toelichting
800593	Verduurzaming mobiliteit	495	29	466	279	31-08-2024	
800596	Uitvoeringsprogramma PA/PI	3.300	2.487	813	3.292	31-12-2023	
800600	NNP en B&K Vloeiweide Breda	1.196	912	284	1.196	31-03-2023	
800601	EVZ's en B&K Steenberg	100	35	65	3.870	31-12-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800621	Groene Berging Woensdrecht	93	19	73	916	31-12-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800641	Renovatie RG GB-SC-G-PB-BN-K	4.500	391	4.109	9.139	31-12-2024	Het verschil tussen de totaalprognose en het verstrekte krediet wordt verklaard doordat er een 1e deeltkrediet is verstrekt voor ontwerp en uitvoering renovatie rioolgemaal Sprang-Capelle, Klundert en Baarle-Nassau en ontwerp renovatie rioolgemaal Geertruidenberg, Gilze en Prinsenbeek. Voor de uitvoering van de rioolgemaal Geertruidenberg, Gilze en Prinsenbeek wordt een 2e fase UVK aangevraagd.
800647	Vervangen E-installatie Bath	2.750	399	2.351	30.000	31-12-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800650	Beekh. Heiloo Ossendrecht	25	14	11	800	30-06-2025	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800651	EVZ Wildertse arm	75	51	24	1.900	31-12-2025	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800655	kunstw. vismigr. 2022 - 2027	2.000	246	1.754	7.600	30-06-2025	In het DB van 24 mei 2022 is UVK1 van 2 miljoen aangevraagd en verkregen. Dit is inclusief de bouwteam fase maar exclusief de realisatie fase. Kosten 2022 fors lager door uitgave POP3 subsidie verschuiving naar 2025 en doorschuiven overeenkomst Bouwteamfase naar 2023.
800657	Willemstad Noordschans	2.450	1.150	1.300	85.000	31-12-2028	UVK betreft de eerste projectfase, zijnde de voorverkenning. Hiervoor ontving het waterschap ongeveer 90% subsidie. De prognose betreft het totale project t.e.m. realisatie en nazorg. De prognose is onlangs fors verhoogd naar 51 naar 85 miljoen euro. Voor dit project ontvangt het waterschap 90% subsidie van de subsidiabele kosten. De opbrengsten zijn verhoogd naar 75 miljoen euro (op basis van voorfinanciering door het waterschap)
800658	Verb. kunstwerken reg keringen	5.000	509	4.491	8.600	31-12-2025	Er is geen kredietoverschrijding, er is een 1e deel uitvoeringskrediet aangevraagd, aanvraag 2e deel volgt over 2 jaar.
800662	Bagg. land. geb. kr.en b.2020	500	235	265	420	31-05-2023	
800666	Baggeren inhaalslag vaarwegen	13.200	377	12.823	13.200	31-12-2025	
800668	Autom en aanp 5 stuwen tbv ZWW	530	315	215	405	31-03-2023	
800669	herst zwaikom Zwartenberg	100	66	34	712	30-06-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800670	st funct ontw. ws 2021/2022	955	545	410	840	28-02-2023	
800674	Monitoring prim. ker. 2021	970	445	525	970	30-06-2024	
800695	Beschoeiingen 2021 - 2025	250	74	176	2.378	30-04-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800700	Renovatie RWZI Rijen fase 1	2.500	19	2.481	4.200	31-12-2025	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800719	Uitwerken beoordeling NWO's	675	303	372	675	31-12-2023	
800724	Renovatie RG Hooge Zwaluwe	100	14	86	1.200	30-06-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800726	Opwaarderen biogasdetectiesyst	300	8	292	283	31-12-2023	
800728	Verb prim kering MoerdijkDrimm	950	21	929	74.384	31-12-2029	Voor het project vragen per fase krediet aan in lijn met de subsidieverstrekking vanuit het HWBP, vooralsnog is alleen het geld beschikbaar gesteld voor de voorverkenning. De prognose is voor het gehele project, dus inclusies uitvoering.

alle bedragen x € 1.000					Verwacht verloop na 2022		
Project- nummer	Projectnaam	Goedgekeurd krediet	Totaal besteed t/m 2022	Restant krediet eind 2022	Prognose totale uitgaven	Verwachte ingebruik- name datum	Toelichting
800731	Maatregelen klimaatadaptatie	250	15	235	6.515	31-12-2027	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800758	Ren mod kleine kunst 2023 2024	50	5	45	1.680	30-09-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800768	Ontw meth klimaatbestendig WS	70	9	61	400	30-06-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800779	traject aanpak WAD	695	507	188	695	31-07-2023	
800789	Mod. RWZI Putte & Ossendrecht	1.300	10	1.290	1.295	31-12-2023	
800798	Renovatie beluchtingsysteem	100	10	90	4.410	31-12-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800800	Verv. leiding Nieuw Vossemeer	100	17	83	1.252	31-12-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800803	Nieuwbouw RG St Willebrord	100	17	83	3.617	31-12-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800818	Ren. RG Oosterhout (Weststad)	100	-	100	1.500	31-12-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800830	groenblauwe zone Hbr Moerdijk	50	20	30	300	31-12-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800833	Bestrijding blauwalgen	990	11	979	990	31-05-2025	
800834	Prim. Ker. Standh Dijk VF-PU	2.534	957	1.578	1.900	01-07-2024	
800835	Infrastructuurplan ICT 2022	987	78	909	915	31-03-2023	
800842	Digitale werkplek veerkr werk.	1.500	1.039	461	1.500	31-05-2024	
800857	Grt onderh RWZI's 2022-2023	330	9	321	184	31-07-2023	
800889	Datagedreven waterschap 2022	1.000	85	915	1.000	31-12-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800895	noordelijk deel Markdal	250	32	218	6.350	31-12-2026	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800897	Baggeren vaarwegen 2022-2026	2.900	1.570	1.330	7.290	28-02-2027	Het krediet zal de komende jaren in fasen worden aangevraagd overeenkomstig de jaarschijven.
800899	stroomgebied Chaamse Beken	250	119	131	5.640	31-12-2027	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800911	Planproj. RWZI Ketenplan	900	109	791	900	30-06-2024	
800929	Aanp. waterberging Boontuinen	205	21	184	500	31-12-2023	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.
800938	Maatreg. nav schuiven E-nieuw	55	1	54	1.641	29-03-2024	Project heeft voorbereidingskrediet, prognose is gebaseerd op totale verwachte kosten.

Bijlage IX: Overzicht door het waterschap gedeelde documenten in 2022

Cat.	Artikelnr. Woo	Waarschijnlijk verplicht per:	Omschrijving	Aantal gedeelde documenten	Online platform
1	3.3, 1a, 1b, 1c	Nog niet bekend	- Wet en regelgeving - Overige besluiten van algemene strekking - Ontwerpen waarover extern advies is gevraagd	22	Officiële bekendmakingen.nl
2	3.3, 1d, 1e	2023	- Inzicht in de organisatie en werkwijze - Inzicht in de bereikbaarheid - Informatie over de manier waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	N.v.t. N.v.t. N.v.t.	Brabantsedelta.nl Brabantsedelta.nl Brabantsedelta.nl
3	3.3, 2a, 2c	2023	- Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur - Vergaderstukken en verslagen van de AB commissies - Bij het algemeen bestuur ingekomen stukken	501 117 43	Brabantsedelta.bestuurlijkeinformatie.nl Brabantsedelta.bestuurlijkeinformatie.nl Brabantsedelta.bestuurlijkeinformatie.nl
4	3.3, 2d	Nog niet bekend	- Agenda's van het dagelijks bestuur - Besluiten van het dagelijks bestuur	31 9	Brabantsedelta.bestuurlijkeinformatie.nl Brabantsedelta.bestuurlijkeinformatie.nl
5	3.3, 2e	Nog niet bekend	- Adviezen over de ontwerpen uit categorie 1 - Adviezen van adviescommissies over niet individuele zaken	0	Nog niet online
6	3.3, 2f	2023	Convenanten	0	Nog niet online
7	3.3, 2g	Nog niet bekend	Jaarplannen en jaarverslagen	3	Brabantsedelta.nl
8	3.3, 2i	2023	- Woo-verzoeken incl. beslissing - Gedeelde documenten op verzoek	18 Niet bekend	Nog niet online
9	3.3, 2j	Nog niet bekend	Onderzoeksrapporten	0	Nog niet online
10	3.3, 2k, 3.3a	Nog niet bekend	Beschikkingen	896	Officiële bekendmakingen.nl
11	3.3, 2l	Nog niet bekend	Klachtoordelen	0	Nog niet online

Bijlage X: Jaarrekening 2022 GR Muskusrattenbestrijding

Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant Rekening 2022

	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
Kosten			
Salarissen en sociale lasten	€ 1.974.821	€ 1.962.000	€ 1.881.471
Overige personeelslasten	€ 150.240	€ 46.500	€ 77.091
Personeel van derden	€ -	€ 15.000	€ -
Duurzame gebruiksgoederen	€ 37.548	€ 45.000	€ 40.203
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 95.900	€ 80.000	€ 72.104
Energie	€ -	€ 1.000	€ 185
Verzekering	€ 2.133	€ 2.500	€ 1.608
Onderhoud door derden	€ 8.387	€ 29.000	€ 12.121
Overige diensten door derden	€ 27.583	€ 27.000	€ 17.861
Doorbelasting afdeling Onderhoud	€ -	€ -	€ -
Doorbelasting dienstauto's	€ 356.610	€ 314.000	€ 325.610
Doorbelasting dienstkleding	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 269.478	€ 275.500	€ 268.373
Totaal kosten	€ 2.950.700	€ 2.825.500	€ 2.724.628
Opbrengsten			
Overige personeelsbaten	€ 34.796	€ -	€ -
Vergoeding beverrattenbeheer	€ 17.074	€ 10.000	€ 14.746
Nog te dekken door waterschappen	€ 2.898.830	€ 2.815.500	€ 2.709.882
Totaal opbrengsten	€ 2.950.700	€ 2.825.500	€ 2.724.628
Te dekken per waterschap	€ 966.277	€ 938.500	€ 903.294
Inzet voorziening of bestemmingsreserve	€ -48.000	€ -48.000	€ -65.000
Bijdrage per waterschap	€ 918.277	€ 890.500	€ 838.294

Toelichting jaarrekening GR Muskusrattenbestrijding 2022 Verschillen Rekening - Begroting**Kosten***Personeelskosten (nadeel € 101.562)*

De gemiddelde bezetting bedroeg in 2022 33 fte; per 31 december 2022 bedraagt de bezetting 33 fte. In de begroting 2022 was uitgegaan van een bezetting van 33 fte. Het team Muskusrattenbeheer bestaat uit een teammanager, 2 rayonleiders en 30 muskusrattenbeheerders.

-/- = voordeel ; +/- = nadeel

Personeelskosten	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Salarissen en sociale lasten	€ 1.974.821	€ 1.962.000	€ 12.821
Overige personeelslasten	€ 150.240	€ 46.500	€ 103.740
Personeel van derden		€ 15.000	-/- € 15.000
Totaal	€ 2.125.062	€ 2.023.500	€ 101.562

Het nadelige verschil van € 102.000 wordt veroorzaakt door:
Overige personeelslasten (nadeel 103.000) In 2021 zijn er medewerkers in de WIA gegaan. De financiële verwerking heeft pas halverwege 2022 plaatsgevonden. Dit budget was in 2021 voorzien in plaats van 2022. Door het UWV zijn deze kosten reeds gedeeltelijk gecompenseerd in 2022. Een deel volgt in 2023.

Duurzame gebruiksgoederen (€ 7.452 voordeel)

In 2022 werden 2 quads aangeschaft voor de 2 nieuwe medewerkers.

Overige gebruiks- en verbruiksgoederen (€ 15.900 nadeel)

Het betreft voornamelijk de aanschaf van waadpakken, reddingsvesten, klemmen en fuiken. In 2022 zijn extra palen, buizen en gas aangeschaft.

Onderhoud door derden (€ 20.613 voordeel)

Het voordeel is ontstaan door:

- Onderhoud software (voordeel € 9.000). Het budget is niet benut. In voorgaande jaren werden de kosten voor het landelijk registratiesysteem bij de GR in rekening gebracht. Vanaf 2021 worden de kosten van het nieuwe landelijk registratiesysteem TrAPP door het Waterschapshuis gefactureerd bij de individuele waterschappen. In de begroting 2023 wordt deze raming niet meer opgenomen.
- Onderhoud materieel (voordeel € 11.613).

Doorbelasting dienstauto's (€ 42.610 nadeel)

Het nadelige verschil wordt volledig veroorzaakt door de hogere brandstofkosten.

Doorbelasting ondersteunende beheerproducten (€ 6.022 voordeel)

De kosten van de ondersteunende beheerproducten worden volgens de BBP methodiek op basis van bestede uren of directe kosten toegerekend aan de beheerproducten.

Toerekening ondersteunende beheerproducten	Rekening 2022	Begroting 2022
Centraal management	€ 3.812	€ 3.800
Organisatiebeleid en - beheer	€ 8.408	€ 5.000
Personeelsbeleid en - beheer	€ 135.802	€ 142.000

Interne voorlichting	€ 14.894	€ 11.000
Bestuurlijke en juridische ondersteuning	€ 3.932	€ 4.000
Huisvesting	€ 9.295	€ 11.000
Interne faciliteiten	€ 14.897	€ 25.000
Financieel Beleid	€ 4.449	€ 4.000
Meerjarenraming en begroting	€ 2.038	€ 2.000
Comptabiliteit	€ 9.067	€ 9.600
Ontwikkeling, implementatie en onderhoud ICT	€ 39.024	€ 40.000
Bestuursprogramma	€ 2.629	€ 3.100
Kwaliteit, Arbo en Milieu	€ 14.334	€ 8.500
Concern control	€ 2.822	€ 4.000
Management- en bestuursrapportages	€ 4.076	€ 2.500
Totaal	€ 269.478	€ 275.500

Doorbelasting op basis van directe uren

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe uren per primair beheerproduct.

- Ontwikkeling, implementatie en onderhoud informatieplan (ICT)
- Huisvesting
- Centraal Management
- Personeelsbeleid en -beheer
- Interne voorlichting
- Algemeen bestuurlijk en juridische ondersteuning
- Interne faciliteiten

Hoe meer uren op het primaire beheerproduct geboekt worden hoe meer kosten van de ondersteuning worden toegerekend. De kosten van personeelsbeleid en -beheer en interne voorlichting worden gemaakt ten behoeve van alle medewerkers. Er wordt bij deze ondersteunende beheerproducten daarom gerekend met 33 fte. Van het kantoor, ICT en interne faciliteiten wordt uitsluitend door de teammanager en de opzichters gebruik gemaakt. Hierbij wordt gerekend met slechts 2 fte's (2.800 uur). Ook voor Centraal management en Bestuurlijke en juridische ondersteuning wordt gerekend met 2 fte. Als voorbeeld volgt de berekening van centraal management. In de jaarrekening 2022 bedroeg het totaal aantal directe uren op de eindproducten 506.434 uur waaronder 47.964 valt toe te rekenen aan muskusrattenbestrijding. Dit is afgerond 9,47% van het totaal ($47.964/506.434 \times 100\%$). Het werkelijke aandeel van de muskusrattenbestrijding is hiermee $9,47\% \times € 689.442 = € 65.297$. Aan de GR muskusrattenbestrijding wordt hiermee $€ 3.812$ toegerekend ($((2 \times 1400/47.964) \times € 65.297) = € 3.812$)

Doorbelasting op basis van directe kosten

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe kosten per primair beheerproduct.

- Organisatiebeleid en -beheer
- Financieel beleid
- Meerjarenraming en begroting
- Comptabiliteit
- Bestuursprogramma
- Concern control
- Management- en bestuursrapportages

Hoe meer directe kosten op het primaire beheerproduct worden geboekt des te meer kosten van de ondersteunende producten daaraan worden toegerekend. De directe kosten van de muskusrattenbestrijding bedragen afgerond 1,57% van de totale directe kosten van alle primaire beheerproducten. Van de totale kosten van bijvoorbeeld het ondersteunend beheerproduct Financieel beleid wordt daarom 1,57% toegerekend aan de GR Muskusrattenbestrijding. In 2022 bedragen de kosten van het ondersteunend beheerproduct Financieel beleid: $1,57\%$ van $€ 283.400 = € 4.449$.

Opbrengsten
<i>Vergoeding beverrattenbestrijding (€ 7.074 voordeel)</i>
In 2022 zijn 374 velduren ingezet t.b.v. de beverrattenbestrijding. In de begroting was uitgegaan van ... velduren.
<i>Inzet voorziening of bestemmingsreserve</i>
In 2021 is door de waterschappen besloten de voorziening Sociaal Statuut in de jaren 2021 t/m 2024 in te zetten om de kosten van de tijdelijke formatie-uitbreiding te dekken. De voorziening Sociaal Statuut werd daarbij gesplitst: 2/3 deel voorziening Muskusrattenbeheer (deel waterschappen Aa en Maas en De Dommel) en 1/3 deel bestemmingsreserve Muskusrattenbeheer (deel waterschap Brabantse Delta). In de jaarrekening 2022 is conform de begroting 2022 per waterschap een vrijval van € 48.000 geboekt. Per 31 december 2022 bedraagt de voorziening (waterschappen Aa en Maas en De Dommel) € 124.774 en de bestemmingsreserve (waterschap Brabantse Delta) € 62.387.
<i>Bijdrage per waterschap (€ 27.777 nadeel)</i>
Per deelnemer bedraagt de bijdrage voor 2022 € 918.277; begroot was € 890.500 per deelnemer

Bovenstaande toelichting heeft uitsluitend betrekking op de financiën. Over de uitvoering van de taak en de vangstgegevens wordt gerapporteerd in het jaarverslag 2022 Muskus- en beverrattenrattenbeheer Brabantse waterschappen. Het jaarverslag wordt separaat aangeboden aan de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

PROGRAMMA

KLIMAAT & DUURZAAMHEID

BELANGRIJKSTE INDICATOR

Klimaatneutraal: 49% minder CO₂-equivalenten gerealiseerd in 2030 en 95% minder in 2050 (t.o.v. 1990)

In 1990 was de CO₂ uitstoot 110.815 ton (excl. veenweide en oppervlaktewater)

CO₂ uitstoot (verbruik 2018) = 110.200 ton

- Energieverbruik 7.900 ton

- Waterketen 95.300

- Assets 7.000 *

* Voor zover bekend

Realisatie 2022:

Uit de klimaatmonitor en de CO₂ prestatieladder blijkt dat de uitstoot (verbruik) over 2021 71.400 ton (excl. veenweide en oppervlaktewater) is. De vermindering komt door de inkoop van groene energie en vermindering van dienstreizen. Ook zijn voor de emissies uit de waterketen nauwkeurige rekenmethoden toegepast.

Toelichting:

Van de totale uitstoot werd 49.998,9 ton CO₂ veroorzaakt door directe GHG-emissies (scope 1 inclusief procesemissies uit de RWZI's), 21.253,2 ton CO₂ door indirecte GHG-emissies (scope 2), 146,7 ton CO₂ door dienstreizen en 47.763,1 ton CO₂ door overige uitstoot.

BELANGRIJKSTE INDICATOR

Circulaire samenleving: 50% minder primair grondstoffen-gebruik realiseren in 2030 en 100% circulair zijn in 2050 (t.o.v. 2014).

In 2014 is 3125 ton aan chemicaliën in de waterketen gebruikt. Organische stof, maaisel, fossiele brandstoffen en bagger worden in 2022 berekend voor 2014 afhankelijk van het rapport van Planbureau voor de Leefomgeving over het monitoren van circulair.

Realisatie 2022:

Op dit moment is globaal inzicht in de hoeveelheid chemicaliën (3.900 ton) en organisch stof (50.500 ton). Fossiele bandstoffen is gekoppeld aan de uitstoot van CO₂ en wordt meegenomen en verantwoord onder 'klimaatneutraal'. Voor bagger en maaisel volgt het inzicht pas nadat partners in staat zijn de hoeveelheden machinaal te meten.

Toelichting:

In 2022 zijn de voorbereidingen gestart hoe we circulair kunnen uitvragen. Dit is complexer dan voorzien en iedere soort grondstof heeft een ander proces om inzicht te krijgen. Hier blijven we stappen in zetten. Het gebruik chemicaliën is t.o.v. 2014 verhoogd i.v.m. de strengere eisen voor de P-norm (fosfaat) waardoor meer chemicaliën nodig zijn.

BELANGRIJKSTE INDICATOR

Klimaatadaptatie: In 2050 is ons werkgebied waterrobuust en klimaatbestendig ingericht. Op basis van de klimaatonderlegger treffen we impactvolle maatregelen.

Toelichting:

- De Klimaatonderlegger en klimaateffectatlas worden toegepast bij de verstedelijkingsafspraken, zodat de regio klimaatrobuust wordt ontwikkeld.
- We werken aan een methode om te definiëren wanneer een regio klimaatrobuust is. Onder andere door deelname aan het KLIMAP onderzoeksproject. Op basis van de resultaten wordt de indicator vormgegeven.

Realisatie 2022:

Op basis van de huidige inzichten kan bij benadering gesteld worden dat van het werkgebied 30 procent klimaatbestendig (uitgaande van ruimtegebruik), 40 procent matig klimaatbestendig en 30 procent niet klimaatbestendig is.

Toelichting:

Voor verstedelijking is de signaleringskaart ontwikkeld. Deze kaart wordt in 2023 door de provincie verankerd. En er is een definitie voor klimaatrobuustheid ontwikkeld.

WAT KOST HET?

De activiteiten in dit programma zorgen voor een impuls voor de gewenste uitvoering van onze kerntaken in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen. De kosten van de activiteiten maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's.

Bovenstaande geldt ook voor de investeringen. Aan dit programma zijn geen directe investeringen gekoppeld.

PROGRAMMA

KLIMAAT & DUURZAAMHEID

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

Het programma Klimaat & Duurzaamheid heeft een drieledige doelstelling:

- 1) het creëren van bewustwording rondom het thema
- 2) het realiseren van inzicht in de opgaven en uitdagingen
- 3) en het ontwikkelen van handelingsperspectief.

Dit moet uiteindelijk landen in de waterprogramma's en de bedrijfsvoering. De dynamiek rondom het programma is groot. Er zijn veel externe ontwikkelingen voor klimaatadaptatie, verstedelijking en het landelijk gebied. Deze worden steeds belangrijker om stappen vooruit te zetten. Voor klimaatneutraliteit geldt dat doelstellingen worden aangescherpt en de beschikbaarheid en prijs van energie relevanter zijn geworden.

Veel van de doestellingen in het programma zijn (deels) gerealiseerd. Daarbij is het goed om op te merken dat door de dynamiek sommige doelstellingen niet altijd passend waren. Voor het ontwikkelen van klimaatprofielen is het waterschap bijvoorbeeld ingehaald door externe ontwikkelingen. Dit onderwerp wordt in samenwerking met provincie en andere waterschappen opgepakt. Voor het realiseren van stimulerende maatregelen was financieel geen ruimte. Dit vraagstuk is doorgeschoven naar de volgende bestuursperiode.

Voor klimaatneutraliteit en circulariteit geldt dat vrijwel alle doelstellingen zijn behaald. In projecten wordt klimaatneutraliteit meegewogen. Nu is nog niet inzichtelijk wat de precieze besparing is. Het uitstellen van de pilot in Bath maakt het een uitdaging om in de komende periode snel stappen te zetten op het hergebruik van effluent. Binnen het spoor vitaal zijn vrijwel alle doelstellingen behaald.

RESULTATEN

KLIMAAT & DUURZAAMHEID

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Toelichting jaarrekening 2022
<i>Algemeen</i>					
Bij alle op te starten grond-, weg- en waterbouw (GWW) projecten wordt de methodiek Duurzaam grond-, weg- en waterbouw (DGWW) toegepast (in %)	40%	100%	100%	2023	Van 44 opgestarte projecten kwamen 26 in aanmerking voor DGWW. Bij deze projecten is DGWW toegepast of is dit ingepland. In het kader van DGWW zijn generieke ambitiewebben opgesteld. Deze maken het doorlopen van het proces gemakkelijker en eenduidiger.
We houden een roadshow om de kennis en het handelingsperspectief op het gebied van klimaat & duurzaamheid te verhogen bij waterschappers (status)	uitgevoerd	uitgevoerd	uitgevoerd	2022	In 2022 en begin 2023 is de roadshow Klimaat en Duurzaamheid gehouden. De roadshow was steeds afgestemd op de werkzaamheden van het desbetreffende proces: op het handelingsperspectief wat zij hebben voor de klimaat- en duurzaamheidsdoelen.
<i>Klimaatadaptatie*</i>					
Het waterschap wordt gezien als een volwaardige klimaatpartner (aantal door ons georganiseerde bijeenkomsten over klimaatadaptatie)	1	3	1	2022	Er zijn 3 bijeenkomsten georganiseerd: Klimaatontbijt, Climate classic en een bijeenkomst vanuit droogte. Daarnaast is per gemeente een Klimaatonderlegger opgesteld. Verder blijkt uit de verstedelijkingsaanpak dat het waterschap bevraagd wordt vanuit een rol bij klimaatadaptatie en als regionale speler, dus meer dan alleen maar 'waterbeheerder'.
Al het werk dat we doen (activiteiten, plannen, onderhoud, etc.) is klimaatbestendig en waterrobuust (% duurzaam GWW projecten en onderhoudsopdrachten waarbij klimaatadaptatie is meegewogen)	40%	Percentage DGWW =	100%	2023	Zoals in managementletter 4 aangegeven, lag de focus in 2022 bij DGWW. Bij onderhoudsopdrachten speelt klimaatadaptatie een belangrijke rol, maar wordt niet op die manier bijgehouden. Verankering hiervan heeft extra aandacht nodig en kost meer tijd. Verwachting is dat de doelstelling 100% nog niet in 2023 maar 2024 gehaald wordt.
In het hele gebied zijn gebiedsklimaatprofielen in gebruik (% klimaatprofiel in gebruik van het beheergebied)	10%	0%	100%	2024	Zoals in managementletter 2 en 4 aangegeven, wordt deze aanpak samen met de provincie ontwikkeld voor heel Brabant. Dit kost extra tijd, maar het heeft als voordeel dat een doorvertaling naar beleid in Brabant makkelijker wordt. Eerste stap die hiervoor gezet is, is de Watertransitiekaart Brabant die met de provincie is ontwikkeld. Hierin staat ook de definitie voor klimaatrobuustheid.
Er is een pakket aan stimulerende maatregelen. Het stelt inwoners en ondernemers in staat in hun eigen omgeving aan klimaatadaptatie te werken (status)	voorbereiding	Gepauzeerd	operationeel	2023	Zoals in managementletter 2 en 4 aangegeven, zijn in verband met de financiële ruimte de bestaande regelingen gehandhaafd. De keuzes voor eventueel aanvullende maatregelen worden overgelaten aan het nieuwe bestuur. Gezien de doorlooptijd van een dergelijk bestuurlijk traject, is het te verwachten dat het pas operationeel kan zijn in 2024.
<i>Klimaatneutraal</i>					
Beleid voor handelingsperspectief is opgesteld voor een klimaatneutrale regio (veenweide en rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) als energiehub) (status)	concept	Studie en verkenning afgerond	opgesteld	2023	De studies naar broeikasgasemissies vanuit veenweiden in de Westelijke Langstraat en de verkenning voor de RWZI als energiehub zijn afgerond. Het bieden van handelingsperspectief is de volgende fase en wordt naar verwachting nog steeds in 2023 afgerond.
Er zijn lachgasinzichten van alle grote RWZI's (start met Dongemond in 2022) (aantal RWZI's met inzicht)	0	0	3	2023	Op alle 17 RWZI's worden sinds begin 2020 effluentmetingen gedaan om een inschatting van de lachgasvorming te kunnen doen. De geplande 'realtime' monitoring van de lachgassensoren op RWZI Dongemond is door omstandigheden naar 2023 doorgeschoven.
De gebouwen en het wagenpark zijn klimaatneutraal (CO ₂ -Eq) (in %)	10%	10%	100%	2030	Op weg naar 2030 is beleid vastgesteld voor het verduurzamen van het wagenpark en onze gebouwen. Voor beide onderwerpen loopt een aanbesteding in 2023.
Reductie emissies (CO ₂ -Eq) van GWW-projecten door DGWW toe te passen (% bespaard t.o.v. project zonder DGWW)	0%	0%	60%	2030	Het invoeren van de methodiek DGWW loopt volgens planning. Dit houdt in dat nieuwe projecten bij het proces Bouwen vanaf eind 2022 de vastgestelde ambitiewebben (drie waterprogramma's) toepassen. Het volgende traject is gestart. Hier is het doel duurzaamheidseisen mee te geven aan projectsoorten. Hoe we de CO ₂ reductie gaan meten wordt nog onderzocht. Bij veel projecten is volop aandacht voor CO ₂ reductie zoals bij baggeren inhaalslag vaarwegen.

RESULTATEN

KLIMAAT & DUURZAAMHEID

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Emddoel	Jaar	Toelichting jaarrekening 2022
Circulair					
Er is inzicht in de emissies en gebruik van primaire grondstoffen van onze GWW-projecten (status)	voorbereiding	voorbereiding	100% inzicht	2024	Op dit moment wordt gewerkt aan duurzaamheidseisen per projectsoort, om zo de duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen halen. Een vervolgstap is het in kaart brengen van de totale emissies van bouwprojecten.
Organisch stof wordt gebruikt voor de productie van nieuwe materialen e.d., met name bij bioplastics (% van inkomende organische stof dat wordt gebruikt)	0%	1%	50%	2030	In mei 2022 is de demonstratiefabriek Bioplastic bij HVC in Dordrecht geopend waar Brabantse Delta wekelijks slib voor aanlevert. Hierdoor wordt nu 1% van het organisch stof gebruikt.
Beslismoment doorgang terugwinnen van fosfaat uit slib (onder andere afhankelijk van legalisering vivianiet, voldoende marktpartijen, succesvolle pilotfase) (status)	besluit	voorbereiding	besluit	2022	Zoals in managementletter 2 is aangegeven, is het besluit voor het terugwinnen van fosfaat om inhoudelijke en praktische redenen uitgesteld. In 2022 is met partners, waaronder Wetsus en Aquamirerals, verder gewerkt aan het terugwinnen van vivianiet uit de waterketen. Dit heeft gezorgd voor een nieuwe pilot. Waardoor op meerdere soorten installaties getest kan worden om vivianiet terug te winnen. Aquamirerals heeft veel tijd gestoken om de weg naar legalisering van vivianiet te realiseren. Dit kan pas later gestart worden. Ook hebben ze gewerkt aan het vinden van voldoende marktpartijen. De kunstmestindustrie heeft inmiddels aangegeven vivianiet te willen afnemen. Daarnaast worden ook nog andere afzetroutes onderzocht. Dit heeft gezorgd voor voldoende vertrouwen om een LIFE-subsidie aan te vragen voor een demo installatie. In het tweede kwartaal 2023 wordt duidelijk of deze goedgekeurd wordt.
Waterketen draagt bij aan waterbeschikbaarheid door middel van hergebruik effluent (hergebruik in %)	10%	1%	80%	2027	10% van het effluent wordt op basis van in het verleden gemaakte afspraken hergebruikt. In 2022 is gewerkt aan het opzetten van een pilot voor hergebruik van het effluent op Bath. Het daadwerkelijk uitvoeren van de pilot is uitgesteld in verband met externe ontwikkelingen. Verder is onderzoek verricht hoe effluent ingezet kan worden ter bestrijding van droogte.
Vitaal					
De nieuwe nota over biodiversiteit is opgesteld en is input voor planvorming en beleid binnen het waterschap (status)	opgesteld	opgesteld	opgesteld	2022	De nota is 26 oktober 2022 vastgesteld door het algemeen bestuur.
Nieuw beleid opstellen over duurzame pacht en duurzaam beheer vastgoed (status)	opgesteld	1 van 2 is opgesteld	opgesteld	2022	De nota over duurzame pacht is op 28 september 2022 vastgesteld door het algemeen bestuur. In verband met het opstellen van de pachtcontracten is voorrang gegeven aan het opstellen van beleid voor duurzame pacht. Later (2023) volgt het duurzaam beheer vastgoed.
Verkennen van impact microverontreinigingenreductie in lijn met de Europese Green Deal (status)	afgerond	verkenning gedaan	afgerond	2022	De verkenning voor microverontreinigingen is afgerond. De uitkomst van de verkenning is dat de Richtlijn stedelijk afvalwater het nieuw referentiekader is.
<i>* Samenhang met resultaten ruimtelijke adaptatie programma watersystemen</i>					

PROGRAMMAPLANNEN

Vanuit de ontwikkelingen rondom programmatisch werken in **Buiten Gewoon Doen** en de visie op risicomanagement is een spoor gestart voor de verbetering van de planning en control cyclus. **Een belangrijke stap hierin** is het verhogen van de kwaliteit en leesbaarheid van de programmaplannen. Daarom hebben de programmaplannen bij de Kadernota 2022-2031 en de Begroting 2022 een nieuwe vorm gekregen om nog beter te laten zien wat de komende jaren op hoofdlijnen wordt uitgevoerd. Ze zijn integraal opgesteld, in lijn met de doelen uit het Waterbeheerprogramma en laten zien wat de (middel)lange termijn doelen zijn. Bij deze jaarrekening wordt ingezoomd op de doelrealisatie ten opzichte van de opgestelde programmaplannen van de begroting 2022. Daarbij is tevens aangegeven voor de waterprogramma's of een te bereiken doel een resultaatverplichting, inspanningsverplichting of eigen wens is. Dit geeft inzicht in lijn met het Waterbeheerprogramma waarin is afgesproken dat indien er keuzes gemaakt moeten worden volgens deze lijn de keuzes worden gemaakt. Eigen wensen gaan als eerste niet door, gevolgd door inspanningsverplichtingen.

Zeven programma's

De programma's zijn onderverdeeld in drie waterprogramma's (Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen) en vier ontwikkelprogramma's (Samen Werken, Digitaal Transformeren, Klimaat & Duurzaamheid en Veerkrachtig Organiseren).

Hoe ziet de opbouw eruit?

Op het eerste blad wordt het doel van het programma weergegeven, de werkzaamheden binnen het programma, aan welke duurzame doelen het programma bijdraagt en de belangrijkste kerngegevens. Ook is de realisatie in 2022 op de belangrijkste indicatoren en de kosten (netto kosten en investeringen) ten opzichte van de begroting 2022 weergegeven met een korte toelichting wat in 2022 is gebeurd om de doelen van de indicatoren te realiseren en wat de belangrijkste oorzaken van de financiële afwijkingen zijn ten opzichte van de begroting 2022. Bij de kosten is tevens aangegeven wat de prognose was die is afgegeven bij de laatste managementletter in 2022 (managementletter 4).

Daarna volgt een samenvatting met daarin de belangrijkste afwijkingen (negatief én positief) tussen de realisatie en de plannen in de begroting met een korte analyse waar de afwijking door wordt veroorzaakt. Ieder programma eindigt met de resultatentabel waarin de concrete resultaten die het waterschap wilde realiseren in 2022 staan, wat er in 2022 daadwerkelijk is gerealiseerd en wat het einddoel is en in welk jaar dat gerealiseerd moet zijn. Onder de resultaten is in blauw een korte toelichting gegeven op het resultaat: wat hebben we gedaan in 2022 om het resultaat te bereiken. Als er een afwijking is, is dit eerder gemeld in managementletter 2 of 4 en wat zijn de consequenties van de afwijking. Tot slot is in de laatste kolom van de tabel te zien bij de waterprogramma's wat voor verplichting het is (resultaatverplichting, inspanningsverplichting of een eigen wens).

Kosten ontwikkelprogramma's

Voor de ontwikkelprogramma's zijn de kosten niet afzonderlijk in beeld gebracht. De activiteiten in deze programma's dragen altijd bij aan de drie waterprogramma's. De kosten voor deze activiteiten maken zodoende integraal onderdeel uit van de waterprogramma's. Een uitzondering hierop zijn de investeringen op bedrijfsvoering. Deze zijn gezien het geringe bedrag niet verder uitgesplitst naar de ontwikkelprogramma's.

PROGRAMMA

DIGITAAL TRANSFORMEREN

INDICATOREN

1. De mate van digitale vaardigheid van medewerkers.

Toelichting: De meting vindt plaats in oktober van dit jaar.

Realisatie 2022: De gemiddelde score is licht gestegen naar 3,69 op een schaal van 1 tot en met 5. Vorig jaar was dat een score van 3,57. 236 medewerkers hebben de vragenlijst ingevuld.

Toelichting: De resultaten worden gebruikt voor een geactualiseerd ontwikkel- en opleidingsplan.

2. De mate van klanttevredenheid over de digitale dienstverlening, minimaal een 8.

Toelichting: De indicator is bestuurlijk bijgesteld van 8 naar voldoende. Implementatie van het meetinstrument is opgestart bij het proces Onderhouden.

Realisatie 2022: Klanttevredenheid is gemeten in het najaar 2022. De gemiddelde klanttevredenheid wordt beoordeeld met een 7,4 van proces onderhouden en team frontoffice.

Toelichting: In 2023 wordt het onderzoek uitgebreid met meting van algemene tevredenheid van de website inclusief de daarop beschikbare digitale formulieren.

3. De mate waarin in de strategische personeelsplanning de digitale transformatie van functies zichtbaar is.

Toelichting: De indicator wordt op dit moment uitgewerkt en de jaarlijkse meting zal plaatsvinden in het vierde kwartaal (het basisjaar is 2021). De rapportage hierover vindt plaats in de jaarrekening.

Realisatie 2022: Tijdens het vormgeven van deze kpi blijkt uitwerking complex te zijn. **Toelichting:** Besloten is om de opgave van het nieuwe bestuursakkoord mee te nemen in het traject strategische personeelsplanning voorjaar 2023.

4. Aantal digitale innovaties

Toelichting: De indicator wordt op dit moment uitgewerkt en de jaarlijkse meting zal plaatsvinden in het vierde kwartaal (het basisjaar is 2021). De rapportage hierover vindt plaats in de jaarrekening.

Realisatie 2022: In alle processen en in een aantal bouwprojecten is in meer of minder mate aandacht geweest voor onderzoek naar en/of concrete inzet van digitale innovaties. Dit betekent ongeveer 20 grote of kleinere innovaties. In 2022 is vooral gewerkt aan de uitwerking van het innovatiebeleid en daarbij behorende strategie die 1 maart 2023 door het AB zijn vastgesteld.

Toelichting: Voorbeelden zijn het gebouw van 3D technieken in combinatie met een VR bril in de ontwerpfase van technische bouwprojecten, een pilot met satelliet beeld toepassingen, de ontwikkeling van digitale dashboards, PIG inspectie van rioolbuizen, een experiment met drones, en een hackaton rondom een vraagstuk met andere overheden in de regio om via open data een vraagstuk op te lossen.

WAT KOST HET?

Toelichting: De activiteiten die in dit programma plaatsvinden zorgen voor een impuls voor de gewenste uitvoering van onze kerntaken die opgenomen zijn in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen. De kosten van de activiteiten van dit programma maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's.

Investerings die samenhangen met dit programma voor digitale transformatie maken onderdeel uit van het totale investeringsbudget voor bedrijfsvoering, zijnde:

	Begroting 2022	ML 2022-4	Rekening 2022	Verschil Begr.
Bruto investeringen	2,28	2,50	2,04	-0,24
Subsidies/bijdragen	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto investeringen	2,28	2,50	2,04	-0,24

alle bedragen x € 1.000.000

PROGRAMMA

DIGITAAL TRANSFORMEREN

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

Waterschap Brabantse Delta werkt aan de digitale transformatie omdat dat randvoorwaardelijk is om onze kerntaken adequaat uit te kunnen blijven voeren. Het anders organiseren van werkprocessen, het gebruiken van data, dashboards of het toepassen van technologieën en apps vraagt steeds meer urgentie bij de strategische personeelsplanning.

RESULTATEN

DIGITAAL TRANSFORMEREN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Toelichting jaarrekening 2022
Assetmanagement					
Er is een actueel, betrouwbaar en compleet assetregister met bijbehorende risico's en het beheer is geborgd in het proces (status)	integrale aanpak opgesteld	Integrale aanpak in wording	gerealiseerd	2024	De externe ondersteuning is gestart. De eerste workshops hebben plaatsgevonden. Plan van aanpak worden in eerste kwartaal 2023 uitgewerkt.
Bewustwording					
Medewerkers en bestuurders hebben deelgenomen of gebruik gemaakt van minimaal één leeractiviteit om digitale vaardigheden te vergroten (in %)	80%	80%	100%	2023	Arda e-learning is voor alle medewerkers beschikbaar gesteld.
Er is een meetinstrument beschikbaar om de digitale vaardigheden te monitoren (status)	beschikbaar	beschikbaar	beschikbaar	2022	1-meting uitgevoerd in oktober 2022.
De medewerkertevredenheid is minimaal gelijk aan vóór de flexibele werksituatie (aantal onderdelen waarvan de score minimaal gelijk is gebleven aan het MO van 2019)	7 van 7	Niet bekend	7 van 7	continu	In 2022 heeft geen meting plaatsgevonden.
Innovatie					
Digitale Transformatie maakt onderdeel uit van de innovatie strategie en agenda (status)	gerealiseerd	gerealiseerd	gerealiseerd	2022	Innovatie-agenda is opgesteld. Het programma maakt hier nadrukkelijk onderdeel van uit.
We maken alle digitale innovaties intern en extern zichtbaar om te leren, samenwerken en inspireren (% digitale innovaties die intern en extern zichtbaar zijn gemaakt)	50%	50%	100%	vanaf 2023	Nieuwe release is in oktober afgerond, implementatie loopt door in 2023 waarna de etalage geupdatet wordt.
Business Intelligence (BI)					
Er wordt in processen aantoonbaar gebruik gemaakt van BI tools (in aantal processen)	3	11	3	2022	Vanuit alle processen zijn mensen opgeleid in PowerBI. Er zijn dashboards ontwikkeld die ingezet worden bij de werkzaamheden.
BI geeft mede invulling aan data gedreven besluitvorming, zichtbaar in aparte paragraaf in beleidsnota's (in % waarin dit zichtbaar is tov het totaal aantal beleidsnota's per jaar)	15%	-	100%	2025	Krijgt in 2023 uitwerking op basis van de nieuwe bedrijfswaarden.
Data					
Er is een duidelijke visie, strategie en beleid bepaald op het gebied van gegevensmanagement (status)	opgesteld	Onderwerp van gesprek	vastgesteld	2023	Onderwerp van gesprek en onderdeel van de nieuwe ontwikkelde I-visie
Alle activiteiten rondom data komen samen in een datalab, waar data wordt omgevormd naar waardevolle informatie (fase)	inrichting datalab	Datalab ingericht	operationeel	2024	Er is in 2022 verder ingezet op het opleiden van medewerkers uit veel processen en aan het verder vorm geven van de werkwijze. Zo krijgt het datalab binnen de huidige mogelijkheden van tijd en capaciteit meer vorm.
Functioneel beheer wordt organisatiebreed georganiseerd (in % voldoen aan volwassenheidsniveau 2 o.b.v. BisI)	40%	40%	100%	2023	Daar waar kansen zich hebben voorgedaan qua formatie of rol, zijn deze benut. Dit proces vindt verder plaats in 2023.
Dienstverlening					
Voldoen aan de nieuwe normen van de Omgevingswet op het gebied van dienstverlening (baseline basis op orde) (in % wat voldoet)	75%	75%	100%	2023	
Het meer dan in 2021 aan de omgeving beschikbaar stellen van open data én informatie op maat (in % meer beschikbaar gesteld tov 2021)	20%	10%	100%	continu	De ambitie is naar beneden bijgesteld. De focus ligt op het realiseren van de baseline en servicenormen.

PROGRAMMA

SAMEN WERKEN

INDICATOREN

1. Medewerkersonderzoek meet ook tevredenheid over samenwerking tussen interne processen. En daarmee ook over de samenwerking met en benadering van externe partners

Realisatie 2022: Het medewerkersonderzoek wordt eens in de 2 jaar uitgevoerd. Het eerstvolgende onderzoek wordt in 2023 uitgevoerd.

Toelichting: Er zijn diverse initiatieven gestart om de ontschotting tussen de processen te stimuleren. De effecten daarvan verwachten we in 2023 te zien o.a. omdat in dit jaar wederom een medewerkersonderzoek plaatsvindt.

2. Waterschap moet op 1 juli 2022 gereed zijn voor de Omgevingswet

Realisatie 2022: De organisatie is klaar voor invoering van de Omgevingswet.

Toelichting: Invoering is uitgesteld naar 1 januari 2024.

3. Samenwerkingsagenda groeit en is gereed eind 2022.

Realisatie 2022: niet gerealiseerd

Toelichting: Realisatie is niet gelukt omdat de programmaregisseur de manager VTH heeft vervangen. Het onderbrengen bij een ander proces is niet gelukt vanwege capaciteitsproblemen.

WAT KOST HET?

Toelichting: De activiteiten die in dit programma plaatsvinden zorgen voor een impuls voor de gewenste uitvoering van onze kerntaken die opgenomen zijn in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen. De kosten van de activiteiten van dit programma maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's.

Bovenstaande geldt ook voor de investeringen. Aan dit programma zijn geen directe investeringen gekoppeld.

PROGRAMMA

SAMEN WERKEN

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

De invoering van de Omgevingswet is landelijk opnieuw uitgesteld, desondanks is het waterschap wel gereed en klaar voor de invoering van deze wet.

Samenwerkingsagenda is niet volledig gerealiseerd vanwege het ontbreken van de programmaregisseur. Wel is inzichtelijk gemaakt en geïnterpreteerd met welke partijen het waterschap samenwerkt. Er wordt in 2023 gekeken naar een verdere stroomlijning van de portefeuilleverdeling in het kader van de nieuwe bestuursperiode. Dit zal de samenwerkingsagenda ten goede komen.

Het stimuleringsplan participatie is opgesteld en er wordt gewerkt aan de implementatie daarvan. Om de in- en externe samenwerking te stimuleren worden initiatieven ontwikkeld die landen in de leerlijn Buiten Gewoon Doen, zoals nieuwe werkwijzen en ondersteunende hulpmiddelen.

RESULTATEN

SAMEN WERKEN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Toelichting jaarrekening 2022
<i>Omgevingswet</i>					
Werkprocessen zijn aangepast om informatie in Digitaal Stelsel Omgevingswet te kunnen plaatsen (status)	aangepast	aangepast	aangepast	2022	De werkprocessen bij het waterschap zijn aangepast.
Aansluiting systemen waterschap op Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) gereed (status)	gereed	gereed	gereed	2022	Het DSO voor het waterschapsgedeelte is gereed. De landelijke voorziening is nog niet beschikbaar. Dat is ook een van de redenen waarom de invoering opnieuw is uitgesteld.
Noodzakelijke instrumenten zijn gereed (status)	gereed	gereed	gereed	2022	De noodzakelijke instrumenten zijn gereed.
Regelgeving van het waterschap is zichtbaar voor gebruikers in DSO (status)	ingeregeld	ingeregeld	ingeregeld	2022	Het DSO is vanwege het uitstel van de Omgevingswet nog niet operationeel.
Het waterschap kan conform de Omgevingswet werken (status)	ingeregeld	ingeregeld	ingeregeld	2022	Wat waterschap is klaar voor de omgevingswet.
Werken conform het participatiebeleid en - verordening (status)	ingeregeld	ingeregeld	ingeregeld	2022	Er is een nieuw participatiebeleid- en verordening.
Opstartproblemen en onvoorziene zaken rondom de implementatie van de Omgevingswet zijn opgelost (status)	-	-	opgelost	2023	Vanwege het uitstel van de invoering zal deze datum ook naar achteren verschuiven
<i>Interne samenwerking (t.b.v. samenwerking met externen)</i>					
Methodiek om interne samenwerking tussen processen te versterken en toegepast (status)	toegepast	in wording	toegepast	2022	Er is geen specifieke methodiek ontwikkeld, wel werken we via bepaalde methodes en werkwijzen zoals agile werken, digitale werkomgeving e.d. En er is een zgn stapsteen binnen Buiten Gewoon Doen gemaakt, waarin de samenwerking en ontschotting tussen processen bevordert wordt.
Inspiratiesessies over samenwerken organiseren (aantal sessies)	3	3	3	2022	Er zijn inspiratiesessies georganiseerd, een Ted talk en diverse trainingen. Ook is er een bijeenkomst met terrein behorende organisaties over gebiedsaanpak geweest. Individuele medewerkers hebben trainingen e.d. gevolgd over samenwerking(svormen).
Dialogoog met het bestuur	continu	continu	continu	2023	Er wordt continu afgestemd met het bestuur.
<i>Samenwerkingsagenda</i>					
Afwegingskader om te beoordelen of en in welke vorm kan worden samengewerkt is opgesteld (status)	opgesteld	niet gereed	opgesteld	2022	Realisatie is niet gelukt omdat de programmaregisseur de manager VTH heeft vervangen.
Inzicht en overzicht van de belangrijkste samenwerkingsverbanden (status)	voorbereiding	voorbereiding	gereed	2023	Er is een gremialijst met een overzicht van de belangrijkste samenwerkingspartners
Het leerprogramma - de leeractiviteiten ter versterking van samenwerken zijn doorontwikkeld op basis van behoefte (status)	-	in wording	doorontwikkeld	2023	Er is een eerste opzet gemaakt. In 2023 wordt dit verder doorontwikkeld en in combinatie met de methodiek om samen te werken verder uitgewerkt.
Methode van meten waardering en impact van samenwerking met partners is operationeel (status)	oriëntatie	oriëntatie	operationeel	2023	Het programma is zich nog aan het oriënteren, in 2023 wordt verwacht operationeel te zijn.
Bijdrage leveren aan blue deal, internationale samenwerking	continu	continu	continu	2023	Er zijn medewerkers van het waterschap naar het buitenland geweest om een bijdrage te leveren aan de Blue Deal. Er is met ingang van 2023 een nieuwe buitenlandcoördinator gestart.

PROGRAMMA

VEERKRACHTIG ORGANISEREN

INDICATOREN

Indicator: Alle elementen voor veerkracht scoren minimaal een 7 en zijn gelijk of beter dan het sectorgemiddelde.

MO scores (2019): MO scores (begin 2022):

- Bevlogen	(7,5)	7,4
- Betrokken	(6,8)	6,9
- Gerichter	(7,1)	7,2
- Slimmer	(7,4)	7,2
- Flexibeler	(7,0)	7,1

Begroting - prognose eind 2022: 100%
Realisatie eind 2022: 100%

Toelichting: De positieve waarden zijn de aanleiding om het programma per 1 januari 2023 af te ronden. De restwerkzaamheden uit het programma worden belegd in diverse processen.

INDICATOREN – toelichting

Algemene toelichting:

De elementen worden tweejaarlijks gemeten in het sectorale MO (Medewerkersonderzoek). Het MO van 2019 is de 0-meting. Gestreefd wordt naar een minimale score van 7 op deze onderdelen. Tevens dient de score **gelijk of beter** te zijn dan het sectorgemiddelde.

- Bevlogen en betrokken: de samenhang binnen de organisatie vergroten om slagvaardiger samen te werken.
- Gerichter: doorvertaling van strategische (programma) doelen naar activiteiten verbeteren, om gericht aan onze opgaven te werken.
- Slimmer: het innovatievermogen vergroten om ons werk steeds slimmer en beter uit te voeren.
- Flexibeler: een flexibel werkconcept creëren om effectief samen te werken.

WAT KOST HET?

Toelichting: De activiteiten die in dit programma plaatsvinden zorgen voor een impuls voor de gewenste uitvoering van onze kerntaken die opgenomen zijn in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen. De kosten van de activiteiten van dit programma maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's.

Investerings die samenhangen met dit programma voor het inrichten van het plaats- en tijdonafhankelijk werken en het nieuwe huisvestingsconcept maken onderdeel uit van het totale investeringsbudget voor bedrijfsvoering, zijnde:

	Begroting 2022	ML 2022-4	Rekening 2022	Verschil Begr.
Bruto investeringen	2,28	2,50	2,04	-0,24
Subsidies/bijdragen	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto investeringen	2,28	2,50	2,04	-0,24

alle bedragen x € 1.000.000

PROGRAMMA

VEERKRACHTIG ORGANISEREN

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

Afronding programma per 1 januari 2023

Het programma Veerkrachtig Organiseren is per 1 januari 2023 afgerond. Na een positieve effectmeting van het programma via het Medewerkersonderzoek 2022 is de conclusie getrokken dat de restwerkzaamheden in het programma ook succesvol afgerond kunnen worden zonder overkoepelende programmasturing.

Deze restwerkzaamheden worden vanaf 1 januari 2023 belegd in de volgende processen:

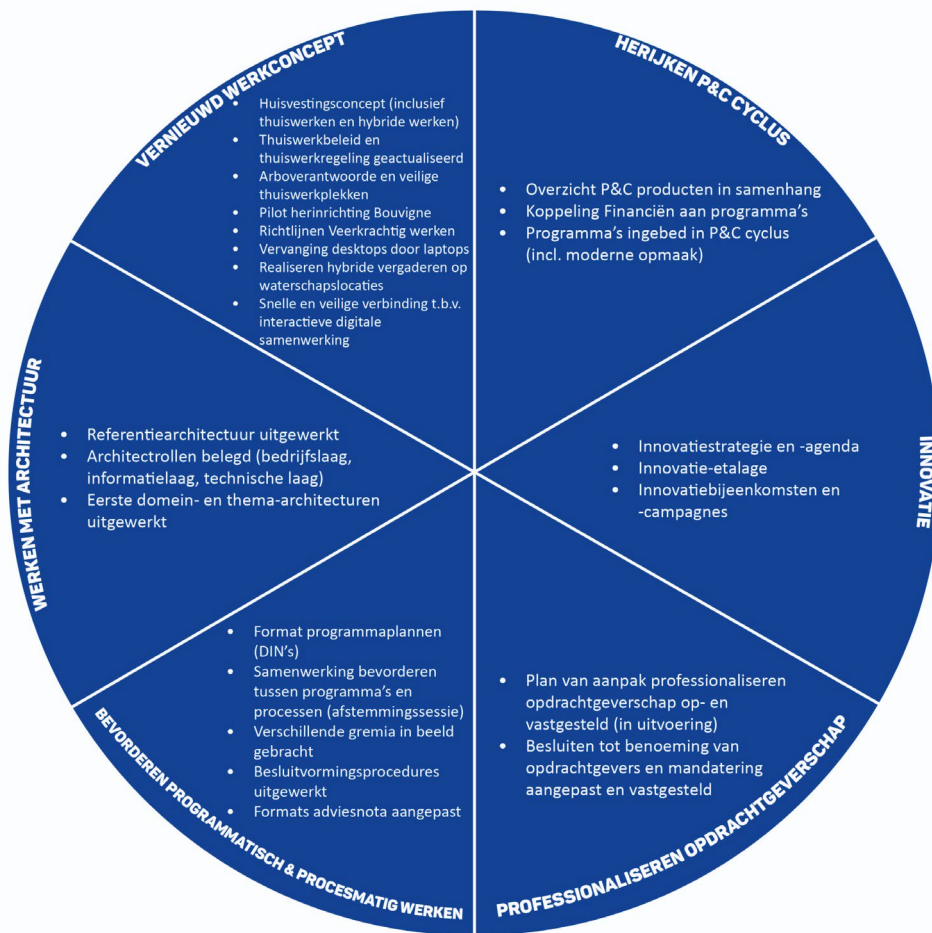
- Herijken P&C cyclus: proces Financiën
- Professionaliseren Opdrachtgeverschap: processen Programmeren en Bouwen
- Rolduidelijkheid en Werken met architectuur: proces Organisatie
- Vergroten innovatief vermogen: proces Waterbeleid
- Veerkrachtig werken: proces Facilitaire Zaken & ICT

Wat is er de afgelopen jaren gerealiseerd in het programma?

In de afgelopen 3 jaar is er hard gewerkt in het programma.

Het programma bestond uit zes sporen.

In de afbeelding is weergegeven wat er gerealiseerd is per spoor.

RESULTATEN

VEERKRACHTIG ORGANISEREN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Toelichting Jaarrekening 2022
<i>Herijken P&C cyclus</i>					
Er is een voorstel uitgewerkt voor een meer integrale en aansprekende sturing en verantwoording (P&C cyclus) (status)	Uitgewerkt	Uitgewerkt	Uitgewerkt	2022	Door de verbeterde P&C cyclus is de interactie en integraliteit tussen bestuur en organisatie verbeterd. Verdere implementatie vindt plaats in samenhang met de inrichting van het nieuwe financiële systeem.
Er is een nieuw financieel systeem operationeel, rekening houdend met de gewijzigde P&C cyclus	Marktorientatie	Marktorientatie	Operationeel	2025	Het plan van aanpak is opgesteld en de marktverkenning is afgerond. Er is informatie, inspiratie, kennis en ervaring opgehaald bij diverse leveranciers (via demo's) en bij andere waterschappen. Daarnaast is de IST- en waar mogelijk de SOLL situatie in kaart gebracht en zijn de strategische vraagstukken verzameld. Daarbij sluiten we aan op de enterprise architectuur.
Voor alle processen zijn de relevante/urgente rollen belegd en bekend (processen die voldoen)	Onderhouden, Bedienen en Bouwen	Onderhouden, Financiën, Communicatie, Organisatie, Facilitaire Zaken	Alle	2024	Gekozen is om dit samen op te pakken met werken onder architectuur.
<i>Professionaliseren opdrachtgeverschap</i>					
Professioneel Opdrachtgeverschap projecten volledig geconcretiseerd (taken, bevoegdheden, vaardigheden, competenties, bestuurlijke sensitiviteit, gedrag, invulling en procedures) (status)	Geconcretiseerd	100%	Geconcretiseerd	2022	Op basis van het plan van aanpak zijn de acties uitgevoerd. Zo zijn er de nodige intervisie- en verdiepingssessies geweest. Eind 2022 is de concept rolbeschrijving Opdrachtgever opgeleverd die integraal onderdeel uit gaat maken van het Handboek Projecten. Het onderwerp vraagt doorlopende aandacht in de tijd en zal daarom ook geregeld terug komen, bijvoorbeeld bij de vaststelling/introductie van dit handboek.
<i>Werken met architectuur</i>					
Wijzigingen in de organisatie-inrichting (producten, diensten, processen, rollen, informatievoorziening) waarin gewerkt wordt met architectuur (in %)	75%	75%	100%	2023	Werken onder architectuur wordt toegepast bij lopende casussen (processen en thema's) op basis van behoefte en urgentie. Voor een betere aansluiting zijn de architectrollen herbelegd.

RESULTATEN

VEERKRACHTIG ORGANISEREN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Toelichting jaarrekening 2022
Vergroten innovatief vermogen					
Innovatiestrategie en -agenda vastgesteld (status)	vastgesteld	Aangehouden	vastgesteld	2022	Het algemeen bestuur heeft op 26 oktober 2022 de innovatie strategie en -agenda aangehouden. Verdere aanscherping en uitwerking vindt plaats door middel van zogenaamde innovatie doorbraaksessies. De innovatiestrategie en - agenda wordt opnieuw ter vaststelling aangeboden in het eerste kwartaal van 2023.
(W)innovatie-challenges (aantal)	6	5	6	jaarlijks	In verband met een (landelijke) migratie van het winnovatieplatform hebben een aantal werkzaamheden vertraging opgelopen. Daarom zijn er in 2022 5 challenges georganiseerd, te weten: 'de mooiste lentefoto', 'soms moet je stoppen om verder te komen', testchallenge voor het nieuwe platform (samen met Delfland en Waternet), actieve deelname aan de challenges van aquamineralen en het waterschapshuis.
Innovatiebijeenkomsten (aantal)	6	6	6	jaarlijks	Er zijn 6 TED bijeenkomsten georganiseerd om goede ideeën te verspreiden binnen het waterschap. Thema's waren 'innoveren kun je leren', 'Westelijke Langstraat', 'participatie', maar ook onderwerpen als 'Bouwen met natuur' en 'keuzes maken voor innovatie'.
Innovaties zichtbaar in etalage op winnovatie.nl (% geëtaleerd van het totaal aantal innovaties)	100%	100%	100%	continu	In verband met een (landelijke) migratie van het winnovatieplatform hebben een aantal werkzaamheden vertraging opgelopen. De etalage is aan het einde van 2022 verder aangevuld met: - Aquathermie als kans voor verduurzaming van het warmtenet - Waterstof productie bij een rwzi - Zicht op water
Veerkrachtig werken					
Nieuw huisvestingsconcept, fase 1: huisvestingsconcept pilot met brede variatie aan fysieke werkplekken, vergaderruimten en een multifunctionele ruimte (inrichting en ervaring opdoen in deel hoofdkantoor)	Fase 1	Fase 1 afgerond	Fase 1 afgerond	2022	Fase 1, inclusief multifunctionele ruimte, is volledig uitgevoerd. Vanaf april zijn de pilotruimtes, inclusief multifunctionele ruimte, in gebruik genomen. Op 26 april heeft de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur in de nieuwe ruimte plaatsgevonden. In het vierde kwartaal zijn ervaringen met de nieuwe ruimtes opgehaald, op basis hiervan vindt er een evaluatie plaats die input geeft voor fase 2. Voor de bestuursvergaderingen die plaatsvinden in de multifunctionele ruimte vindt begin 2023 nog een afzonderlijke evaluatie plaats.
Nieuw huisvestingsconcept, fase 2: implementatie van het volledige huisvestingsconcept (Bouvigne + steunpunten)		Fase 2	Fase 2	2024	
Plaats- en tijdonafhankelijk werken					
Digitale werkplekken die plaats- en tijdonafhankelijk werken, duurzame toegankelijkheid van informatie, samenwerken, ontmoeten en verbinden optimaal ondersteunen (in%)	75%	75%	100%	2024	De randvoorwaardelijke investeringen in de ICT-infrastructuur zijn uitgevoerd. De voorbereidingen voor het uitfasen van de netwerkschijven zijn gestart. Het vervangen van alle vaste pc's door een werkplek met een dockingstation is ook in voorbereiding. Medewerkers gaan vanaf dat moment zowel thuis als op kantoor werken met een laptop. De grootste veranderingen voor de gebruikers vinden in 2023 plaats.

PROGRAMMA

WATERKETEN

INDICATOR – ASSETMANAGEMENT

Indicator: In 2024 is assetmanagement doorontwikkeld tot certificeerbaar niveau conform NEN ISO 55000

Begroting 2022: Plan van aanpak is opgesteld

Realisatie eind 2022: Plan van aanpak is opgesteld

Toelichting:

In 2022 is de ontwikkeling van assetmanagement binnen Brabantse Delta gestart. Er is een plan van aanpak opgesteld, waarna verschillende interviews hebben plaatsgevonden. Op basis van die interviews is een GAP-analyse uitgevoerd. Het implementatieplan is in de afrondende fase.

INDICATOR – INNOVATIE EN DUURZAAM

Indicator: Het aandeel (investerings)voorstellen met meer keuzes voor een innovatievere en duurzame invulling groeit

Toelichting:

Met het project "Keuze in toekomstbestendige vernieuwing van Nieuw-Vossemeer" is een start gemaakt, de komende tijd volgen meer projecten waarbij een bredere afweging wordt gemaakt.

WAT KOST HET?

	Begroting 2022	ML 2022-4	Rekening 2022	Verschil Begroting
Netto lasten	73,98	74,25	73,28	-
Bruto investeringen	28,26	24,00	24,65	-3,61
Subsidies/bijdragen	0,26	0,80	0,68	0,42
Netto investeringen	28,00	23,20	23,97	-4,03

alle bedragen x € 1.000.000

Toelichting netto lasten:

De toelichting op de verschillen in de netto lasten is terug te vinden onder paragraaf 2.2 in dit jaarverslag.

Toelichting investeringen:

Bij het project Vervangen Warmtekrachtkoppeling rwzi's Bath en Dongemond is er sprake van een vertraging in de levering van materialen, waardoor een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2023. Daarnaast is bij het project AWP 2.0 in 2022 minder uitgegeven. De onderhandelingen om te komen tot contractuele overeenstemming van het bouwteam Moerdijk en Hoeven duurde 6 weken langer dan gepland. Daarnaast zijn voor de persstations Bergen op Zoom en Bath een aantal mogelijke risico's niet opgetreden waardoor de uitgaven lager zijn dan begroot.

PROGRAMMA

WATERKETEN

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

In de waterketen is veel gedaan en nog meer te doen.

De zuiveringen hebben in 2022 volgens de verwachting gewerkt, zonder grote problemen en afwijkingen.

In het achterliggende jaar is hard gewerkt aan plannen, onderzoeken en innovaties. Het komende jaar worden besluiten gevraagd over twee majeure innovaties, PHA2use en Vivianiet. Ook is de eerste uitwerking van het tactisch plan waterketen afgerond waar investeringsvoorstellen uitrollen.

Op het gebied van assetmanagement heeft de GAP analyse uitgewezen wat de volgende stappen zijn zodat we ook daarmee volop verder kunnen.

In de samenwerking met de ketenpartners zien we duidelijk de personele kwetsbaarheid bij gemeenten. Die belemmert de voorgang in gezamenlijk projecten.

RESULTATEN

WATERKETEN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
Prestaties						
Voldoen aan lozingseisen	99%	99 %	99%	continu	Resultaat	
Voldoen aan gemaakte afnameafspraken	99%	99 %	99%	continu	Resultaat	
Realiseren stikstofverwijderingsrendement	77%	80 %	77%	continu	Resultaat	
Realiseren fosfaatverwijderingsrendement	76%	75 %	76%	continu	Resultaat	Vanwege de enorm toegenomen (chemicaliën)kosten is een bewust risico genomen en sterk gestuurd om minder chemicaliën aan het zuiveringsproces toe te voegen.
Assetmanagement						
Assetmanagement is doorontwikkeld tot certificeerbaar niveau conform NEN ISO 55000 (status)	PvA opgesteld	PvA opgesteld	certificeerbaar	2024	Eigen wens	In 2022 is de ontwikkeling van assetmanagement binnen Brabantse Delta gestart. Er is een PvA opgesteld, waarna verschillende interviews hebben plaatsgevonden. Op basis van die interviews is een GAP-analyse uitgevoerd.
We beschikken over actuele, betrouwbare en complete assetinformatie (basis op orde), inclusief een koppeling met de financiële boekhouding, en zorgen er ook voor dat we dit op orde houden	50%	50%	100%	2024	Eigen wens	Informatie uit verschillende systemen wordt gekoppeld, in het pakket van eisen van het nieuw aan te schaffen financieel systeem zijn de eisen rondom assetmanagement meegenomen.
In 2022 zijn de bedrijfswaarden geëvalueerd en wordt een integraal afwegings/ besluitvormingskader ontwikkeld (organisatiebreed) en toegepast op alle bestuursvoorstellen	100%	80%	100%	2022	Eigen wens	Bedrijfswaarden zijn geëvalueerd en gecommuniceerd. Het integraal afwegings- en besluitvormingskader is voor de eerste keer toegepast op Nieuw-Vossemeer.
In 2022 is er een strategisch assetmanagementplan (SAMP) opgesteld	100%	75%	100%	2022	Eigen wens	De eisen, wensen en verwachtingen van de verschillende stakeholders zijn opgehaald en verwerkt in een eerste versie van het SAMP.

RESULTATEN

WATERKETEN

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
<i>Innovatie/vernieuwing</i>						
We richten processen/werkwijze(n) in waarmee we borgen dat we continue en actueel inzicht en overzicht hebben in de <u>risico's en kansen</u> van de installaties	50%	25%	100%	2024	Eigen wens	De focus lag sterk op de inhoudelijke invulling van risico's en kansen waarmee het inrichten van processen en werkwijzen achterop is geraakt.
We maken gericht plannen waarbij we naast instandhouding ook tenminste mogelijke innovaties en herontwerp als alternatief meenemen. Max. 2 per jaar. Startpunt hierbij zijn de top 5 rwzi's uit het opgestelde tactisch ketenplan.	80%	80%	100%	2023	Eigen wens	Als uitwerking van het tactisch plan is deze aanpak voor Nieuw Vossemeer reeds uitgevoerd en is gestart met de uitwerking van RWZI Baarle Nassau. Voor Nieuwveer is samen met partners een toekomstverkenning opgestart.
Jaarlijks worden minimaal 2 kansrijke innovatievoorstellen voorgelegd aan het bestuur	100%	100%	100%	continu	Eigen wens	De innovaties vivianiet en groen gasbrouwerij zijn in 2022 aan het bestuur voorgelegd. Daarnaast is doorlopend gewerkt aan PHA2USE.
<i>Samenwerken</i>						
We gaan in gesprek met onze partners in de waterketen hoe we kunnen samenwerken teneinde gezamenlijke (maatschappelijke) doelen te bereiken en de infrastructuur optimaal te benutten en uitdagingen van de toekomst aan te gaan.	100%	50%	100%	continu	Eigen wens	Ketenpartners worden meegenomen in ons werk. Met name bij gemeenten lopen we tegen personele kwetsbaarheid en capaciteitsproblemen aan.
Vanaf 2022 wordt mogelijke samenwerking meegenomen in alle bestuursvoorstellen inclusief koppelkansen met gemeenten	100%	75%	100%	2022	Eigen wens	De samenwerking wordt in bestuursvoorstellen altijd meegenomen, in de praktijk blijkt het lastig om de samenwerking daadwerkelijk te realiseren.

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Indicator gezond water - KRW

Indicator: In 2027 dient het waterschap het gehele KRW maatregelenpakket benoemd in het waterbeheerprogramma uitgevoerd te hebben. Dit 'KRW-maatregelenpakket' is in detail weergegeven in de 'bijlage watersystemen'.

Begroting - prognose eind 2022: 30%
Realisatie eind 2022: 36%

Toelichting:

De hogere realisatie wordt veroorzaakt door met name de realisatiegraad vismigratie, het eerder opleveren van project Westelijke Langstraat, de hogere deelname akkerrandenbeheer en het extensief onderhoud in de maaibestekken. Daarnaast is bestuurlijk het gesprek aangegaan voor wat betreft de realisatie van de KRW restopgave voor 2027.

Indicator vaarwegen

Indicator: eind 2022 voldoet 10% van de belangrijkste vaarwegen aan de normen voor vaarwegdiepte.

Begroting - prognose eind 2022: 10%
Realisatie eind 2022: 10%

Toelichting: Uit indicatieve metingen in 2022 is gebleken dat niet alle vaarwegen gebaggerd hoeven te worden omdat wordt voldaan aan de vaarwegdiepte. Dit percentage bedraagt ongeveer 10% van het areaal (6 km). In 2022 is tevens de aanbesteding van het uit te voeren baggerwerk afgerond waarbij de werkzaamheden met 60% CO2 reductie worden uitgevoerd.

Indicator vold. water - waterpeil

Indicator: Het waterschap streeft ernaar 87% van de tijd te voldoen aan de marges van het peilbesluit. De enige twee redenen die afwijking rechtvaardigen zijn extreem weer en gegronde afwijking.

Begroting - prognose eind 2022:
0% wijkt af zonder gegronde reden

Realisatie eind 2022:
In 2022 voldeed 27% van de peilgebieden niet als gevolg van diverse redenen (zie Toelichting).

Belangrijke afwijkingen waren (zowel in positieve als negatieve zin) te wijten aan de droogte. Zie pagina's hierna voor uitgebreidere toelichting.

Indicator vold. water grondwaterstand

Indicator: Er wordt inzicht gegeven in de gemiddelde grondwaterstand in het peil gereguleerde (polder) en vrij afwaterende gebied vanaf 2020. Het streven is dit op gemiddeld niveau te houden. Neerslag heeft de meeste invloed op de grondwaterstanden.

Toelichting: zie pagina hierna

WAT KOST HET?

	Begroting 2022	ML 2022-4	Rekening 2022	Verschil Begroting
Netto lasten	54,88	53,13	51,89	-2,99
Bruto investeringen	26,92	31,30	29,45	2,53
Subsidies/bijdragen	11,89	17,70	14,42	2,53
Netto investeringen	15,03	13,60	15,03	0,00

alle bedragen x € 1.000.000

Toelichting investeringen:

De voortgang verliep dermate voorspoedig dat de bruto uitgavenprognose gedurende 2022 is bijgesteld. Hiermee is tevens de opbrengstenprognose bijgesteld. Voor het Gemaal De Slagen, onderdeel van het project Aanpassing Waterhuishouding Waalwijk, is een extra subsidie verworven vanuit het ministerie van Infrastructuur, evenals voor het project "Aanpassen kunstwerken vismigratie 2022-2027". Ten opzichte van ML4 zijn de uitgaven iets gedaald doordat een betaling - en bijbehorende opbrengsten - voor het project Westelijke Langstraat zijn verschoven naar 2023. De uitgaven 'vaarwegen' voor 2022 zijn iets lager dan begroot, de reden is dat de aannemer voor het project Inhaalslag Baggeren dit jaar alle voorbereidende onderzoeken uitvoert en in 2023 daadwerkelijk start met de uitvoering van baggerwerkzaamheden.

Toelichting netto lasten:

De toelichting op de verschillen in de netto lasten is terug te vinden onder paragraaf 2.2 in dit jaarverslag.

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (inclusief analyse)

Het programma watersystemen is een breed programma waarin zowel gezond water, voldoende water en bevaarbaar water een plaats hebben. Er speelt dan ook veel op het gebied van projecten die in voorbereiding en uitvoering zijn. Daarnaast gaan ook de reguliere werkzaamheden gewoon door. Hieronder zijn de meest opvallende gebeurtenissen van 2022 genoemd en toegelicht.

Gezond water

In 2022 zijn er veel positieve ontwikkelingen geweest op het gebied van de realisatie van de KRW maatregelen. Qua uitgevoerde maatregelen is een hogere realisatie behaald (36% in plaats van 30%) dan aanvankelijk gepland. Dit wordt mede veroorzaakt door een hogere deelname bij het akkerrandenbeheer en het, waar mogelijk, aangepast extensief onderhoud van de waterlopen.

De aanpak van KRW maatregelen gebeurt steeds meer op een gebiedsgerichte wijze. Voorbeelden hiervan zijn de, samen met de omgeving, opgestelde gebiedsvisies “Zundert Floreert” en “Chaamse Beken”.

In het kader van het Deltaplan Agrarisch waterbeheer wordt bij 40% van het agrarisch areaal meegedaan aan activiteiten als het project Schoon water, Agrarisch Natuurbeheer en Bodem up. Bij de investeringsprojecten valt in dit kader de afronding van “Westelijke Langstraat” en “Vloeiweide” op.

Ondanks de gemiddeld hogere realisatie van de KRW maatregelen is geconstateerd dat met name de realisatie van ecologische verbindingzones achter loopt op planning. De zorg hierover, maar ook de andere KRW maatregelen, is in 2022 gedeeld met het Algemeen Bestuur. Mede naar aanleiding hiervan is het besluit genomen om meer financiële middelen ter beschikking te stellen voor grondverwerving. Effecten hiervan zullen pas doorwerking krijgen vanaf 2023. Kanttekening is wel dat de grondverwerving gebeurt op vrijwillige basis. Hiermee kan geen garantie worden gegeven op uiteindelijke realisatie van de KRW maatregelen, maar meer budget helpt wel om zowel anticiperend als strategisch grond aan te kopen.

In 2022 zijn meer onderzoeken uitgevoerd dan gepland. Met name in het kader van vismigratie (als voorbereiding op uit te voeren maatregelen) zijn deze onderzoeken uitgevoerd. Ook op het gebied van blauwalgenbestrijding zijn in 2022 onderzoeken uitgevoerd in de vorm van watersysteemanalyses voor de Binnenschelde (Bergen op Zoom) en de Westpolderplas (Etten-Leur). Mogelijke vervolgmaatregelen zullen in overleg met betrokken gemeenten worden uitgewerkt.

Opvallend was in 2022 de regionaal en landelijke aandacht voor de zeer zorgwekkende stoffen zoals PFAS. Aanleiding hiervoor zijn geconstateerde hogere PFAS waardes in het watersysteem door bijvoorbeeld effluent uit de rioolwaterzuiveringen.

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (inclusief analyse)

Voldoende water

2022 was qua gemeten grondwaterstanden een grillig jaar. Door een droge maand maart zakte de grondwaterstanden onderuit en herstelden die zich nog enigszins na april. Toch bleven ze nog te laag in de zomer met zeer lage grondwaterstanden in augustus en september. In overleg met belanghebbenden is dan ook besloten tot het instellen van een urenverbod bij grondwateronttrekkingen wat landelijke aandacht heeft gekregen. Eind 2022 herstelden de grondwaterstanden zich weer als gevolg van langere periodes met neerslag met een doorwerking naar begin 2023.

In relatie tot het verloop van de grondwaterstanden is eind 2022 door de Adviescommissie Droogte een rapport uitgebracht voor de droogteaanpak in Brabant. Hierin staat een concreet advies over wat er moet gebeuren om de verdroging tegen te gaan. Het rapport 'Zonder water, geen later' heeft zijn blik gericht op 2040.

In de peilbeheerste gebieden hebben we, naast de reguliere toetsingswerkzaamheden, de peilbesluiten op orde gehouden door partiele herzieningen. De na te streven peilen in deze gebieden zijn dit jaar voor het eerst nadrukkelijk gebiedsbreed getoetst. Hierbij bleek dat in de gebieden waar automatische registratie van peilen plaatsvindt, er voor 73% werd voldaan aan de norm van 85%.

Uit de analyse van deze registraties bleek dat het soms bijvoorbeeld niet mogelijk was om de peilen te realiseren door het niet kunnen aanvoeren van water. Vaak werden ook relatief kleine overschrijdingen van de waterpeilen geconstateerd omdat we vanwege de droogte "scherp aan de wind" voeren door de bovenkant van de peilbeheermarge te hanteren. Dit bracht automatisch een grotere kans op overschrijding van de beheermarge met zich mee. Daarnaast bleek dat verbeteringen benodigd zijn voor wat betreft het gebruik van betere representatieve meetlocaties, aanpassing van peilbesluitpeilen aan praktijkpeilen en de begrenzingen van peilbesluitgebieden. In 2023 zullen voor de hiervoor genoemde verbeteringen acties worden uitgezet teneinde in 2023 een hogere realisatie van de norm te behalen.

Ook zal de in 2022 door minister Harbers geopende zoetwater inlaatvoorziening bij de Roode Vaart zorgen voor een grotere beschikbaarheid van zoetwater in de peilbeheerste gebieden.

Voor wat betreft de vrij afwaterende gebieden is in 2022 een maatregelenpakket voor subsidie ingediend ter waarde van 1,7 miljoen met als inzet deze maatregelen in 2023 en 2024 uit te voeren. Vooruitlopend hierop zijn al enkele kleinere projecten in 2022 uitgevoerd (Kasteel van Wouw en de aanleg van extra stuwen op de zandgronden).

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (inclusief analyse)

Bevaarbaar water

Op het gebied van vaarwegen is een start gemaakt met het project “Inhaalslag baggeren vaarwegen”. In dit kader is de baggeropgave beter in beeld gebracht en daaruit bleek dat ongeveer 10% voldeed aan de norm. Het project zal, startend met de uitvoering in 2023, de baggeropgave komende jaren in belangrijke mate wegwerken.

In overleg met de Provincie Noord-Brabant, in wiens medebewind het waterschap de vaarwegentaken uitvoert, is in 2022 gestart met het opstellen van het nautisch beleid. Het nautisch beheer ziet toe op de wijze waarop die infrastructuur door het scheepvaartverkeer gebruikt wordt. Dit nautisch beleid beschrijft hoe het waterschap zorgt voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer. Bijvoorbeeld door het geven van verkeersaanwijzingen, het aanbrengen of verwijderen van verkeerstekens (bebording) en het handhaven van de verkeersregels voor het scheepvaartverkeer. De vaststelling van dit beleid zal volgen in 2023.

Na voorbereiding in 2021 is in 2022 de bedieningspost van sluizen en bruggen verhuisd van de Roode Vaart naar de locatie Manderssluis. Hiervoor heeft een verbouwing van het bestaande bedieningsgebouw plaatsgevonden. Daarmee is een moderne bedieningspost ontstaan die voldoet aan alle ARBO en veiligheidseisen die gesteld worden. Daarnaast zijn diverse kleine veiligheidsmaatregelen uitgevoerd bij de Manderssluis.

Toelichting Indicator voldoende water grondwaterstanden

Toelichting:

De grondwaterindex wordt dagelijks voor het ondiepe grondwater bepaald. Het geeft een beeld van de grondwaterstanden ten opzichte van de gemiddelde waterstanden voor die dag in het jaar.

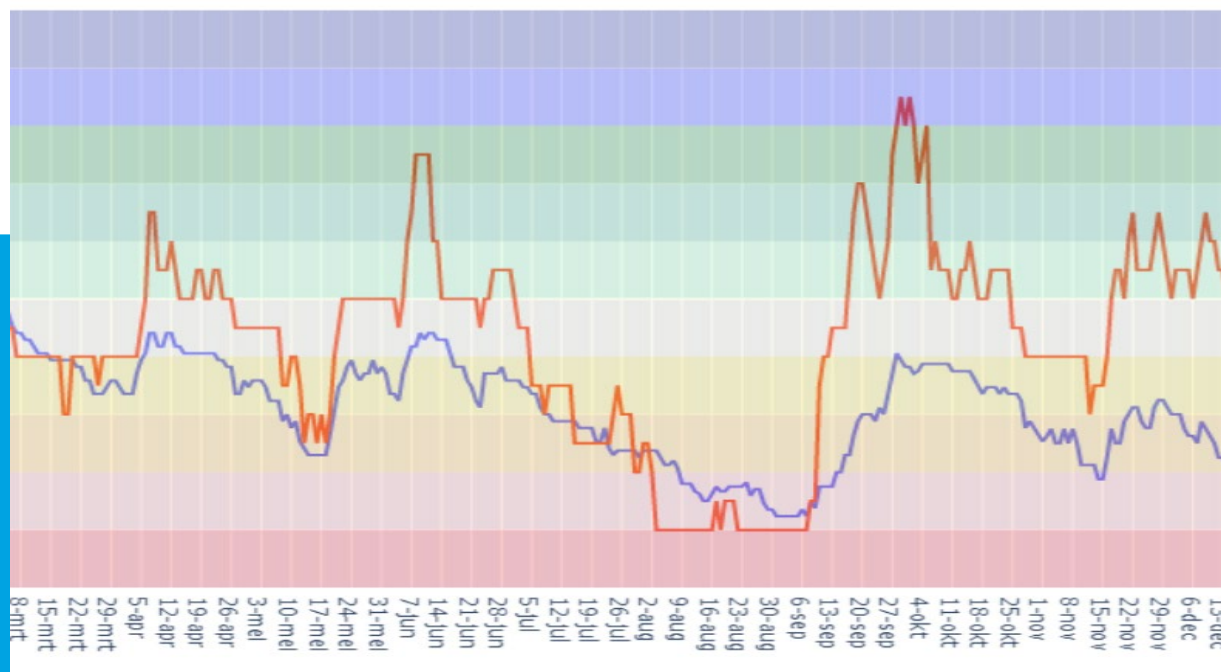
2022 begon tot en met maart met normale grondwaterstanden voor de tijd van het jaar (onderstaande grafiek start 1 maart). Halverwege 2022 waren de grondwaterstanden hoger dan normaal als gevolg van de grote hoeveelheid neerslag. De maand maart was extreem droog, de grondwaterstanden zakten snel. In het zuidoosten van het beheergebied is een voorjaarsberegenningsverbod ingesteld. Na enig herstel in april is de grondwaterstand in de zomer lager geweest dan normaal. In augustus en september is de droogte op zijn hoogtepunten en zijn de grondwaterstanden zeer laag. Aan het einde van het groeiseizoen is een natte periode waardoor grondwaterstanden weer deels herstellen.

Legenda:

Rode lijn: peilbeheerst

Blauwe lijn: vrij afwaterend

Grijze horizontale balk geeft de gemiddelde grondwaterstand aan

Toelichting indicator voldoende water - waterpeil

Peilbesluiten zijn opgesteld voor normale weersomstandigheden. Vanwege extreme situaties zoals droogte of grote hoeveelheden neerslag, kan het soms nodig zijn om af te wijken van het peilbesluit. Het streven is om maximaal 15% af te wijken. Dat lukt niet altijd. Door extreme weersomstandigheden wordt steeds vaker en langduriger afgeweken van het peilbesluit, bijvoorbeeld om de gevolgen van veel neerslag of droogte zo veel mogelijk te beperken of te voorkomen. Daarbij zijn de peilbeheerders de ogen en oren in het veld om maatwerk te leveren en signalen en meldingen vanuit de omgeving mee te nemen. Niet alleen bij extreem weer, maar ook bijvoorbeeld bij behoeften van tuinders, zodat zij door beregening hun bloesem tegen vorst kunnen beschermen.

In 2022 is voor het eerst een analyse gemaakt op basis van alle automatisch geregistreerde metingen van de waterstanden in de peilgebieden (484 stuks). Hierdoor is een completer beeld ontstaan van de peilen in het gebied. Echter nog niet in alle peilgebieden is een automatische registratie. Daarnaast leverde deze eerste uitgebreide analyse een aantal inzichten op die vanaf 2023 opgepakt worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan onvoldoende meetpunten voor een representatief beeld, niet goed geijkte meetpunten waardoor een verkeerde waarde ontstaat en peilbesluiten die niet overeenkomstig zijn aan de werkelijke praktijksituatie in het gebied (bijvoorbeeld qua grens op de grens met het vrij afwaterende gebied).

Het waterschap streeft ernaar om per peilgebied in 85% van de tijd het waterpeil op niveau te hebben (binnen de beheermarge). In 72 % van het totale areaal van de peilgebieden zijn waterstanden automatisch geregistreerd. In 2022 voldeed 73% van dit areaal aan de norm, 27 % niet. In de meeste gevallen ging het om hogere waterstanden, maar er zijn ook peilgebieden met lagere waterstanden. De belangrijkste rede hiervan is gelegen in de droogte waardoor peilen uit voorzorg hoger zijn gezet waardoor een hogere kans op overschrijding van de beheermarge ontstond. Daarnaast is er in sommige peilgebieden geen aanvoermogelijkheid en zorgde de droge zomer voor juist peilonderschrijding van de beheermarge. De belangrijkste andere oorzaken van afwijkingen buiten de beheermarge zijn de herinrichting van het watersysteem (Westelijke Langstraat) met andere praktijkpeilen dan het vastgestelde peilbesluit, waterlopen met veel slib in de sloot met hogere peilen als gevolg en de inlaat de Hartel in Breda die niet veel open heeft gestaan met peilonderschrijding tot gevolg.

Aanbeveling

Aantal meetpunten verder uitbreiden /verplaatsen om een vollediger en meer uitgebalanceerd beeld te krijgen van waterstanden. Handmatige aflezingen, na goede verwerking, meenemen in de rapportages. Door maandelijks deze rapportage in het tactisch peilbeheer overleg te bespreken is een kwaliteitsverbetering te bereiken.

RESULTATEN WATERSYSTEMEN

Algemeen	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
De watersystemen blijven aan de norm voldoen door risicogestuurd beheer en onderhoud (assetmanagement)* (in %)	100%	100%	100%	continu	inspanning	In de voorbereiding op de reguliere onderhoudsbestekken zijn analyses uitgevoerd en zijn eisen opgenomen in de reguliere onderhoudsbestekken om te waarborgen dat aan de norm voldaan blijft worden.
Onderhoud watersysteem wordt uitgevoerd conform AOWW 2020-2030 (% gewerkt conform AOWW)	100%	100%	100%	continu	resultaat	De eisen van het AOWW zijn in de reguliere onderhoudsbestekken verwerkt.
Kennisagenda uitgevoerd, inclusief onderzoek naar broeikasgassen en periodieke update watersysteemanalyses (aantal onderzoeken uitgevoerd)	2	4	20	2027	inspanning	Er zijn 4 onderzoeken uitgevoerd: stuw verdeelwerk Hellegat, onderzoeken vispasseerbaarheid Agger, Dongekanal en Donge. Genoemde onderzoeken hadden prioriteit in verband met de uitvoering van de vismigratie maatregelen.
Gezond water	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
Natuurlijk Water						
Realisatie KRW-maatregelpakket* (% gerealiseerd)	30%	36%	100%	2027	resultaat	Met name door realisatiegraad vismigratie en project Westelijke Langstraat, de hogere deelname akkerrandenbeheer en het extensief onderhoud in de maaibestekken is een hogere realisatiepercentage behaald. Daarnaast is bestuurlijk het gesprek aangegaan voor wat betreft de realisatie van de KRW restopgave voor 2027.
Strategie en uitvoeringsagenda opgesteld voor vergroten waterbewustzijn en handelingsperspectief (2022) en uitvoeringsagenda uitgevoerd (2027 - voortgang in %)	opgesteld	Voorbereiding gestart	100%	2027	inspanning	De opstelling van de agenda is in voorbereiding en verwachting is dat in 2023 de agenda definitief zal worden gemaakt.
Alle vergunningen die de waterkwaliteit (blijvend) verslechteren worden geweigerd (% hieraan voldaan)	100%	100%	100%	continu	eigen wens	Bij het vermoeden van verslechtering van de waterkwaliteit in KRW wateren wordt, op basis van een technisch advies, de vergunning geweigerd.
Schoon Water						
Het waterschap monitort de voortgang van de genomen bovenwettelijke maatregelen conform Deltaplan Agrarisch Waterbeheer in het beheergebied (voortgang in % van het beheergebied)	10%	40%	80%	2027	inspanning	Uit de monitoring blijkt dat deelnemende agrariërs voornamelijk grotere bedrijven zijn.
Het waterschap zorgt jaarlijks voor betrouwbare, actuele waterkwaliteitsmetingen conform de landelijke voorschriften en regelgeving (% hieraan voldaan)	100%	100%	100%	continu	resultaat	Alle metingen zijn uitgevoerd conform de landelijke voorschriften en regelgeving
Aantrekkelijk Water						
Officiële zwemwateren hebben altijd minstens de kwaliteitsklasse 'aanvaardbaar' (aantal wat hieraan voldoet)	18	18	18	continu	inspanning	In 2022 zijn onze zwemwateren conform landelijke rapportage systematiek getoetst en hebben daarbij voldaan aan de kwaliteitsklasse "aanvaardbaar".
Van iedere bekende blauwalgoverlastlocatie (0-meting hiervan in 2022) is onderzocht wat oorzaken en mogelijke gebiedsspecifieke oplossingen zijn (aantal onderzocht)	0-meting	0-meting + 1 onderzoek	volgt uit 0-meting	2027	inspanning	De nulmeting is uitgevoerd. Daaruit volgen 33 locaties met blauwalgoverlast. Tevens zijn de volgende onderzoeken/maatregelen uitgevoerd: - Watersysteemanalyses Westpolderplas (Etten-Leur) en Binnenschelde - Voorbereiding baggeren vijver Bouvigne - Vijver de Brandput gebaggerd door gemeente in samenwerking met waterschap
De blauwalgoverlast is afgenomen ten opzichte van het jaar 2022 (aantal locaties overlast afgenomen)	n.v.t.	n.v.t.	volgt uit onderzoek	Jaarlijks meer afgenomen	inspanning	Het aantal locaties met blauwalgoverlast is in 2022 vastgesteld op 33.

* In 'bijlage Watersystemen' is een nadere uitwerking van de maatregelen te vinden

RESULTATEN WATERSYSTEMEN

Voldoende Water	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
GGOR en verdrogingsbestrijding						
Maatregelen genomen voor hydrologisch herstel N2000#, Natte Natuurparels en overige verdroogde natuurgebieden* (in ha waar maatregelen zijn genomen)	550	490	3740	2027	resultaat	Het project Westelijke Langstraat is eerder afgerond dan gepland (in 2022 ipv 2023), tegelijkertijd zijn veel projecten natte natuurparels in uitvoering, maar wordt de afronding daarvan in 2023 verwacht in plaats van 2022.
Streefpeilplannen zijn opgesteld voor ieder vrijafwaterend gebied, gecommuniceerd en goed vindbaar/raadpleegbaar (% van het vrijafwaterend oppervlak wat voldoet)	5%	0%	100%	2027	inspanning	Zoals gemeld in managementletter 2 zijn de kaders gemaakt voor de streefpeilplannen en is de verwachting dat miv 2023 gestart gaat worden met de opstelling van de plannen. Prioriteit heeft in 2022 gelegen bij de droogtebestrijding waardoor opstellen van de streefpeilplannen lagere prio heeft gekregen.
Knelpunten landelijk gebied uit de NBW/GGOR-toetsing 2019 zijn aangepakt in de 3 prioritaire gebieden waar een gebiedsgerichte aanpak wordt doorlopen (aantal knelpunten aangepakt)	0	0	24	2027	inspanning	Er zijn geen knelpunten aangepakt, wel is er een gebiedsgerichte aanpak gestart in de prioritaire gebieden waarin aanpak knelpunten een plaats heeft gekregen.
Van tenminste 1 stroomgebied uit de prioritaire gebieden is een grens-ontkennende stroomgebiedenadering uitgewerkt met Vlaamse partners, voor een samenhangende aanpak van voldoende en gezond water (aantal uitgewerkt)	0	0	1	2027	inspanning	In 2022 hebben de eerste verkennende 3 gesprekken plaatsgevonden met Vlaamse partners over een mogelijke nadere uitwerking.
Aanpak wateroverlast						
Aandachtspunten uit NBW toetsing 2019 aangepakt* (aantal aangepakt)	0	0	110	2027	inspanning	In 2022 zijn mogelijke maatregelen gekoppeld aan de gebiedsgerichte aanpak in verband met de integrale gebiedsopgaven.
Zoet water in de Zuidwestelijke Delta						
Voor het peilbesluitplichtige areaal is er een actueel peilbesluit (% van het areaal wat voldoet)	80%	93%	80%	continu	resultaat	Naast reguliere toetsing van peilbesluitgebieden zijn er ook partiele herzieningen (kleine peilbesluitaanpassingen naar aanleiding van projecten) zijn doorgevoerd.
Deltaplan Hoge Zandgronden						
In de prioritaire gebieden Zundert en ABG-gebied (Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Gilze en Rijen) is een gebiedsgerichte aanpak uitgevoerd of in uitvoering (aantal in uitvoering)	0	0	2	2027	inspanning	Er zijn, in gezamenlijkheid met de gebiedspartners, 2 gebiedsbrede visies opgesteld in het kader van "Zundert floreert" en de Chaamse beken.
Maatregelen om het watersysteem aan te passen aan de nieuwe omstandigheden en de grondwatervoorraad op een efficiënte manier te beheren zijn uitgevoerd (in omvang geïnvesteerde €)	€ -	200k	8,25 miljoen	2027	inspanning	In 2022 zijn 2 kleinschalige projecten uitgevoerd: Kasteel van Wouw en de aanleg stuwen zandgronden tbv € 200.000. Daarnaast zijn maatregelen met een omvang van ca 1,7 miljoen voor de 1e tranche DHZ-regeling ingediend voor uitvoering in 2023 en 2024.
Maatregelen voor aanpassing van het huidige gebruik om minder kwetsbaar te worden voor extreem weer zijn uitgevoerd (in omvang geïnvesteerde €)	€ -	-	2 miljoen	2027	inspanning	Deze maatregelen worden gekoppeld met de doelstellingen die volgen uit BPLG, acties volgen uit gebiedsprocessen.
Grondwater						
Er is een nieuw grondwaterbeleid gemaakt en geoperationaliseerd waardoor de aanvulling en het gebruik van grondwater weer in evenwicht is (status)	in voorbereiding	In voorbereiding	operationeel	2027	resultaat	Er heeft in 2022 vooroverleg plaatsgevonden wat heeft geleid tot een concept beregeningsbeleid.
Ruimtelijke adaptatie						
Er is een operationeel programma om burgers en ondernemers van informatie op maat te voorzien over de klimaatgevolgen in hun omgeving en de mogelijkheden die zij hebben om daar zelf iets aan te doen (status)	in voorbereiding	In voorbereiding	operationeel	2023	inspanning	Het operationeel programma is in voorbereiding, vooruitlopend daarop hebben in 2022 3 "klimaat safari's" plaatsgevonden in samenwerking met gemeenten die ondernemers informeert wat zij concreet zelf kunnen doen.
De waterschapsverordening is bijgewerkt, zodat deze klimaatadaptatie ondersteunt waar dat kan (status)	n.v.t.	N.v.t.	bijgewerkt	2024	resultaat	In 2022 zijn in het verstedelijkingstraject afspraken gemaakt die dienen als input voor de waterschapsverordening.

* In 'bijlage Watersystemen' is een nadere uitwerking van de maatregelen te vinden

De Natura 2000-opgaven worden door de provincie en Rijkswaterstaat geformuleerd. Eventuele aanpassingen zijn op dit moment nog niet bekend, de opgave kan daarmee nog veranderen.

RESULTATEN WATERSYSTEMEN

Vaarwegen	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting jaarrekening 2022
Vaststellen nieuw nautisch beleid (2022) en volledige implementatie (2024) (status)	vastgesteld	In concept klaar	geïmplementeerd	2024	resultaat	In 2022 is het nieuwe nautische beleid tot stand gekomen op basis van bureaustudie, interviews, trainingen en risicosessies en in concept gereed. Vaststelling volgt in 2023.
De belangrijkste trajecten voldoen aan de diepte conform vaarwegklassen en BRTN-diepten (in %)	10%	10%	100%	2027	resultaat	Uit indicatieve metingen in 2022 is gebleken dat niet alle vaarwegen gebaggerd hoeven te worden omdat ze voldoen aan de vaarwegdiepte. Dit betreft ongeveer 10% van het areaal (6 km). Daarnaast is het uit te voeren baggerwerk aanbesteed waarbij de werkzaamheden met 60% CO2 reductie worden uitgevoerd.
Het waterschap heeft het gegevensbeheer op orde (in %) om actuele risicoanalyses te maken	40%	40%	100%	2025	inspanning	In 2022 is ingezet op het actualiseren van de Leggergegevens en benodigde gegevens met het oog op de 3 grote projecten die gepland staan (Manderssluis, Benedensas en vervanging damwanden en beschoeiingen). De eerste grove inspecties voor de sluisen zijn uitgevoerd, uitgebreide inspecties volgen in aanloop naar de renovaties. Hiermee zijn flinke stappen gemaakt op het gebied van gegevens op orde.

BIJLAGE WATERSYSTEMEN

Resultaat	Einddoel	Jaar	% in voorbereiding gedurende 2022 begroting	% in voorbereiding gedurende 2022 feitelijk gerealiseerd	% in uitvoering gedurende 2022 begroting	% in uitvoering gedurende 2022 feitelijk gerealiseerd	% cumulatief eind 2022 gerealiseerd begroting	% cumulatief eind 2022 feitelijk gerealiseerd	Toelichting jaarrekening 2022
KRW-maatregelenpakket									
Natte natuurparels (aantal ha gerealiseerd)	2240	2027	voor de voortgang van de 812 ha N2000 en 1428 ha primaire natte natuurparels wordt verwezen naar de GGOR maatregelen			42%	12%	22%	Mede als gevolg van realisatie van de Westelijke Langstraat is meer gerealiseerd dan voorzien.
Beek en kreekherstel (aantal km gerealiseerd)	60,8	2027	24%	25%	13%	6%	2%	6%	
Bouwen met Natuur (aantal km gerealiseerd)	83,1	2027	0%	8%	0%	1%	0%	2%	
Ecologische verbindingzones (aantal km gerealiseerd)	66,9	2027	57%	43%	16%	18%	14%	7%	Realisatie blijft achter, mede als gevolg van grondverwerving
Vispassages (stuks gerealiseerd)	16	2027	50%	50%	50%	44%	50%	50%	In 2023 en 2024 volgt realisatie van de restopgave vismigratie
Onderzoeken/pilots (stuks uitgevoerd)	20	2027	10%	15%	10%	5%	10%	20%	Mede in verband met vismigratie onderzoek (in voorbereiding op uitvoering) zijn meer onderzoeken in dit kader uitgevoerd.
Akkerrandenbeheer (aantal km met overeenkomst)	999	jaarlijks	10%	21%	50%	0%	50%	79%	
Extensief onderhoud (aantal km extensief onderhouden)	466,8	jaarlijks	-	-	100%	100%	100%	100%	
GGOR en verdrogingsbestrijding									
Maatregelen genomen voor hydrologisch herstel N2000-gebieden (aantal ha gerealiseerd)	812	2027	20%	40%	67%	11%	37%	49%	De gehele opgave is geprogrammeerd maar inmiddels ook in voorbereiding en uitvoering
Maatregelen genomen voor hydrologisch herstel van de primaire natte natuurparels (aantal ha gerealiseerd)	1428	2027	20%	33%	67%	60%	18%	6%	Er is al een aanzienlijk deel in uitvoering maar dit heeft nog niet zijn afronding gevonden in 2022
Maatregelen genomen voor hydrologisch herstel van overige verdroogde natuurgebieden (aantal ha gerealiseerd)	1500	2027	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Aanpak wateroverlast									
Eenvoudige aandachtspunten in het landelijk gebied uit de NBW-toetsing 2019 aangepakt (aantal knelpunten aangepakt)	36	2027	10%	0%	0%	0%	0%	0%	Via nog op te starten gebiedsprocessen zal voorbereiding worden gestart.
Reguliere aandachtspunten in het landelijk gebied uit de NBW-toetsing 2019 aangepakt (aantal knelpunten aangepakt)	48	2027	10%	0%	0%	0%	0%	0%	Via nog op te starten gebiedsprocessen zal voorbereiding worden gestart.
Aandachtspunten in het stedelijk gebied uit de NBW-toetsing 2019 aangepakt (aantal knelpunten aangepakt)	26	2027	10%	0%	0%	0%	0%	0%	Via nog op te starten gebiedsprocessen zal voorbereiding worden gestart.

BIJLAGE WATERSYSTEMEN

Toelichting:

% in voorbereiding gedurende 2022*	% wat in 2022 naar verwachting (begroting 2022) in voorbereiding is en feitelijk is gerealiseerd
% in uitvoering gedurende 2022*	% wat in 2022 naar verwachting (begroting 2022) in uitvoering is en feitelijk is gerealiseerd
% cumulatief eind 2022 gerealiseerd	% wat eind 2022 naar verwachting (begroting 2022) gerealiseerd is (van de totaalopgave) en feitelijk is gerealiseerd

* voorbereiding of uitvoering > keuze gemaakt op basis waar het zwaartepunt naar verwachting ligt in het lopende jaar

	Einddoel	Jaar	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
onderdelen risicogestuurd beheer en onderhoud				
Legger op orde - inclusief halfjaarlijkse update en uitgelijnd proces voor doorgeven wijzigingen	werkend	2022	werkend	De meeste Leggers zijn in 2022 geactualiseerd (bergingen, oppervlaktewater, vaarwegen en regionale keringen). Over een aantal dijktrajecten van de primaire keringen zijn afspraken gemaakt waarover het bestuur is geïnformeerd. Het proces van doorgeven wijzigingen heeft vertraging opgelopen. Het bouwen van een goede workflow kost meer tijd. Daarnaast moest een alternatief uitgewerkt worden omdat de gewenste koppelingen met systemen niet te realiseren bleek.
Assetmanagement is doorontwikkeld tot certificeerbaar niveau op NEN ISO 55000	gereed	2024	plan van aanpak is opgesteld	In 2022 is de ontwikkeling van assetmanagement binnen Brabantse Delta gestart. Er is een plan van aanpak opgesteld, waarna verschillende interviews hebben plaatsgevonden. Op basis van die interviews is een GAP-analyse uitgevoerd.
Implementatie PA/PI (procesautomatisering en procesinformatisering)	gereed	2027	systeemconcept is getoetst (proof of concept) en een beheerproces en standaard opzet ingericht	In 2022 is het landschap van diverse applicaties (het systeemconcept) ingericht. In februari 2023 is het landschap van applicaties getoetst en geaccepteerd met opleverpunten die in 2023 worden opgelost. Het beheerproces en de standaard opzet zijn bekend. Er is voor gekozen de diverse locaties via projecten over te zetten. Op dit moment wordt een planning gemaakt voor het overzetten van alle rioalgemalen en rioolwaterzuiveringsinstallaties in de periode 2023-2026.
Afbouw SODO en verankering in het reguliere VTH proces	ingeregeld	2022	ingeregeld	De afbouw is verankerd in het VTH proces. Wel is in het uitvoeringsprogramma VTH (geschreven in 2022) bepaald dat de nog openstaande SODO zaken een lage prioriteit hebben en niet actief opgepakt worden.

PROGRAMMA

WATERVEILIGHEID

INDICATOR – PRIMAIRE KERINGEN

Indicator: In 2050 moeten alle keringen voldoen aan de landelijke normen. Op 1 juli 2021 voldeed 19 km (ongeveer 14%) primaire keringen aan de norm.

Begroting - prognose eind 2022: 14%
Realisatie eind 2022: 60%

Toelichting: Op peildatum 1 juli 2021 was de beoordeling van de primaire keringen in uitvoering en voldeed 14% aan de normen. In 2022 zijn alle resultaten gereed gekomen. Hieruit blijkt dat in totaal 52 kilometer niet voldoet aan de norm, ofwel 40% van het totale areaal. 60% voldoet daarmee aan de norm.

INDICATOR – REGIONALE KERINGEN

Indicator: Uiterlijk 2025 wordt het project Verbeteren Regionale Keringen opgeleverd. In 2030 voldoen alle regionale keringen aan de norm, dus ook de regionale keringen die niet binnen de scope van het verbeterproject vallen. Op 31 december 2022 voldeed 150 kilometer regionale keringen aan de norm.

Begroting - prognose eind 2022: 75%
Realisatie eind 2022: 75%

Toelichting: In 2022 zijn de projectplannen Waterwet vastgesteld en de realisatie aanbesteed aan de markt. In 2023 zal de realisatiefase starten. Naar verwachting is het project in Q2 2024 gereed. Het totale areaal aan regionale keringen is in 2022 formeel uitgebreid door de overdracht van de Drongelense kanaaldijk en de Markkanaaldijken van Rijkswaterstaat naar het waterschap. Deze worden vanaf 2024 projectmatig verbeterd.

WAT KOST HET?

	Begroting 2022	ML 2022-4	Rekening 2022	Vershil Begroting
Netto lasten	22,5 4	22,6 8	22,4 6	- 0,09
Bruto investeringen	26,76	16,50	17,66	-9,10
Subsidies/bijdragen	2,90	1,80	1,52	-1,38
Netto investeringen	23,86	14,70	16,14	-7,72

alle bedragen x € 1.000.000

Toelichting netto lasten:

De toelichting op de verschillen in de netto lasten is terug te vinden onder paragraaf 2.2 in dit jaarverslag.

Toelichting investeringen:

Primaire keringen: Bij het project Verbetering primaire kering traject Willemstad Noordschans zijn de onderzoekskosten en ook de benodigde begeleidingstijd (interne uren) in 2022 lager dan begroot. Een aantal van deze werkzaamheden verschuiven naar de verkenningfase (2023). Voor het project Monitoring primaire Waterkering geldt dat door het uitvallen van een medewerker een voorbereidende opdracht niet tijdig is uitgegaan. Daarnaast is de plaatsing van peilbuizen bij keringen achtergebleven ten opzichte van de planning. Hierdoor vallen de uitgaven in 2022 lager uit. Regionale Keringen: De aanbesteding voor het totale werk is gegund en de aannemer heeft zijn planning en aanpak uitgewerkt. De aannemer heeft de meeste uitvoeringswerkzaamheden van de deelgebieden 1 t/m 3 gepland in 2023 in plaats van 2022, wat gevolgen heeft voor de uitgaven in 2022. De werkzaamheden (en daarmee de uitgaven) voor de overige deelgebieden worden uitgevoerd zoals gepland.

PROGRAMMA

WATERVEILIGHEID

Samenvatting met de belangrijkste afwijkingen (incl. analyse)

Visie waterveiligheid

In 2022 heeft de organisatie een Visie Waterveiligheid opgesteld, mede naar aanleiding van het hoogwater in Limburg van 2021. De “Visie Waterveiligheid: Meer dan hoogwaterbescherming alleen” beschrijft een transitie van de huidige aanpak van technisch waterbeheer naar een klimaatrobuuste inrichting van West-Brabant. Daarmee verschuift op termijn de focus van het (normatieve) beschermen vanuit het buitenwater naar het omgaan met onzekerheden en het vergroten van de weerstand van het achterliggende gebied.

De visie beschrijft drie ambities:

- Streven naar een robuust systeem, waarbij de focus ligt op het herstel van het natuurlijke watersysteem, waarbij het water de ruimte krijgt.
- We hanteren een bredere aanpak, waarbij de ‘Crisis Management Cyclus’ (Disaster Management Cycle) wordt gevolgd.
- Anders werken. We passen onze werkwijze aan door intensiever samen te werken met onze partners en de omgeving, meer gebruik te maken van nieuwe technieken en data en bij alles wat we doen klimaatneutraliteit voorop te zetten.

De Visie heeft nieuwe activiteiten binnen het programma Waterveiligheid opgeleverd. Een aantal bestaande activiteiten binnen het programma Waterveiligheid heeft een plek gekregen in de uitwerking van de Visie Waterveiligheid. Het betreft dan onder andere de activiteiten rondom de compartimenteringskeringen, welke in de looptijd van het huidige Waterbeheerprogramma zijn gepland.

Calamiteitenoefeningen

In het Waterbeheerprogramma is aangegeven dat in 2025 een systeem oefening op overstroming plaats zal vinden. In 2022 heeft deze systeem oefening al plaatsgevonden met een groot aantal partners, zoals Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio. Daarnaast heeft in 2022 ook een grote operationele oefening plaatsgevonden, in samenwerking met waterschap Rivierenland. De organisatie volgt de leerpunten uit deze oefeningen op. In de looptijd van het Waterbeheerprogramma zullen mogelijk nog meer (systeem-) oefeningen plaatsvinden op het gebied van waterveiligheid. Deze oefeningen zullen worden georganiseerd vanuit proces Crisisbeheersing.

RESULTATEN

WATERVEILIGHEID

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting Jaarrekening 2022
Assetmanagement						
Assetmanagement is doorontwikkeld tot certificeerbaar niveau conform NEN ISO 55000 (status)	PvA opgesteld	PvA opgesteld	certificeerbaar	2024	eigen wens	In 2022 is de ontwikkeling van assetmanagement binnen Brabantse Delta gestart. Er is een PvA opgesteld, waarna verschillende interviews hebben plaatsgevonden. Op basis van die interviews is een GAP-analyse uitgevoerd.
Sterke waterkeringen						
Primaire keringen: (deel)trajecten Willemstad-Noordschans zijn in uitvoering (status)	voorverkenning	Voorverkenning	uitvoering	2028	resultaat	De voorverkenning van de dijkverbetering is in 2022 afgerond en de subsidieaanvraag voor de verkenningsfase is ingediend. Vanaf 2023 volgt de verkenningsfase.
Primaire keringen: versterking Standhazensedijk is in uitvoering (status)	voorbereiding	Verkenning afgerond	uitvoering	2024	resultaat	De verkenningsfase is afgerond. Er is een plan-MER uitgevoerd en afgerond met een voorkeursalternatief. Daarna is een concept-projectplan opgesteld.
Primaire keringen: (deel)trajecten Moerdijk-Drimmelen is in uitvoering (status)	voorbereiding	voorbereiding	uitvoering	2031	resultaat	Naar aanleiding van de ingangstoets bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma, is de dijkverbetering Moerdijk-Drimmelen geprogrammeerd in de periode 2023-2031. In 2022 is het projectteam geformeerd en hebben de eerste gesprekken met het HWBP plaatsgevonden.
Primaire keringen: doorlopen trajectaanpak voor het GEA-WAD (status)	doorlopen	Concept-trajectaanpak gereed	doorlopen	2022	resultaat	In 2022 is een concept-trajectaanpak opgeleverd, waarin een technische analyse is uitgevoerd. Daarnaast is ook een compleet beeld geschetst van ontwikkelingen in de omgeving en strategische ontwikkelingen zijn in beeld gebracht. De bevindingen zijn ambtelijk en bestuurlijk met de omgeving gedeeld. De trajectaanpak wordt in het eerste kwartaal van 2023 vastgesteld. Het traject is hiermee gereed voor de Ingangstoets bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De Ingangstoets wordt in 2023 afgerond.
Regionale keringen: project Verbeteren regionale keringen is afgerond (in %)	40%	40%	100%	2025	resultaat	In 2022 zijn de projectplannen Waterwet vastgesteld en de realisatie aanbesteed aan de markt. Na verwachting is al het werk Q2 2024 gereed.
Monitoring en beheer						
Alle primaire keringen zijn beoordeeld op overstromingskansen conform de landelijke systematiek (LBO-1) (in %)	100%	100%	100%	2022	resultaat	In 2022 is de beoordeling van de primaire keringen afgerond.
Keringen die nog niet worden versterkt, worden gemonitord (status)	Loopt	loopt	ingeregeld	2024	inspanning	In 2022 is het tweede monitoringsproject uitgevoerd. In 2023 volgt een derde project voor de primaire keringen. Hiermee heeft het waterschap beter inzicht in het gedrag van de waterkeringen en kunnen gericht maatregelen genomen worden. Dit draagt bij aan real-time inzicht.
Geen beweiding meer door groot vee op de kering (% keringen met groot vee beweiding)	0-meting	loopt	0%	2023	eigen wens	Eind 2021 is de 0-meting afgerond, In 2022 zijn 11 vergunningen op de primaire keringen ingetrokken. De gebruikers op de regionale keringen zijn aangeschreven. In 2023 wordt dit traject verder gevolgd om eind 2023 geen beweiding grootvee meer op de regionale keringen te hebben.
Muskusratten zijn teruggedrongen naar de landsgrenzen (status)	start	-21%	teruggedrongen	2035	inspanning	In 2022 zijn in Noord-Brabant 21% minder muskusratten gevangen dan in 2021.

RESULTATEN

WATERVEILIGHEID

Resultaat	Begroting 2022	Realisatie 2022	Einddoel	Jaar	Soort verplichting	Toelichting Jaarrekening 2022
<i>Ruimtelijke inrichting minder kwetsbaar</i>						
Besloten is hoe de compartimentskeringen bijdragen aan het verminderen van risico's (status)	-	-	besluit	2027	eigen wens	In 2022 is de "Visie waterveiligheid – Meer dan hoogwaterbescherming alleen" opgesteld. De compartimenteringskeringen hebben hier ook een plek gekregen.
<i>Risicobeheersing Waterveiligheid / Crisisbeheersing</i>						
Alle medewerkers kennen het handelingsperspectief bij overstroming en dragen deze uit (% medewerkers wat het handelingsperspectief kent)	0-meting	-	100%	2023	eigen wens	In 2022 is de "Visie waterveiligheid – Meer dan hoogwaterbescherming alleen" opgesteld. Alle processen binnen het waterschap zijn hierbij betrokken. Het bieden van handelingsperspectief wordt in 2023 verder vormgegeven en getoetst in de organisatie.
Het waterschap kan real-time een inschatting geven van de overstromingskansen en -gevolgen (d.m.v. actuele scenario's) (status)	-	In voorbereiding	ingeregeld	2027	eigen wens	In 2022 zijn de eerste stappen genomen om de overstromingsscenario's te actualiseren. Daarnaast is er veel aandacht voor data en meetgegevens (monitoring), wat input is voor het kunnen leveren van real-time inzicht.
Systeemoefening op overstroming met alle partners is uitgevoerd (status)	-	Uitgevoerd	uitgevoerd	2025	eigen wens	In 2022 is een brede systeemoefening georganiseerd op het gebied van waterveiligheid. Daarnaast heeft ook een operationele oefening plaatsgevonden (Brinkerslag).
Alle leerpunten uit de systeemoefening zijn opgelost (in %)	-	Evaluaties hebben plaatsgevonden	100%	2027	eigen wens	De evaluatie van de systeemoefening heeft plaatsgevonden. Leerpunten hieruit worden, samen met de leerpunten van de operationele oefening en de leerpunten uit het hoogwater 2021, opgepakt en de komende periode uitgevoerd.

Aan het dagelijks bestuur van
Waterschap Brabantse Delta

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van waterschap Brabantse Delta te Breda gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van waterschap Brabantse Delta op 31 december 2022 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 21 december 2022 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de exploitatierekening naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstensoorten over 2022;
- 2 de balans per 31 december 2022;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol en normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door het algemeen bestuur op 21 december 2022 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van waterschap Brabantse Delta zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.695.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 84.750 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in het waterschap en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het dagelijks bestuur en de commissie Financiën.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat de opbrengststromen bij het waterschap Brabantse Delta grotendeels vast zijn (zoals bijdragen vanuit het publieke instellingen) of bestaan uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is (zoals belastingopbrengsten). Daarbij is het proces omtrent belastingopbrengsten uitbesteed aan een serviceorganisatie.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij het volgende frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Het dagelijks bestuur of het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het dagelijks bestuur of het management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren.

Als wij kijken naar de jaarrekening van het waterschap ziet dit risico primair toe op het eventueel verschuiven van (project)lasten om zodoende binnen de budgetafspraken van het krediet dan wel programma te blijven of om externe subsidies te realiseren.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van handmatige boekingen op projecten en in het bijzonder op projecten waarbij sprake is van bijdragen derden. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de opgevoerde kosten subsidiabel zijn.

Verder is er sprake van een algemeen risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Om dit algemene risico te ondervangen hebben wij onder andere de volgende werkzaamheden verricht:

- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het dagelijks bestuur of het management zoals de waardering van de vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het dagelijks bestuur bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
 - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het dagelijks bestuur van de inbaarheid van de (belasting)vorderingen en diensgevolge de omvang van de voorziening dubieuze (belasting)debiteuren gecontroleerd.
 - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening pensioenen plausibel zijn.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om;
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Verder hebben we ten aanzien van het frauderisico in de controle elementen van onvoorspelbaarheid in de controlewerkzaamheden opgenomen.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het dagelijks bestuur laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het dagelijks bestuur heeft in de paragraaf Weerstandsvermogen, -capaciteit en risico's een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het waterschap om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het dagelijks bestuur geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar activiteiten in

continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van het waterschap zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de risicoparagraaf en de paragraaf weerstandsvermogen van het dagelijks bestuur en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het dagelijks bestuur de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector. Daarbij hebben we vastgesteld dat het waterschap een sluitende meerjarenbegroting heeft. De in de begroting opgenomen structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Hiermee wordt voldaan aan artikel 99, lid 3 van de Waterschapswet waarin wordt gesteld dat de begroting in evenwicht moet zijn.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van het waterschap door de toezichthouder.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het dagelijks bestuur een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van het waterschap, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 21 december 2022 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door het algemeen bestuur op 21 december 2022, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda 7 juni 2023
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

drs. B. Smeenk RA